

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

Komparace českého a německého důchodového systému

Comparison of Czech and German pension system

Gabriela Narovcová

Plzeň 2012

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Gabriela NAROVCOVÁ**
Osobní číslo: **K10N0117P**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **Komparace českého a německého důchodového systému**
Zadávací katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Proveďte komparaci současného důchodového systému v ČR a návrhy na jeho změnu se základními principy důchodového systému v SRN.
2. Pokuste se o analýzu podmínek, za nichž by byla možná implementace základních principů důchodového systému SRN na podmínky ČR, a vyvoďte jaké by to mělo dlouhodobé důsledky.
3. Porovnejte výkonnost penzijních fondů v SRN a fondů důchodového připojištění v ČR.
4. Závěry a doporučení vyplývající z této analýzy.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **60 - 80 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- **FIALA, T.** *Demografické výpočty v tabulkovém procesoru.* Praha: Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0446-4
- **HOLZMAN, R; PALMER, E.** *Pension Reform.* Washington, D. C.: The World Bank, 2006. ISBN 0-8213-6038-8
- **MLÁDEK, J.** *Důchodová reforma v ČR: spása anebo zmar?* Dráčov: FONTESRERUM, 2011. ISBN 978-80-86958-224
- **LANGHAMROVÁ, J; KAČEROVÁ, E.** *Demografie (materiály ke cvičení).* Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1224-2
- **PŘIB, J.** *Důchodové předpisy s komentářem.* Olomouc: Anag, 2010. ISBN 978-80-7263-585-6

Vedoucí diplomové práce:

Doc. Ing. Jiří Beck, CSc.

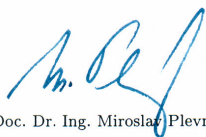
Katedra ekonomie a kvantitativních metod

Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2011

Termín odevzdání diplomové práce:

27. dubna 2012

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Prof. Ing. Lilia Dvořáková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 30. listopadu 2011

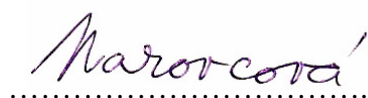
Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Komparace českého a německého důchodového systému“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni, dne 10. dubna 2012

A handwritten signature in purple ink, appearing to read "Maruška", is written above a horizontal dotted line.

podpis autora

Poděkování

Tímto děkuji vedoucímu diplomové práce doc. Ing. Jiřímu Beckovi, CSc. za poskytnuté odborné rady, které mi byly nápomocné při vypracování této práce.

Obsah

Úvod	6
1 Komparace současného důchodového systému ČR a návrhy na jeho změnu se základními principy důchodového systému SRN.....	8
1.1 Důchodový systém SRN	12
1.1.1 Historický vývoj důchodového systému SRN	12
1.1.2 Stávající důchodový systém SRN	13
1.2 Důchodový systém ČR	21
1.2.1 Historický vývoj důchodového systému ČR.....	22
1.2.2 Stávající důchodový systém ČR	23
1.2.3 Plánovaná poreformní podoba důchodového systému ČR	29
2 Implementace principů důchodového pojištění SRN na podmínky ČR.....	40
2.1 Analýza podmínek umožňujících implementaci principů důchodového systému SRN	40
2.2 Základní principy důchodového systému v SRN.....	41
2.3 Demografická prognóza obyvatelstva ČR.....	42
2.4 Aplikace základních principů důchodového systému SRN na modelovou populaci ČR v roce 2100.....	59
2.5 Dlouhodobé důsledky implementace základních principů důchodového systému SRN na podmínky ČR .	60
3 Porovnání výkonnosti penzijních fondů SRN a fondů důchodového připojištění ČR.....	60
3.1 Výkonnost penzijních fondů ČR	61
3.2 Výkonnost penzijních fondů SRN	68
3.3 Zhodnocení výkonnosti penzijních fondů ČR a SRN	70
4 Hodnocení dopadů změn důchodového systému ČR.....	71
4.1 Základní principy stávajícího důchodového systému ČR	71
4.2 Analýza navrhovaných změn důchodového systému ČR.....	74
4.3 Doporučené změny důchodového systému ČR	81
5 Závěr	83
6 Seznam tabulek	85
7 Seznam obrázků.....	86
8 Seznam použitých zkratk a značek	87
9 Seznam použité literatury	88
10 Seznam příloh.....	95

Úvod

„Nešťastný je člověk strachující se o budoucnost.“ Seneca, římský filozof

I když tento citát pochází z doby Říma, jeho obsah nepozbyl na významu. V České republice probíhá reforma důchodového systému, která je bohužel příčinou obavy mnoha obyvatel. Kritika navrhovaných změn je všudypřítomná, ovšem návrhů s uceleným řešením je poskrovnu.

Téma této diplomové práce je komparace českého a německého důchodového systému. Práce se zabývá základními principy, na kterých jsou zvolené systémy postaveny. Primárním úkolem důchodového systému je zajistit příjmy jedince po ukončení ekonomicky aktivní fáze života. Vlivem zvyšující se kvality zdravotní péče a změnou způsobu života dochází k prodlužování jeho délky. Současné generace přivádějí na svět potomky v pozdějším věku než jejich rodiče anebo prarodiče a stejně tak je nižší počet dětí v rodinách. Tento vývoj má za následek zvyšující se požadavky na důchodové systémy založené na principu redistribuce příspěvků ekonomicky aktivních obyvatel penzistům. Proto důchodové systémy většiny evropských států procházejí nutnými reformními změnami. Nejinak je tomu i v České republice (dále jen ČR) a ve Spolkové republice Německo (dále jen SRN).

První část práce se zabývá komparací základních principů důchodového pojištění ČR a SRN. Podrobněji jsou analyzovány vybraná specifika daných systémů. Uvedená je i stručná historie vývoje těchto systémů.

Ve snaze nalézt možný způsob reformy důchodového systému ČR je další část práce zaměřená na implementaci některých principů důchodového pojištění SRN na podmínky ČR. Aby bylo možné hodnotit dlouhodobý dopad této aplikace, opírá se analýza o demografickou prognózu obyvatelstva do roku 2100, která bude vypracovaná v různých variantách vývoje základních demografických ukazatelů. Výsledkem analýzy je zhodnocení dopadu této implementace na státní důchodový účet.

Třetí část práce se zaměřuje na porovnání penzijních fondů, jednoho z pilířů důchodového systému v obou zemích. Popsány jsou principy těchto pilířů a je porovnána jejich výkonnost.

Čtvrtá část práce uvádí závěry plynoucí z analýzy důchodových systémů. Obsahem kapitoly je i zhodnocení dopadu jednotlivých reformních změn v ČR na plátce důchodového pojištění. Předložena jsou i vlastní doporučení pro potřebné změny systému.

Téma zabývající se důchodovými systémy jsem si vybrala jednak z důvodu již zmiňované aktuálnosti tématu a také proto, že se tato problematika týká každého z nás.

Cílem práce je komparace důchodových systémů ČR a SRN. Dílčími cíly je konstrukce prognózy obyvatelstva ČR do roku 2100 a formulace doporučení pro udržitelný důchodový systém ČR.

.

1 Komparace současného důchodového systému ČR a návrhy na jeho změnu se základními principy důchodového systému SRN

Pro umožnění širšího chápání problematiky důchodových systémů bude nejprve uveden nástin historického vývoje důchodového zabezpečení, obecných principů a uspořádání důchodových systémů. Následně bude charakterizován důchodový systém Spolkové republiky Německo (dále jen SRN) a České republiky (dále jen ČR) a bude provedena jejich komparace.

Celistvá státní sociální politika byla zformulována koncem 19. století. Základy „moderní“ důchodové politiky položil Otto von Bismarck, významný německý politik, uzákoněním pojištění pro případ invalidity a stáří. Ve 40. letech 20. století byly zformulovány základní směry modelu důchodového systému, pojmenovány po osobnostech, jež se o jejich zrod nejvíce zasloužily, Bismarck a Beveridge. Bismarckovský model měl ve své původní podobě zabezpečit důchody všem, kteří pracovali a odváděli příspěvky. V důchodu vyplácené dávky měly zajistit stejný životní standard jako v období aktivního života. Beveridgeův model, pojmenovaný po britském ekonomovi a politikovi, vznikl během 2. světové války a zaručoval minimální penzi, která ale většině lidí neposkytovala srovnatelný životní standard jako v období aktivního života. Beveridge poznamenal, že stát má poskytnout chléb, ale lidé si musí koupit máslo. Důležitou roli kladl na individuální zaopatření jedince na důchodový věk. Podstatným rozdílem mezi historickými a současnými důchodovými systémy je skutečnost, že důchodového věku se v období formování moderních důchodových systémů většina lidí ani nedožila, případně pobírala důchod nanejvýš několik let. Oproti tomu současní příjemci důchodových dávek pobírají penze až několik desítek let.^[1]

Od 2. poloviny 20. století se většina evropských států potýká s problémem finanční udržitelnosti důchodových systémů. Důvodem je především klesající porodnost na jedné straně a prodlužování střední délky života na straně druhé, čímž vyvstala potřeba důchodové systémy reformovat a přizpůsobit novým trendům nejen v demografickém vývoji.^[2]

¹ ▪ *Návrh reformy důchodového systému.* [online] [cit. 11.10.2011] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/na_vrh_rds.pdf

▪ *Občanský institut – důchodová reforma.* [online] [cit. 10.11.2011] dostupné z: http://www.obcinst.cz/cs/duchodova_reforma-revoluce-nebo-evoluce-c1244

² ▪ *Důchodové systémy v Evropě.* [online] [cit. 10.10.2011] dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/42149-duchodo-ve-systemy-v-evrope>

▪ *Návrh reformy důchodového systému.* [online] [cit. 11.10.2011] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/na_vrh_rds.pdf

Hlavním znakem nových reformovaných systémů starobního důchodového pojištění je většinou kombinace důchodového pojištění s novými systémy doplňkového důchodového spoření. Cílem důchodových reforem je postupně a plynule měnit starý průběžný systém na nový, který je založený na kombinaci třech pilířů³:

- I. pilíř – průběžný systém důchodového zabezpečení,
- II. pilíř – kapitalizační systém důchodového zabezpečení,
- III. pilíř – doplňkový důchodový systém spoření.

Světová banka prosazuje třípilířový systém s povinným druhým pilířem, Evropská unie (dále jen EU) doporučuje také třípilířový systém, ovšem s druhým pilířem dobrovolným.

I. pilíř je tradičně základem celého systému, účast v něm bývá téměř vždy povinná a jeho financování se provádí odvody do státního rozpočtu. První pilíř zajišťuje základní ochranu ve stáří, je veřejný, založený na mezigenerační solidaritě a většinou bývá průběžně financován (proto je označován jako systém pay-as-you-go, dále jen PAYG). Podstatou tohoto pilíře je, že pracovní osoby svými příspěvky hradí vyplácení důchodů, hovoříme o principu solidarity. Příspěvky, které platí jedna generace, tedy současní zaměstnanci, jsou použity na výplatu dávek jiné generace, tedy současným důchodcům. Hlavním nedostatkem tohoto pilíře je silná závislost na demografické struktuře obyvatelstva.

Za II. pilíř je považován fondový systém, z něhož vyplácená penze je více adekvátní k předchozím příjmům. Tento pilíř je soukromý a bývá označován jako doplňkový, což naznačuje, že doplňuje důchody vyplácené ze sociálního pojištění. Výrazný rozdíl oproti I. pilíři je ten, že pokud pojištěnec zemře před podáním žádosti o starobní důchod, jsou nahromaděný penzijní kapitál i zisk odvozený z kapitálových investic v rámci tohoto systému odkázány jeho rodinným příslušníkům.

III. pilířem je dobrovolné individuální důchodové pojištění, spoření, a další, kde se přijaté vklady akumulují a následně zhodnocují. Jedná se o tvorbu soukromých penzijních fondů. Tyto produkty jsou většinou založené na komerčním přístupu, proto nevykazují žádné znaky solidarity.

Financování modelu důchodového zabezpečení je možné dvěma základními systémy⁴, průběžným financováním a kapitalizačním financováním.

³ ▪ *Tří pilířový penzijní systém.* [online] [cit. 14.11.2011] dostupné z: <http://www.pensionreform.cz/second.php?menuid=6&submenuid=38>

⁴ ▪ *Česká národní banka – penzijní systémy.* [online] [cit. 2.11.2011] dostupné z : http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/research/research_publications/mp_wp/download/vp25_2.pdf

Příjmy průběžného systému tvoří povinné pojistné odvody, jejichž výpočet je stanoven zákonem. Vybrané dávky jsou okamžitě rozděleny a jsou z nich vypláceny důchody, není tedy možnost jejich zhodnocení na finančních trzích. Podstatou systému je pouze přerozdělení, není vytvářen žádný fond. Pro tento způsob je charakteristická solidarita mezi generacemi (aktivní účastníci financují penzisty a předpokládají podobnou podporu od následující generace aktivních účastníků), proto je velmi citlivý na demografický vývoj a vývoj produktivity aktivní populace. Umožňuje ale flexibilně vyrovnávat inflaci.

Charakteristické pro kapitalizační systém financování je důchodové spoření. Důchodové dávky tedy nejsou okamžitě vypláceny, ale po celou dobu produktivního věku se kumulují na speciálních individuálních účtech formou spoření, což umožňuje jejich postupné zhodnocení na finančních trzích. Správou fondů jsou pověřené důchodové správcovské společnosti, které musí pravidelně informovat spořitele o vývoji zhodnocování jeho důchodových odvodů a o stavu na jeho individuálním účtu. Tento fondový systém není postaven na prvku solidarity, finanční toky z něho plynoucí jsou spjaty s odpovědností každého jedince v závislosti na tom, jak se připravoval a zabezpečoval na stáří. Ve funkci hlavního regulátora vystupuje stát, který dozoruje zákonnost jednotlivých kroků penzijních fondů a vztahy mezi občanem, tedy investorem, a penzijním fondem. Fondový systém ve srovnání s PAYG není příliš citlivý na populační výkyvy, hrozí ale rizika související s investicemi na finančním trhu. Oba způsoby financování čelí různým druhům rizika a oba mají odlišné silné a slabé stránky, nelze tedy jeden z nich označit za ideální. V mezinárodním kontextu je snaha tvůrců hospodářské politiky o diverzifikaci, tedy vytvoření systému skládajícího se z více pilířů ve snaze kombinovat jejich silné stránky a omezovat celkové riziko.

Konkrétní penzijní model je charakteristický i vztahem mezi příspěvkem a dávkami, rozlišujeme dávkově definovaný systém (defined benefit, dále jen DB) a příspěvkově definovaný systém (defined contribution, dále jen DC).^[5]

V případě dávkově definovaného systému je důchod předem stanoven a to buď jako absolutní částka nebo ve vztahu ke skutečnostem jako jsou především délka doby pojištění a výše dosažených příjmů v rozhodném období. DC systém může být financován jak průběžně, tak kapitálově.

Oproti tomu příspěvkově definovaný systém předem určuje pouze relativní výši příspěvku, příspěvkovou sazbu, a následný důchod je stanoven s přihlédnutím k částce vedené na

⁵ ▪ *Návrh reformy důchodového systému.* [online] [cit. 2.12.2011] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/navr_h_rds.pdf

individuálním účtu pojištěnce a očekávané době dožití při přiznání důchodu. I tento systém může být financován průběžně i kapitálově, obvyklejší avšak bývá kapitálové financování.

Každý členský stát EU má vlastní národní systém důchodového zabezpečení plně v kompetenci za předpokladu dodržování základních deklarovaných principů a nařízení EU. Důchodový systém členské země se musí vyvíjet v souladu s trendy a požadavky uplatňovanými v rámci EU, jedná se především o finanční stabilitu a udržitelnost důchodových systémů, tedy aby nedocházelo k destabilizaci veřejných rozpočtů, dále musí být důchodové systémy schopné flexibilně reagovat na změny ve společnosti a mají zajistit adekvátní příjem seniorů s důrazem na rozvoj doplňkových pilířů, což posiluje individuální odpovědnost občanů. Hlavními zásadami nařízení jsou rovné zacházení, sčítání dob, zabránění souběhu dávek a možnost vývozu. Zásada rovného zajištění zaručuje, že pracovníci z jiných členských států musí mít stejná práva jako státní příslušníci hostitelského státu. Sčítáním dob se rozumí doba zaměstnání nebo pojištění v rámci členských států. Zabránění souběhu dávek je opatření proti vzniku nároku dávek ve dvou nebo více členských státech za stejné období, případně na více dávek stejného typu. Možnost vývozu se vztahuje na vyplácení dávek sociálního zabezpečení na celém území EU (vyplácení členských států nejen občanům s bydlištěm v dané zemi).^[6]

Reformy důchodových systémů můžeme rozdělit do dvou kategorií podle oblasti, ve které dochází k hlavním změnám. Rozlišujeme reformy parametrické, kdy jsou upravovány jednotlivé parametry důchodového systému, a reformy fundamentální, při nichž dochází ke změnám celého systému.

Při parametrických reformách je kladen důraz na zachování základní struktury systému, přičemž dochází ke změnám hlavních parametrů, mezi které patří především věková hranice pro odchod do starobního důchodu, míra náhrady výdělků z doby ekonomické aktivity nebo příspěvková sazba.

Oproti tomu při systémových reformách je jeden důchodový systém nahrazen systémem jiným, například průběžně financovaný systém je nahrazen systémem fondovým. Nelze zobecnit, který druh reformy je ideální, zvolené reformní strategie jsou různé. V zásadě jsou uskutečňovány spíše reformy parametrické.^[7]

⁶ ▪ *Důchodová reforma v zemích Evropské unie.* [online] [cit. 30.11.2011] dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/39/11991-20_3_2008_duchodova_reforma_v_zemich_eu.pdf

⁷ ▪ *Návrh reformy důchodového systému.* [online] [cit. 2.12.2011] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/navrh_rds.pdf

Důchodové reformy jsou často kontroverzní a proto má mnoho vlád snahu je odkládat. Pozitivní efekt se projevuje až s velkým časovým zpožděním, oproti tomu náklady jsou citelné podstatně dříve. Podrobná ekonometrická analýza z roku 2009 ukázala, že ekonomické faktory jako jsou růst ekonomiky, velikost vládního dluhu, nezaměstnanost a další nemají na úspěšnost zavedených reforem výraznější vliv. Dále studie prokázala, že úspěšnost reformy příliš neovlivňuje ani demografický vývoj. Naopak úspěšnost byla potvrzena v souvislosti s faktory spíše politickými, za rozhodující byl určen především negativní postoj odborových svazů (které se většinou staví proti reformám).^[8]

1.1 Důchodový systém SRN

Důchodový systém v Německé republice patří k jednomu z nejsložitějších a nejstarších systémů. Pro německý systém je charakteristická silná tendence o udržení životního standardu (během aktivního života a v době penze). Pro povinný systém je patrná nižší míra solidarity, než je běžné u ostatních evropských důchodových systémů. Významným rysem jsou i odlišná schémata pro různé kategorie zaměstnanců a dělníků. Pro Německou republiku je dále specifický stále patrný odlišný vývoj mezi bývalými východními a západními státy, doposud jsou pro tyto dvě oblasti některé parametry systému nastaveny odlišně. Obsahem následující kapitoly je stručný přehled historického vývoje důchodového systému v Německé republice a dále pohled na stávající systém se zdůrazněním vybraných reformních úprav po roce 2000.^[9]

1.1.1 Historický vývoj důchodového systému SRN

Koncem 19. století byly pracovní podmínky velmi náročné, obdržená mzda velmi nízká a zajištění na stáří nebylo žádným způsobem garantováno. Pokud někdo přestal být průceschopný, byl odkázán pouze na pomoc své rodiny. S industrializací a výstavbou velkých fabrik souvisela migrace do měst, což zapříčinilo rozpad modelu vícegenerační rodiny. Důsledkem přerušení rodinné pospolitosti byla ztráta zajištění jedince v případě nemoci a stáří. Otto von Bismarck spoluovlivnil a zprostředkoval přijetí sociálních zákonů, hlavním motivem byla obava z radikalizace dělnictva. Zákon o pojištění invalidity a stáří, ze kterého vycházela většina modelů států současné EU, začal být platný k roku 1889 a zajišťoval důchod všem pracujícím, kteří odváděli příspěvky. Následně vyplácené dávky měly zajišťovat stejný standard jako během aktivního života, jejich výše byla ale shora omezena. Velikost dávek závisela především na době účasti v systému a na velikosti výdělku během aktivního

⁸ • *Projekt Národohospodářského ústavu*. [online] [cit. 3.11.2011] dostupné z: http://www.idea.cergeei.cz/documents/kratka_studie_2011_06.pdf

⁹ • HOLZMAN, R, PALMER, E. *Pension Reform*. Washington, D. C.: The World Bank, 2006. ISBN 0-8213-6038-8

života. Každý rok byly upravovány parametry pro výpočet dávek. Míra solidarity byla velmi malá, osoby s nízkými příjmy dostávaly nízkou penzi, uplatňován byl princip zachování sociálního statutu. Roku 1972 byla zavedena flexibilní hranice odchodu do důchodu a důchodové pojištění se začalo vztahovat na nové skupiny obyvatelstva, například na ženy v domácnosti. Německé vlády ovšem nekladly důraz na fiskální udržitelnost systému a sazby příspěvků pravidelně zvyšovaly, což pro stát brzy začalo znamenat významnou finanční zátěž. Navíc se v 70. a 80. letech německá ekonomika potýkala s konjunkturálním úpadkem. Roku 1989 padla Berlínská zeď a od roku 1992 znovu sjednocené Německo začalo reformovat důchodový systém, především z důvodu výrazně menší porodnosti přetrvávající od 70. let. Negativní vliv nízké porodnosti zmírňuje dlouhodobě vysoká míra imigrace. Do současnosti německý důchodový systém prošel řadou reforem, během nichž bylo upuštěno od stabilní výše příspěvků a důchodová politika se stala flexibilní na změny na trhu práce. ^[10]

1.1.2 Stávající důchodový systém SRN

Stávající důchodový systém Německé republiky^[11] je postaven na třech pilířích. I. pilíř tvoří státní důchodové pojištění, II. pilíř je zaměstnanecké penzijní pojištění a III. pilířem je soukromé kapitálové pojištění. Charakteristickým rysem systému je poměrně nízká míra solidarity, žádoucí je udržení sociálního statutu. Všechny starobní penze do 400 euro měsíčně jsou osvobozeny od daně, vyšší hodnota penze je daněna jako běžný příjem. Příspěvky do doplňkových systémů zabezpečení na stáří jsou daňově odpočitatelné až do výše 4% vyměřovacího základu pro odvody na sociální zabezpečení.

I. PILÍŘ

První pilíř je tvořen průběžným, příspěvkově financovaným důchodovým pojištěním. Každý měsíc pojištěnec odvádí platby na důchodové pojištění do důchodového systému, kde jsou přerozděleny na vyplácené důchodové dávky. Velikost vyplácené penze je dávkově definovaná, odvíjí se od doby účasti v systému a od vyvedených dávek. Pojištění je povinné pro všechny zaměstnance od 16 let. Tento státní pilíř pokrývá pojištění tří hlavních segmentů zaměstnaných osob, a to:

- zaměstnanců, dělnických a úřednických profesí (tzv. modré a bílé límečky),

¹⁰ • POTŮČEK, M. *Sociální politika*. 1.vydání, Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, 142 s., ISBN 80-85850-01-X
• BRDEK, M. a kol. *Trendy v evropské sociální politice*. 2. vydání, Praha: ASPI Publishing, 2002, 252s., ISBN 80n-86395-25-1
• ALANÝ, A., KREBS, V. a kol. *Sociální ochrana a důchodový systém*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita v Brně, ekonomicko-správní fakulta, 2004, 70 s., ISBN 80-210-3390-8
¹¹ • Česká správa sociálního zabezpečení. *Důchody v České republice a ve Spolkové republice Německo*. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení odbor komunikace, 2009, 17 s., ISBN 978-80-87039-14-4
• *Evropská sociální observatoř – Německý důchodový systém*. [online] [cit. 15.11.2011] dostupné z: http://www.ose.be/files/publication/2010/country_reports_pension/OSE_2010_CRpension_Germany.pdf

- podnikatelů a svobodných povolání (zemědělci, umělci a další) - platí pouze pro některé živnostenské profese, pro ostatní je dobrovolné,
- státních úředníků.

Platí ale určité výjimky, za kterých je účast v systému dobrovolná. Jedná se o tzv. mini-jobs, tedy období vedlejšího pracovního poměru, který je vymezen:

- celkovým příjmem nižším než 400 euro měsíčně,
- nebo pracovním úvazkem nižším než 50 pracovních dní v roce,
- nebo pracovní smlouvou na dobu určitou kratší než dva měsíce.

V případě dobrovolného odvodu plateb důchodového pojištění z těchto mini-jobs, jsou platby zohledňovány při výpočtu důchodu. Výše příspěvku důchodového pojištění tvoří v roce 2012 19,6 % z hrubé mzdy. V případě zaměstnaneckého poměru se tato část dělí rovným dílem mezi zaměstnance a zaměstnavatele, tedy pro oba 9,8%. Pokud se jedná o osobu samostatně výdělečně činnou (dále jen OSVČ), jež se účastní důchodového pojištění, hradí celou část 19,6%. Zákonem je stanovený strop odváděných dávek sociálního pojištění. Pro rok 2012 SE pojištění neodvádí z částky na 2.800 euro měsíčně v západních zemích, 2.400 euro pro země bývalého východního Německa. Organizace německého systému PAYG je oddělena od státního rozpočtu. Systém je spravován oborovými sociálními pojišťovnami, řízenými zástupci zaměstnanců, zaměstnavatelů a státu, tedy tzv. tripartitou. Do systému proudí i prostředky z výnosu "ekologické daně", která byla zavedena v roce 1999.¹²

Vyplácená dávka je stanovena jako součin aktuální výše důchodu a osobních výdělkových bodů.

Aktuální výše důchodu je pravidelně valorizována k 1. lednu následujícího kalendářního roku, zohledněn je vývoj mezd a platů zaměstnanců, velikost výdajů zaměstnanců na zákonné a soukromé pojištění zaopatření ve stáří a zohledněn je tzv. faktor trvalé udržitelnosti, jehož cílem je plnit samostabilizační funkce systému. Tento faktor automaticky reaguje nejen na změny v demografickém vývoji, ale především na míře nezaměstnanosti. Pokud se poměr důchodců k plátcům změní v neprospěch plátců příspěvků, je valorizace důchodů nižší a naopak. Valorizována je hodnota důchodu, která byla přiznána. Zavedením tzv. ochranného zákonného ustanovení se zajistilo, že při přizpůsobování výše důchodů nemůže dojít k poklesu hrubých důchodů. Hodnota aktuální výše důchodu je rozdílná pro západní a východní země. Pro rok 2012 činí pro západní země 508,45 euro měsíčně a pro bývalé východní země 445,76 euro měsíčně.

¹² *Sociální zabezpečení*. [online] [cit. 18.11.2011] dostupné z: <http://www.haufe.de/sozialversicherung/newsDetails?newsID=1320821917.81>

Hodnota osobních výdělkových bodů se odvíjí od výše mzdy a velikosti odvedených příspěvků během celého aktivního života. Minimální doba potřebná pro získání nároku na penzi je 5 let. Věk pro odchod do důchodu je v současné době 65 let pro muže i ženy, v letech 2012 - 2029 se tato věková hranice bude postupně zvyšovat až na 67 let pro obě pohlaví, rychlostí jednoho až dvou měsíců ročně v závislosti na roku narození. Předčasný odchod do důchodu je možný od 63 let v případě, pokud se pojištěnec účastnil v systému více jak 35 let. Hodnota výdělkových bodů je násobena tzv. faktorem věku odchodu do důchodu, který zohledňuje individuální věk odchodu do důchodu. Jeho hodnota činí 1,0 při odchodu do důchodu v řádném důchodovém věku a snižuje se za každý měsíc předčasného odchodu do důchodu o 0,003. Od roku 2012 toto snížení neplatí v případě odpracování 45 let a více. Naopak při odloženém odchodu do důchodu se navyšuje faktor věku odchodu do důchodu o 0,005 měsíčně. Horní hranice pro povinný odchod do důchodu není v Německu definována.^[13]

Tabulka č. 1 uvádí hodnotu příjmů z pojistného důchodové pojištění v SRN v letech 2008 až 2010 a hodnotu celkových vyplacených důchodů z tohoto pilíře. Ve sledovaném období byl tvořen přebytek důchodového účtu..

Tab. č. 1: Příjmy a výdaje důchodového pojištění k 31.12. v letech 2008-2010 v ČR (v mld. euro)

Důchodové pojištění	Rok		
	2008	2009	2010
Příjmy z pojistného na důchodové pojištění	237,4	239,3	251,3
Celkové vyplacené důchody	233,6	239,1	249,2
PŘÍJMY – VÝDAJE na dávky důchodového pojištění	+ 3,8	+ 0,2	+ 2,1

Zdroj: Německé důchodové pojištění¹⁴, 2012

¹³ • *Důchodové zabezpečení ve Spolkové republice Německo*. [online] [cit. 18.12.2011] dostupné z: <http://www.eures-treiregio.eu/cs/zamstnanci/informace-pro-peshranini-pracovniky/129>
 • Česká správa sociálního zabezpečení. *Důchody v České republice a ve Spolkové republice Německo*. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení odbor komunikace, 2009, 17 s., ISBN 978-80-87039-14-4
 • *Evropská sociální observatoř – Německý důchodový systém*. [online] [cit. 18.12.2011] dostupné z: http://www.ose.be/files/publication/2010/country_reports_pension/OSE_2010_CRpension_Germany.pdf
¹⁴ • Důchodové pojištění ve Spolkové republice Německo. [online] [cit. 18.04.2012] dostupné z: http://www.deutscher-entensversicherung.de/DRV/de/Navigation/_home_node.html

II. PILÍŘ

Druhý pilíř německého důchodového systému je tvořen dodatečným pojištěním spolufinancovaným zaměstnavatelem, tedy zaměstnaneckým penzijním pojištěním. Každý zaměstnavatel musí nabízet alespoň jednu variantu pojištění. Přípustná je tvorba a správa pojištění přímo zaměstnavatelem, využití zaměstnavatele služeb penzijních fondů nebo vyjednání speciálního pojištění zaměstnancům u komerční pojišťovny. Velmi unikátní je první možnost, která je kromě Německé republiky aplikována pouze v Rakousku. V tomto případě je systém založen na tzv. systému účetních rezerv. Zaměstnavatel se zavazuje plnit budoucí nároky zaměstnanců bez skutečného finančního krytí, což umožňuje prostředky financovat do svého vlastního rozvoje, jelikož je nemusí ukládat do fondu. Podle typu penzijního schématu můžeme rozlišit tři hlavní nositele zaměstnaneckého pojištění, a to:

- samotní zaměstnavatelé,
- komerční pojišťovny,
- ostatní finanční instituce.

Zaměstnanec má na výběr ze tří forem financování příspěvků. Možné jsou různé příplatky ke mzdě nebo navýšení platu na pravidelné částky spoření, druhou možností jsou příspěvky zaměstnavatele, které si je možné odečíst z daňového základu, a třetí možností je kombinace předchozích variant, tedy spoření zaměstnance, na které zaměstnavatel určitým způsobem přispívá. Poslední možnost je využívána nejčastěji. Všechny příspěvky do podnikového zabezpečení jsou ze zákona pojištěny pro případ insolvence nebo zániku firmy. Příspěvky zaměstnance jsou do stanovené hranice daňově odečitatelné. ^[15]

Penzijní připojištění sponzorované ze strany zaměstnavatele je dlouhotrvajícím rysem německého pracovního trhu. Firmy jako Krupp a Siemens zřídily penzijní plány pro své zaměstnance již v polovině 19. století. I když od roku 2002 má každý zaměstnanec zákonné právo účastnit se tohoto penzijního schématu, využívají jej hlavně zaměstnanci velkých firem, kde je účast přes 80 % všech zaměstnanců. Oproti tomu u firem do 50 zaměstnanců je účast zhruba třetinová. ^[16]

Podle metody financování můžeme rozlišit tato penzijní schémata¹⁷:

- přímý příslib (tvorba přímých závazků),
- podpůrný fond (tvorba nepřímých závazků),

¹⁵ • ALANÝ, A., KREBS, V. a kol. *Sociální ochrana a důchodový systém*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita v Brně, ekonomicko-správní fakulta, 2004, 70 s., ISBN 80-210-3390-8

• *Zaměstnanecká penzijního pojištění*. [online] [cit. 20.01.2012] dostupné z: <http://www.watsonwyatt.com/us/pubs/in sider/showarticle.asp?ArticleID=2035>

¹⁶ • *Zaměstnanecké penzijní plány*. [online] [cit. 21.01.2012] dostupné z: <http://www.psvag.de/framesets/wir2.html>

¹⁷ • *Zaměstnanecká schémata penzijního připojištění*. [online] [cit. 20.01.2012] dostupné z: http://www.praha.vupsv.cz/ Fulltext/vz_333.pdf

- přímé pojištění (tvorba nepřímých závazků),
- penzijní pokladny (tvorba nepřímých závazků),
- penzijní fondy (tvorba nepřímých závazků).

Přímý příslib je typ penzijního schématu, kde zaměstnavatel uzavírá se zaměstnancem smluvní závazek o budoucí výplatě penze. Toto schéma je financováno příspěvky jak zaměstnavatele, tak zaměstnance. Zaměstnavatel je povinen zřídit speciální rezervní fond, ze kterého budou kryty pozdější penzijní nároky a který vykazuje ve svém účetnictví. Přímý příslib nepodléhá státní regulaci, kontrole či dohledu nad nakládáním s aktivy. Prostředky z rezervního fondu mohou být investovány buď přímo zaměstnavatelem, či poskytnuty k investování zvolenému investičnímu fondu. Zaměstnavatel ručí za výplatu dávek. Pokud se ale dostane zaměstnavatel do insolvence, jsou penzijní nároky kryty Penzijním garančním fondem (Pensionsversicherungsverein auf Gegenseitigkeit, dále jen PSV), u kterého je zaměstnavatel povinně pojištěn právě proti insolvenci, za což platí správní poplatky. Většina zaměstnavatelů si navíc své závazky pojišťuje u komerčních pojišťoven. Přímý příslib je nejvyužívanější formou financování penzijních zaměstnaneckých schémat v Německu.

Podpůrný fond je právně nezávislý penzijní fond, který spravuje zaměstnanecké pojištění jedné, anebo více firem. Jedná se vlastně o podobné schéma, jako je přímý příslib, jen s tím rozdílem, že zaměstnavatel nezřizuje svůj vlastní fond, ale prostředky nutné ke krytí penzijních závazků předává podpůrnému fondu. Ani podpůrný fond nepodléhá žádné státní regulaci či kontrole. Je na samotných zaměstnavatelích, aby si zajistili efektivní nakládání se svými prostředky. Penzijní nároky zaměstnanců jsou opět kryty pomocí PSV, do kterého musí zaměstnavatel přispívat.

V případě přímého pojištění zaměstnavatel uzavře u komerční pojišťovny svým zaměstnancům životní pojistku. Oprávnění nakládat s takto naakumulovaným kapitálem má pouze zaměstnanec či jeho pozůstalí. Nad pojišťovnami dohlíží dle zákona Ministerstvo financí a Kancelář pro dohled nad pojištěním. Penzijní nároky jsou také kryty u PSV, ale zaměstnavatel do něj žádné příspěvky neodvádí.

Penzijní pokladna je právně nezávislý penzijní fond, který může být zřízen jedním či více zaměstnavateli, nebo dokonce celým odvětvím. Podléhá kontrole Kanceláře pro dohled nad pojištěním a nakládání s aktivy účastníků je dozorováno Institucí pro finanční regulaci (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungs-Aufsicht, dále jen BaFIN). Do penzijní pokladny přispívá zaměstnavatel i zaměstnanec a jejich odvody jsou daňově odpočitatelné a navíc jsou příspěvky

zaměstnance osvobozeny od příspěvků na sociální zabezpečení. Penzijní pokladna musí zaručit zhodnocení odvedených příspěvků minimálně mírou povinného zhodnocení nastavenou Ministerstvem financí. Jedná se o celkem druhou nejčastější formu financování penzijních zaměstnaneckých schémat v Německu. Každý zaměstnanec účastní se zaměstnaneckého penzijního pojištění ve formě Penzijní pokladny má možnost si v současné době vyvázat maximálně 4 % ze svých příspěvků na sociální zabezpečení a odvádět je do druhého pilíře.

Penzijní fond je nejmladším penzijním schématem. Byl zřízen v roce 2002 a měl by spojovat výhody penzijních pokladen a šance na výnos z investic u investičních fondů. Stejně jako přímé pojištění a penzijní pokladna je i Penzijní fond kontrolován Kanceláří pro dohled nad pojištěním a Ministerstvem financí.

PSV byl založen roku 1975 s cílem ochránit penzijní závazky poskytovatelů pojištění. Každý zákonně pojištěný penzijní plán odvádí do tohoto garančního fondu příspěvky, které kryjí jeho závazky v případě insolvence. Tyto příspěvky jsou každoročně stanoveny jako procentní část penzijních závazků každého nositele pojištění, řádově se jedná o promile z penzijních závazků. BaFIN zajišťuje dohled nad nakládáním s aktivy účastníků zejména v Penzijní pokladně a ukládá kvantitativní pravidla pro nakládání s finančními prostředky. Nejdůležitějším pravidlem je stanovený maximální objem držených rizikových aktiv. Celkově se dá říci, že německý finanční trh s aktivy z penzijních schémat je přísně regulován. Například Penzijní pokladny musejí být v každém okamžiku plně finančně kryty, jinak jsou označeny BaFINem za insolventní. Navíc mají povinnost držet i procenta svých aktiv v dodatečném zajišťovacím fondu, celkové krytí tedy dosahuje více jak sta procent.^[18]

Přehled základních charakteristik schémat zaměstnaneckého zabezpečení v Německu podstatných pro zaměstnance shrnuje tabulka č. 2 na následující straně.

¹⁸ • *Zaměstnanecká schémata penzijního připojištění*. [online] [cit. 20.01.2012] dostupné z: http://www.praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_333.pdf

Tab. č. 2: Základní charakteristiky jednotlivých schémat zaměstnaneckého zabezpečení SRN

PŘÍMÝ PŘÍSLIB	PODPŮRNÝ FOND	PŘÍMÉ POJIŠTĚNÍ	PENZIJNI POKLADNY	PENZIJNI FONDY
Vlastní nárok oproti nositeli zabezpečení:				
ne	ne	ano	ano	ano
Právní nárok na pokračování s vlastními příspěvky po skončení zaměstnaneckého poměru:				
ne	ne	lze	lze	lze
Riesterova podpora:				
ne	ne	lze	lze	lze
Akumulace kapitálu:				
interní	externí	externí	externí	externí
Garantovaná minimální úroková míra:				
ne	ne	ano	ano	ne
Pojištění insolventnosti přes PSV:				
ano	ano	ano	ne	ano
Finanční dozor přes BaFin:				
ne	ne	ano	ano	ano

Zdroj: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí¹⁹, 2011

Stát motivuje účast v tomto pilíři ve dvou formách, tzv. Riesterovou podporou ve formě státních příspěvků a tzv. Rürup podpora ve formě daňových slev.

Riesterova podpora byla zavedena v roce 2001. Pojmenována byla podle tehdejšího ministra práce a sociálních věcí, je podpora státu v podobě důchodového příspěvku. Byla zavedena v rámci důchodové reformy v roce 2001 a jejím cílem je motivace individuálních příspěvků. K získání Riesterovy podpory je potřeba odvádět důchodový příspěvek ve výši minimálně 4% z hrubé mzdy, při splnění této podmínky činí základní roční příspěvek 154 euro. Státní podpora se ale nevztahuje na OSVČ, které nejsou povinně pojištěny v rámci zákonného systému.

Pro osoby, které nemají nárok na Riester podporu, především OSVČ, nebo mají relativně vysoké daňové zatížení, existuje od roku 2005 možnost Rürup penze, pojmenované podle ekonoma a bývalého předsedy ekonomické rady ekonomických expertů Berta Rürupa, související s daňovým zvýhodněním. Tato forma podpory stát fakticky nic nestojí. Příspěvky odvedené na Rürup penzi jsou v roce 2012 daňově uznatelné ve výši 74% a každý rok se tato hodnota zvyšuje o 2% až do

¹⁹ • *Zaměstnanecká schémata penzijního připojištění*. [online] [cit. 20.01.2012] dostupné z: http://www.praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_333.pdf

roku 2025, kdy bude daňově uznatelných 100% příspěvků. Maximální hodnota snížení daňového základu je 20.000 euro ročně. ^[20]

Všechny typy penzijních schémat vyplácí standardní typy penzí, tedy starobní, invalidní a pozůstalostní. Způsob vyplácení se liší dle zvoleného typu penzijního plánu. Všechna penzijní schémata nabízejí výplatu penzijních dávek jako pravidelnou anuitu. Některá schémata umožňují výplatu jednorázového vyrovnání nebo plnění ve formě užitelského práva či licence, je-li to ku prospěchu pojištěného. V případě smrti účastníka zaměstnaneckého pojištění připadá výplata penze, případně jednorázového vyrovnání, jeho pozůstalým, kteří jsou definováni v zákoně nebo je zaměstnanec přímo uvedl.

III. PILÍŘ

Třetí pilíř je založen na bázi dobrovolného individuálního spoření, nejčastěji v podobě kapitálového životního pojištění. Životní pojištění ze zákona garantuje roční zisk. Pro rok 2012 ve výši 1,75% z vložených prostředků, namísto 2,25% v roce 2011. Proti tomuto výraznému snížení se ovšem staví průmyslové sdružení GDV, svaz německých pojišťoven. Vláda doporučuje do tohoto pilíře investovat alespoň 4% příjmu. Při splnění několika podmínek, kterými jsou například garance výnosnosti, nízké poplatky a další je možné využít daňových subvencí a státních příspěvků, stejně jako ve II. pilíři. Prostředky ukládané v rámci tohoto pilíře nejsou ze zákona pojištěny. ^[21]

Německý důchodový systém je v posledních letech soustavně reformován s cílem zajistit jeho dlouhodobou finanční udržitelnost. K rozsáhlým parametrickým změnám došlo především v roce 2001 v rámci reformy označované též „Riester reform“. Reforma měla za cíl zvýšit účast v druhém a třetím pilíři, aby následně mohla být snížena váha vyplácených dávek z prvního pilíře. Tento cíl byl naplněn. Byl zaveden program státní motivace dodatečného penzijního spoření založený na tzv. duálním modelu, který obsahuje přímé státní podpory spoření a daňově odečitatelné položky. Do roku 2001 byla penzijní schémata pouze dávkově definována, od reformy jsou nabízena i schémata definována příspěvkově. Jelikož ale zákon ukládal povinnost navrácení příspěvků, nebyla tato možnost významně využívána. Na tuto problematiku reagovala spolková vláda v roce 2005 zavedením daňové úlevy na příspěvky odvedené do druhého pilíře. V rámci Riesterovy reformy bylo nedefinováno 5 zaměstnaneckých penzijních schémat lišících se v metodě financování. Většina

²⁰ • *Riesterova a Rürupova penze*. [online] [cit. 15.3.2012] dostupné z: <http://www.ruerup-riester-rente.net/riester-foerderung.html>

• *Rozdíly v Riesterově a Rürupově penzi*. [online] [cit. 20.01.2012] dostupné z: <http://www.rententips.de/rententips/ruerup-rente/ruerup-riester.php>

²¹ • *Životní pojištění*. [online] [cit. 21.01.2012] dostupné z: <http://www.aspect-online.de/finanztipps/lebensversicherung-nur-noch-175-prozent-garantiert-22022011.htm>

předreformních penzijních plánů byla nepříspevková, účastnil se jich pouze zaměstnavatel ve prospěch svých zaměstnanců. V současné době jsou penzijní plány především dávkově definované, založené na pravidelných příspěvcích zaměstnance. Uzákoněna byla podmínka, že doplňkové penzijní schéma nebude vypláceno před věkem 60-ti let. Soukromé zabezpečení na stáří bývá označováno jako Riesterova renta. Během reformy byla zavedena státní podpory v případě vytváření dodatečného zajištění v penzi. Pokud si jedinec ukládá minimálně 4% ročního příjmu, získává státní příspěvky. Dodatečnými způsoby podpory státu jsou úlevy na daních z naspořené částky.

Významné parametrické změny byly uskutečněny i v roce 2003. Zaveden byl faktor trvalé udržitelnosti pro výpočet aktuální výše důchodu, byla zvýšena věková hranice pro dřívější odchod do důchodu a podmínky pro přiznání předčasného důchodu byly zpřísněny ve snaze prodloužit dobu setrvání v pracovní aktivitě. Další opatření spočívalo v odložení valorizace přiznaného důchodu z 1. července kalendářního roku na 1. leden následujícího kalendářního roku. V roce 2004 byly v rámci Rürup reformy zavedené Rürup plány a to především pro OSVČ, které se nemohou účastnit Riesterovy renty. Tyto plány představují především daňové osvobození plateb na individuální zabezpečení ve stáří, ale také ochranu proti platební neschopnosti OSVČ. ^[22]

1.2 Důchodový systém ČR

Podle Ústavy České republiky má každý občan právo na důstojné a přiměřené zabezpečení ve stáří. Jelikož byl současný důchodový systém nastaven v době, kdy se vyplácení důchodu jedinci počítalo na roky, zatímco nyní se jedná o dvacet i více let, prognózy ukazují, že současný systém již není udržitelný. Průměrný věk života se prodlužuje a v důsledku klesajícího trendu porodnosti ubývá poměru ekonomicky aktivních, kteří přispívají na penze stávajícím důchodcům. Reforma důchodového systému v České republice byla proto potřebným krokem pro zastavení rozrůstajícího se deficitu mezi příjmovou a výdajovou stránkou pro penzijní zajištění. ^[23]

²² • POTŮČEK, Martin. *Sociální politika*. 1.vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, 142 s. ISBN 80-85850-01-X

• *Sociální zabezpečení*. [online] [cit. 01.03.2012] dostupné z: http://www.altersvorsorgerentenfonds.de/betriebliche_altersvorsorge.htm

• *Vývoj důchodových systémů ve světě*. [online] [cit. 02.03.2012] dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/jak-se-meni-duchodove-systemy-ve-svete.htm> .

• HOLZMAN, Robert., PALMER, Edward. *Pension Reform*. Washington, D. C.: The World Bank, 2006. ISBN 0-8213-6038-8.

• *Evropská sociální observatoř – Německý důchodový systém*. [online] [cit. 15.04.2012] dostupné z: http://www.ose.be/files/publication/2010/country_reports_pension/OSE_2010_CRpension_Germany.pdf

²³ • *Ministerstvo práce a sociálních věcí – důchodová reforma*. [online] [cit. 03.03.2012] dostupné z: <http://www.socialniporadce.mpsv.cz/cs/164>

Mimo Ústavy České republiky a Listiny základních práv a svobod je Česká republika v souvislosti s mezinárodními úmluvami o sociálním zabezpečení vázána dodržovat Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 102 a 128. Úmluva č. 102 pojednává o minimálních standardech sociálního zabezpečení, Úmluva č. 128 o invalidních, starobních a pozůstalostních dávkách. Podoba platné verze důchodového zabezpečení je ošetřena jednotlivými zákony. V rámci EU patří důchodový systém mezi tzv. komunitární politiku, což znamená, je plně v kompetenci jednotlivých států a EU nepřikazuje konkrétní podobu sociálního zabezpečení, jen předkládá doporučení. ^[24]

Tato kapitola stručně shrnuje historický vývoj důchodového systému v ČR, popisuje stávající podobu systému a charakterizuje hlavní změny související s reformou, které by měly vstoupit v platnost od roku 2013.

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění upravuje důchodového pojištění, ze kterého se poskytují důchody při stanovených sociálních událostech za které zákon pokládá stáří (tedy dosažení příslušného důchodového věku), invaliditu a úmrtí živitele. Důchodové pojištění je třeba odlišovat od pojmu důchodového zabezpečení, to poskytuje důchod v případě bezmocnosti. Důchodové zabezpečení se však často používá jako synonymum k důchodovému pojištění, někdy se však důchodové pojištění používá pro označení pojistného systému, kdy se platí pojistné, a důchodové zabezpečení pro označení systému, kdy se pojistné neplatí a výdaje na důchodové zabezpečení jsou hrazeny z jiných zdrojů, například z daní. Penzijní připojištění tvoří jinou soustavu než důchodové pojištění a je upraveno zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Penzijní připojištění je založeno na občanskoprávním vztahu účastníka penzijního připojištění, tedy fyzické osoby, a penzijního fondu a je dobrovolné. ^[25]

1.2.1 Historický vývoj důchodového systému ČR

Po listopadu roku 1989 se začaly formovat nové společenské a ekonomické podmínky, byla nastartována reforma důchodového a celého sociálního systému. Hlavním cílem vlády bylo uzpůsobení sociálního systému Československé republiky tržnímu hospodářství. Kromě problémů s transformací byly problémem také demografické změny, jež měly vážný dopad na důchodový

• *Ústava České republiky*. [online] [cit. 04.03.2012] dostupné z: <http://www.suverenita.cz/data/ustava.pdf>

²⁴ • PŘIB, J., VOŘÍŠEK, V. *Důchodové předpisy s komentářem*. 6. vydání. Olomouc: Anag, 2010. 26 s., ISBN 978-80-7263-585-

²⁵ • PŘIB, J., VOŘÍŠEK, V. *Důchodové předpisy s komentářem*. 6. vydání. Olomouc: Anag, 2010, 26 s., ISBN 97880-7263-585

system. Do té doby stávající systém byl neefektivní, nevýhodný pro řadu obyvatel, sociálně nespravedlivý, pro výpočet důchodu se započítávalo pouze 5 posledních odpracovaných let a systém nebyl schopný reagovat na demografické ani ekonomické změny. Postupně byly přijímány dílčí reformní kroky, završené přijetím zákona č. 155/1995 Sb, o důchodovém pojištění. Tato podoba systému (respektive její hlavní principy) platí v ČR dodnes. Dílčími reformní kroky k současné podobě bylo především:

- vyčlenění nových kategorií, např. OSVČ,
- zrušení preferencí v důchodovém systému (všichni ekonomicky aktivní občané získávají nároky na důchody podle stejných podmínek) - do té doby byl pro preferované pracovní kategorie (horníky, pracovníky hutí, těžkých chemických provozoven a další) stanoven zvláštní důchodový věk (1992),
- přijetí zákona o penzijním připojištění se státním příspěvkem (1993).
- zahájení zvyšování důchodového věku, ukotvení pravidel valorizace důchodu, zavedení daňové podpory v penzijním připojištění, zpřísnění předčasných důchodů, zvýšení motivace pro odložené důchody (1995).

Penzijní oblast začaly vytvářet dvě části, a to jednotná, vyjádřená absolutně, a druhá vázaná na dobu a výši pojištění. Obě části jsou valorizovány. Indexace důchodových dávek byla důležitá z hlediska prevence před cenovou liberalizací, která byla důsledkem přechodu k tržní ekonomice. ^[26]

1.2.2 Stávající důchodový systém ČR

Stávající důchodový systém ČR je založen téměř výhradně na průběžném financování vyplácených důchodů (I. pilíř), ale v zásadě platí, že se opírá o dva pilíře. Prvním pilířem je státem vybírané povinné důchodové pojištění. Jedná se o základní pilíř, který je průběžně financován a dávkově definován. V případě druhého pilíře se jedná o dobrovolné doplňkové penzijní připojištění, jež je příspěvkově definované. První pilíř je ve správě Ministerstva práce a sociálních věcí, penzijní připojištění je v působnosti Ministerstva financí a je poskytováno na komerčním přístupu. ^[27]

PRVNÍ PILÍŘ

- ²⁶ • VOŘÍŠEK, V., POLÍVKOVÁ, D. *Průvodce důchodovým pojištěním a evidenční listy důchodového pojištění s příklady*. Praha: BMSS-Start, 2010, 103 s., ISBN 973-80-861-4063-6
- RYS, V. *Česká sociální reforma*. 1. vydání, Praha: Karolinum, 2003, 170 s., ISBN 80-246-0288-0
- TOMEŠ, I. *Sociální politika: teorie a mezinárodní zkušenost*. 2. vydání, Praha: Sociopress, 2001, 262 s., ISBN 80-86484-00-9
- BREJCHA, A., ŠANTRŮČEK, V. *Právo důchodového pojištění*. Praha: Linde, 1998, 21 s., ISBN 80-7201-124-3
- ²⁷ • Česká správa sociálního zabezpečení. *Důchody v České republice a ve Spolkové republice Německo*. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení odbor komunikace, 2009, 17 s. ISBN 978-80-87039-14-4

První pilíř je univerzální a ze zákona zabezpečuje všechny ekonomicky aktivní osoby, účast je v něm ale umožněna i dobrovolně. Příspěvky ve výši 28 % z hrubé mzdy u zaměstnanců, případně z vyměřovacího základu u OSVČ jsou vybírány formou zákonného sociálního pojištění. Při zaměstnaneckém poměru se na příspěvcích podílí 6,5 % zaměstnanec a 21,5 % zaměstnavatel. V celoevropském průměru je odvod na sociálním pojištění v ČR nadprůměrný. V důsledku vysokých odvodů jsou v ČR drahé pracovní síly, což motivuje zaměstnavatele k preferenci pouze krátkodobých brigád, případně ke snaze se nezavazovat k pracovním poměrům.

Pro jednotlivé skupiny pojištěnců platí jednotné zásady pro nárok na důchody a jeho výpočet. Pouze v oblasti organizačního a administrativního zabezpečení jsou stanoveny určité odchylky pro tzv. silové resorty, mezi něž patří například vojáci, policisté, celníci nebo hasiči. Vyplácená dávka starobního důchodu^[28] se skládá z absolutní a procentní částí.

Základní výměra je pro rok 2012 stanovena 2.270 Kč. Procentní výměra se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu. Při jejím stanovení se vychází z osobního vyměřovacího základu (dále jen OVZ). Ten, zjednodušeně řečeno, tvoří průměr ročních příjmů za sledované období. Celkové příjmy za každý jednotlivý kalendářní rok rozhodného období (od věku 18 let do bezprostředně předcházejícího roku přiznání důchodu, nezapočítávají se však příjmy před rokem 1986) se přitom pro účely stanovení výše OVZ navyšují za pomoci přepočítávacího koeficientu. Koeficient je odvozovaný od statisticky zjištěného průměru dosažených příjmů všech pojištěnců, čímž se tyto příjmy přizpůsobují cenové hladině a růstu průměrných mezd. Valorizace důchodů probíhá nejčastěji každoročně v lednu takovým způsobem, aby koeficient zohledňoval nejméně 100% růstu cen a nejméně 1/3 růstu reálných mezd. Konkrétní hodnotu navýšení stanoví nařízením vláda. Pro rok 2012 byly důchody valorizovány o 1,6%, což je nejnižší sazba v posledních několika letech. Takto vypočtený OVZ se redukuje, čímž se dospěje k výpočtovému základu. Je tedy možné říci, že se výpočtový základ zjistí redukcí osobního vyměřovacího základu, což je měsíční průměr úhrnu indexovaných příjmů zjištěných za rozhodné období před přiznáním důchodu.

Procentní část zohledňuje hodnotu odvedených příspěvků, výši věku odchodu do důchodu a dobu účasti v systému. Nad zásluhovostí ale jednoznačně převazuje princip solidarity, což se projevuje především ve způsobu stanovení výše důchodu. Jsou stanoveny tři redukční hranice. Při překročení

²⁸ • ALANÝ, A., KREBS, V., a kol. *Sociální ochrana a důchodový systém*. 1. vydání, Masarykova univerzita v Brně, ekonomicko-správní fakulta, Brno 2004, 70 s., ISBN 80-210-3390
• Masarykova univerzita. *Ochrana a důchodový systém*. Masarykova univerzita v Brně, ekonomicko-správní fakulta, Brno 2004, 71 s., ISBN 80-210-3390
• *Změny v důchodovém pojištění od 1. 1. 2012*. [online] [cit. 15.02.2012] dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/duchodo-ve-pojisteni/davky/zmeny-v-duchodovem-pojisteni-od-1-1-2012.htm>

první a druhé hranice není pro výpočet důchodu zohledněna hodnota vyvedených příspěvků plně, nýbrž jen určitá procentní část, která je u druhé redukční hranice nižší, než u první. Při překročení třetí redukční hranice se hodnota příspěvků nad hranicí nezohledňuje vůbec. Princip solidarity je patrný především u pojištěnců s vyššími příjmy s pojištěnci s nižšími příjmy. Dále se v rámci důchodového pojištění uplatňuje solidarita osob ekonomicky aktivních s osobami, které pobírají důchody, neboť vybrané pojistné na důchodové pojištění slouží k úhradě vyplácených důchodů, uplatňuje se tedy princip průběžného financování. ^[29]

Občan má nárok na přiznání starobního důchodu, pokud dosáhl důchodového věku a získal potřebnou dobu pojištění. Důchodový věk pojištěnců je odlišný podle data narození pojištěnců, pohlaví a počtu vychovaných dětí – viz příloha A. Potřebná doba pojištění pro odchod do starobního důchodu osob, které dosahují důchodového věku, je v roce 2012 28 let a postupně se bude prodlužovat každý kalendářní rok o jeden rok potřebné doby pojištění až na 35 let od roku 2019. Pokud ale pojištěnec nesplní přecházející podmínky má nárok na starobní důchod i tehdy, pokud dosáhl potřebného věku (vyššího než důchodového) a získal potřebnou dobu pojištění podle tabulky viz příloha B. V roce 2012 musí být věku alespoň o 5 let vyššího, než je stanoven důchodový věk pro muže stejného data narození, a minimální doba pojištění je 18 let. Pojištěnec si může požádat i o tzv. předčasný starobní důchod. Nárok na přiznání tohoto druhu starobního důchodu vzniká v závislosti na dosaženém věku pojištěnce a na získání potřebné doby pojištění. Při podání žádosti musí být věk pojištěnce maximálně o tři roky nižší, než je řádný důchodový věk. Ale u občanů, jejichž důchodový věk činí alespoň 63 let, je umožněno odejít do důchodu 5 let před dosažením důchodového věku, pokud dosáhnou věku alespoň 60 let. Přiznání předčasného starobního důchodu je nevratné, neboť vylučuje nárok na řádný starobní důchod. Předčasný důchod je umožněn, znamená ale redukcí procentní výměry předčasného starobního důchodu a to tak, že se procentní výměra důchodu sníží o 0,9% výpočtového základu za období prvních 360 dní, o 1,2% výpočtového základu za období od 361. až 720. kalendářního dne a 1,5% jednotně za období od 721. kalendářního dne. Oproti předčasnému odchodu do důchodu stojí tzv. přesluhování, tedy odložený důchod, kterému náleží za každých 90 kalendářních dnů výdělečné činnosti zvýšení výpočtového základu o 1,5%. ^[30]

²⁹ • Ministerstvo práce a sociálních věcí – Důchodové pojištění. [online] [cit. 05.03.2012] dostupné z: <http://www.mp sv.cz/cs/3>

³⁰ • VOŘÍŠEK, Vladimír. *Pomyslete na důchod*. 3. vydání, Praha: Aspi, 2007, 164 s., ISBN 978-80-7357-318-8

- Česká správa sociálního zabezpečení. *Sociální zabezpečení*. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení odbor komunikace, 2011, 33 s., ISBN 978-80-87039-24-3
- *Starobní důchody*. [online] [cit. 06.03.2012] dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/618>

Problémem je finanční udržitelnost tohoto pilíře. Vzhledem ke stárnutí obyvatelstva se snižuje poměr mezi ekonomicky aktivními a důchodci, což se negativně promítá na důchodovém účtu, viz tabulka č. 3.

Tab. č. 3: Příjmy a výdaje důchodového pojištění k 31.12. v letech 2008-2010 v ČR (v mil. Kč)

Důchodové pojištění	Rok		
	2008	2009	2010
Příjmy z pojistného na důchodové pojištění	310,9	301,1	308,5
Celkové vyplacené důchody	-304,9	-331,6	-337,8
PŘÍJMY – VÝDAJE na dávky důchodového pojištění	6,0	-30,5	-29,3

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení³¹, 2011

Z tabulky je patrný schodek na důchodovém účtu v řádech miliard Kč. Navíc je nutné si uvědomit, že v tabulce nejsou zahrnuté náklady na správu důchodu. V roce 2011 byl deficit důchodového účtu přibližně 30 miliard Kč, přesné údaje nejsou prozatím na stránkách České správy sociálního zabezpečení (dále jen ČSSZ) dostupné. V roce 2012 se předpokládá deficit důchodového účtu až 40 miliard Kč.^[32]

DRUHÝ PILÍŘ

Druhý pilíř v ČR představuje penzijní připojištění se státním příspěvkem (dále jen penzijní připojištění), řídicí se zákonem č. 42/1994 Sb. o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Penzijní připojištění je označováno jako druhý pilíř, jelikož je důchodový systém ČR založen na dvou pilířích, jinak se v obecné teorii a literatuře II. pilířem označují zaměstnanecké fondy. Poskytovat penzijní připojištění smí se souhlasem České národní banky penzijní fond. Penzijní fond je právnická osoba, obvykle ve formě akciové společnosti, která nesmí mít veřejnou nabídku akcií a její základní kapitál je podle zákona minimálně 50 milionů Kč. Penzijní fondy začaly v ČR vznikat v letech 1994. Původně bylo uděleno 46 licencí. Postupem času se počet penzijních fondů, vlivem zejména cílených fúzí, snižoval. V důsledku slučování fondů došlo ke stabilizaci systému a ke snížení provozních nákladů. V současnosti v ČR aktivně působí 10 penzijních fondů, které jsou sdruženy v Asociaci penzijních fondů ČR (dále jen APF ČR). Vývoj počtu penzijních fondů působících v ČR, respektive jejich sloučení, splynutí a zánik znázorňuje diagram vývoje penzijních fondů v ČR zveřejněný na stránkách České národní banky – viz příloha C.^[33]

³¹ • *Příjmy a výdaje důchodového pojištění*. [online] [cit. 15.02.2012] dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/ocssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2011/cssz-pojistne-na-socialni-zabezpeceni-se-dari-vybirat-uspesne.htm>

³² • *Předpokládaný deficit státního důchodového účtu v roce 2012*. [online] [cit. 16.03.2012] dostupné z: <http://www.ce skatelevize.cz/ct24/ekonomika/158971-drabek-deficit-duchodoveho-uctu-bude-letos-rekordni>

³³ • *Penzijní fondy*. [online] [cit. 15.03.2012] dostupné z: <http://www.ipenze.cz/co-to-je-penzijnni-fond>

Penzijní připojištění je založené na pravidelných měsíční příspěvcích, které je možné na účet penzijních fondů poukazovat i za delší časová období (čtvrtletí, pololetí, rok). Jelikož je penzijní připojištění založené na dobrovolné účasti, musí mít klienti možnost volby, jak nakládat se svými příspěvky.

Je možné přerušit placení nebo až na 12 měsíců odložit, snížit anebo zvýšit příspěvky, dále je umožněn předčasný výběr (kdy ale dochází ke ztrátě státních příspěvků) a další, což v důsledku vede k tomu, že nelze mít jistotu, že tyto prostředky budou moci být použity jako zdroje pro dlouhodobou penzi. Možný je i případný příspěvek dalších, tzv. třetích osob (rodičů, manžela/manželky,...) Příspěvek klienta společně s případným příspěvkem dalších osob určuje výši státního příspěvku, který je přiznán. Příspěvek na penzijní připojištění je možné získat i jako benefit od zaměstnavatele a díky daňovým úlevám je tento způsob pro zaměstnavatele výhodnější, než kdyby byla zaměstnanci o stejnou částku zvýšena mzda. ^[34]

Případná účast v tomto pilíři nemá vliv na výši státního důchodu z průběžného pilíře. Jeho založení probíhá smluvně mezi občanem starším 18 let a penzijním fondem. Penzijní fond má formu akciové společnosti a podléhá státnímu dohledu, stát však negarantuje solventnost systému ani jednotlivých penzijních fondů. V praxi dosahují penzijní fondy minimálních čistých výnosů v důsledku přísné regulace, která jim neumožňuje riskantnější investice. Penzijní připojištění se státním příspěvkem je ve světovém měřítku ojedinělý systém, který nelze příliš přirovnávat se systémy evropských států založených na zaměstnaneckém principu s podporou státu formou daňové stimulace. Účast v systému penzijního připojištění je umožněna nejširší veřejnosti, tedy i příjmově nízkým skupinám obyvatelstva a osobám, které nejsou výdělečně činné.

Účast v systému je stimulována jednak státním příspěvkem a také daňovými úlevami ve výši až 24 tisíc Korun ročně. Výše státního příspěvku se stanovuje podle následující tabulky č. 4.

Tab. č. 4: Státní příspěvek penzijního připojištění podle velikosti vkladu

Vklad	Státní příspěvek
0 – 100 Kč	0 Kč
100 – 199 Kč	50 Kč + 40 % z částky nad 100 Kč
200 – 299 Kč	90 Kč + 30 % z částky nad 200 Kč
300 – 399 Kč	120 Kč + 20 % z částky nad 300 Kč
400 – 499 Kč	140 Kč + 10 % z částky nad 400 Kč
500 Kč a více	150 Kč

Zdroj: Zákon č.42/1994 Sb. ³⁵, 2012

Průměrný měsíční příspěvek účastníka byl v roce 2011 441,65 Kč měsíčně. Plátce životního

³⁴ • *Penzijní fondy*. [online] [cit. 17.03.2012] dostupné z: <http://www.ipenze.cz/co-to-je-penzijni-fond>

³⁵ • *Zákon č.4281994 Sb. o penzijním připojištění se státním příspěvkem*, § 29. [online] [cit. 10.03.2012] Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/zakony/download/zakon_42_1994.pdf

připojištění si může z daňového základu odečíst až 12 tisíc Kč ročně, pokud je odvedeno na pojištění více jak 6 tisíc Kč ročně. Toto daňové zvýhodnění se ale vztahuje pouze na příspěvky od plátce, nikoliv od zaměstnavatele (ty již osvobozené od daně byly). Další podmínkou pro daňové zvýhodnění je, že pojistné plnění musí být podle smlouvy vyplaceno nejdříve ve věku 60 let a ne dříve než 60 měsíců od uzavření smlouvy. Pokud je sjednán určitý věk vyplacení peněžních prostředků, musí být splněna podmínka minimální pojistné částky. U smluv s pojistnou dobou od 5 do 15 let se jedná o 40.000 Kč, pro dobu delší než 15 let 70.000 Kč. Snížení daňového základu je možné až ve výši 12.000 Kč ročně i u penzijního připojištění. Tato daňová úleva se ale vztahuje pouze k vkladům, ke kterým nebyl obdržen státní příspěvek, tedy převyšující 500 Kč měsíčně. ^[36]

Alternativní způsoby spoření na stáří poskytují i další finanční produkty. Například životní pojištění, které je sice primárně sjednáváno pro zajištění blízkých osob v případě smrti pojištěnce, ale takto naakumulované finanční prostředky jsou vypláceny i v případě dožití. I tento finanční produkt je podporován státem ve formě daňových výhod. ^[37]

I když od založení samostatné České republiky probíhá reforma I. pilíře důchodového systému jako trvalý kontinuální proces, příjmy a výdaje systému se vyvíjely nezávisle na sobě a dlouhodobě nebyla respektována hrozba finanční neudržitelnosti systému. Důsledkem byla nutnost výrazné změny systému, které by měly vstoupit v platnost od roku 2013. Podle závěrečné zprávy Bezděkovy skupiny, pojmenované podle vedoucího expertní skupiny pro přípravu důchodové reformy, je problematický kromě demografického vývoje i vysoký stupeň nivelizace důchodů, nízká věková hranice odchodu do důchodu a malá produktivita starší populace. Navíc konstrukce vyměřovacího základu pro výpočet pojistného pro OSVČ je krácena koeficientem 0,5, což má výrazný vliv na příjmovou stránku národního důchodového účtu. ^[38]

Plánované reformy zvýšily důvěryhodnost ČR. Ratingová agentura Standard & Poor's v srpnu roku 2011 oznámila zvýšení ratingové hodnocení ČR o dva stupně na AA- se stabilním výhledem. Agentura zohlednila řadu reformních návrhů, jejichž přijetí předpokládá. Jedná se především právě o reformu sociálního systému, která navrhuje snížení výdajů vzhledem k demografickým změnám.

³⁶ • *Ukazatele penzijních fondů*. [online] [cit. 17.03.2012] dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_ukazatele_penzijniho_pripojisti_68320.html

³⁷ • *Životní pojištění*. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: <http://www.hypoexpert.cz/zivotni-pojisti>

³⁸ • *Důchodová reforma v zemích EU*. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/39/1991-20_3_2008_duchodova_reforma_v_zemich_eu.pdf

• *Občanský institut – důchodová reforma*. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: <http://www.obcinst.cz/cs/Duchodova-reforma-revoluce-nebo-evoluce-c1244>

Pokud dojde k poklesu nároků ČR na financování z vnějšku, mohlo by to mít podle agentury dopad na další zvýšení ratingového hodnocení. V případě, že se ale nepodaří prosadit důchodovou reformu, zhorší se stav veřejných financí nebo pokud by příští vlády zvrátily některé z provedených či navrhovaných reforem v oblasti veřejných financí, mohl by nastat pokles ratingu. Díky zvýšení ratingového hodnocení ČR došlo k prudkému posílení české měny a to během patnácti minut o 0,16 Kč. Rozpočtové cíle, které si ČR stanovila v letech 2011 až 2013 agentura Standard & Poor za dosažitelné. ^[39]

1.2.3 Plánovaná poreformní podoba důchodového systému ČR

Důchodová reforma je významným prvkem v reformě veřejných financí, která si za hlavní cíl stanovila řešení především strukturálních problémů výdajové strany veřejných financí. Změna stávajícího důchodového systému, která nově zavede možnost individuálního spoření důchodových fondů, je podle předsedy vlády, Petra Nečase, důležitá i k prolomení stereotypu ve smýšlení většiny občanů, kteří si myslí, že když platí důchodové spoření, tak si spoří na důchod a později na něj budou mít nárok. Přitom na tomto principu průběžný důchodový systém nepracuje a ani nikdy nepracoval. Podle původních plánů by k faktickému spuštění reformy mělo dojít v lednu roku 2013, ale diskutuje se o odložení k lednu roku 2014. ^[40]

Vláda se v Programovém prohlášení zavázala k uskutečnění reformy důchodového systému, kdy hlavním cílem je dosažení dlouhodobé fiskální udržitelnosti důchodového systému a posílení kapitálové složky jako zdroje důchodu. Tento proces bude probíhat v horizontu desítek let. Přitom celý systém musí být dostatečně flexibilní, aby se mohl přizpůsobovat měnícím se ekonomickým, demografickým a sociálním podmínkám v budoucnu. V současné době je důchodový systém založen téměř výhradně na průběžném financování. V ČR ale v posledních dekádách výrazně klesá porodnost, snižuje se úmrtnost ve vyšším věku a prodlužuje se střední délka života. Dochází tedy ke změně populační struktury obyvatelstva, což má nepříznivé důsledky pro PAYG systém. Navíc národní účet hospodaří každoročně se schodkem řádově v miliardách Kč. Jedním z kroků k dosažení fiskální udržitelnosti bylo přijetí zákona č. 220/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Snaha je především o diverzifikaci rizik celého důchodového systému, které bude dosaženo kombinací průběžného a fondového způsobu financování a zároveň kombinací dávkově

³⁹ • *Rating České republiky*. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/mediacentrum/aktualne-reformy-zvysily-duveryhodnost-ceske-republiky--86869>

• *Závěrečná zpráva Výkonného týmu*. [online] [cit.18.03.2012] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/2235/zaverecna_zprava.pdf

⁴⁰ • *Důchodový systém a demografický vývoj*. [online] [cit. 19.03.2012] dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/cz/media-centrum/aktualce/necas-pred-demografickym-vyvojem-se-neda-strcit-hlava-do-pisku-82429>

a příspěvkově definovaných schémat. Cílem není zajistit vyšší úroveň dávek, ale diverzifikaci příjmů seniorů a v důsledku snížení příspěvků vyplácených z I. pilíře. Rozložení rizik povede ke kombinaci výhod a nevýhod jednotlivých pilířů, jejich vzájemné eliminaci a tedy i k větší stabilitě systému. ^[41]

Následující body zahrnuté do důchodové reformy jsou výsledkem shody Národní ekonomické rady vlády a Poradního expertního sboru (dále jen PES) na konci roku 2010. PES vznikl v lednu roku 2010 a jeho cílem bylo navázat na činnost Bezděkovy komise z let 2004-2005 v oblasti reformy důchodového systému ČR. ^[42]

II. PILÍŘ

Hlavní změna reformy spočívá ve vybudování II. pilíře, který bude založen na dobrovolném spoření. Umožněno bude vyvázání prostředků z I. do II. pilíře ve výši 3 % z vyměřovacího základu (o tuto část dojde ke snížení pojistné sazby do I. pilíře), ale vznikne povinnost doplnit odvedené pojistné o další 2% z vyměřovacího základu z vlastních prostředků. Celková výše odvodu pojistného by tedy činila 30 procentních bodů. Přesun části pojistného z I. pilíře do II. pilíře je označováno pojmem opt-out. Vznikne tedy možnost neodvádět do státního rozpočtu 28% na sociální pojištění, ale odvádět 25% a dalších 5% do penzijního fondu dle výběru. Pojištěnci by měli mít možnost se pro vyvázání části pojistné sazby ze státního průběžného systému do kapitalizačního, fondového pilíře rozhodnout do dosažení věku 35 let. Pro pojištěnce starší v okamžiku spuštění reformy bude rozhodnutí možné ve lhůtě 6 měsíců před faktickým spuštěním II. pilíře, tedy ve druhém pololetí roku 2012. Prozatím platí, že po učinění rozhodnutí nebude možná změna, nebude tedy umožněn vstup nebo výstup z II. pilíře. Platby do II. pilíře se budou odvíjet od hrubé mzdy, v případě OSVČ od příjmu po odečtení daňově uznatelných nákladů nebo paušálu. Pokud tedy člověk bude bez příjmu (bude nezaměstnaný, na mateřské dovolené apod.), nebude muset po tuto dobu do penzijního fondu odvádět nic. ^[43]

Jelikož v souvislosti se vznikem II. Pilíře bude do I. Pilíře odváděna nižší částka, je vznik II. pilíře spojený s transformačními náklady, které vzniknou ale na dočasnou dobu s odstupem několika desetiletí podle věku účastníků II. pilíře, neboť dojde k následné kompenzaci snížením na výdajové

⁴¹ • *Ministerstvo práce a sociálních věcí – Důchodová reforma*. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/11970>

• *Návrh reformy důchodového systému*. [online] [cit. 06.03.2012] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/navrh_rds.pdf

⁴² • MLÁDEK, J. *Důchodová reforma v ČR: spása anebo zmar?* Dráčov: Fontesrerum, 2011, ISBN 978-80-86958-224

⁴³ • *Hlavní principy důchodové reformy*. [online] [cit. 19.03.2012] dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualce/duchodova-reforma-vlada-schvalila-hlavni-principy--82869>

straně při krácení důchodů příjemců. Transformační náklady budou s největší pravděpodobností pokryty především ze zdrojů vzniklých z navýšení snížené sazby DPH. Negativní dopad sjednocení sazeb DPH do cenové hladiny by měl být kompenzován standardními mechanismy, jako je zvýšení životního minima, zvýšením důchodů, tak i opatřeními jako jsou například zvýšení slevy na dani. Do tohoto systému půjdou částečně veřejné prostředky důchodového pojištění, proto bude moci stát požadovat, aby výplata byla účelová jen na pravidelný důchod. Také je lépe zajištěna pravidelnost plateb a to vždy, když účastník obdrží mzdu, resp. plat. ^[44]

Nově vznikající pilíř volitelného důchodového spoření v penzijních společnostech nebude podporován státním příspěvkem, daňovými úlevami. Nebude možnost jednorázových vkladů, ani příspěvků zaměstnavatele. Občan si tedy bude moci vybrat, zda-li bude získávat svůj celkový důchod pouze ze státního systému nebo ze dvou nezávislých zdrojů. Výplata důchodu z I. pilíře bude i nadále zajištěna Českou správou sociálního zabezpečení a z II. pilíře zvolenými penzijními fondy. Tyto výplaty na sobě nebudou nijak vázány, budou probíhat zcela nezávisle. Prostředky II. pilíře budou vlastnictvím účastníka a v případě úmrtí během spořicí fáze, tedy než začne účastník ze systému čerpat, budou předmětem dědictví. ^[45]

Při účasti na spoření ve druhém pilíři bude možnost výběru ze tří variant výplaty důchodu z naspořených peněz, a to:

1. doživotní penze. Penzijní společnost bude klientovi vyplácet starobní důchod až do doby jeho úmrtí, podmínky této varianty jsou srovnatelné s výplatou důchodu od státu. Stejným způsobem bude vyplácená částka podléhat i valorizace.
2. výplata důchodu s pozůstalostní penzí po dobu tří let ode dne úmrtí účastníka pojištění. V tomto případě bude klient pobírat o něco menší důchod než v případě první varianty ve formě doživotní annuity, ale navíc zajistí měsíční výplatu ve stejné výši někomu ze svých blízkých po dobu dalších tří let od své smrti. První a druhá varianta vykazuje solidaritu mezi účastníky s vysokým dožitým věkem a mezi těmi, kteří se nedožijí vysokého věku.
3. renta na dobu dvacet let. Při volbě této možnosti budou prostředky rozpočítány do období 20 let a postupně vypláceny. V případě smrti příjemce bude výplata postoupena dědicům pojištěnce. Je tedy zaručeno, že veškeré naspořené prostředky budou vyplaceny. V opačném případě, tedy pokud příjemce přežije dobu 20 let, bude pobírat pouze státní důchod.

⁴⁴ • *Ministerstvo práce a sociálních věcí – Důchodová reforma*. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: <http://www.mp sv.cz/cs/10462>

⁴⁵ • *Hlavní principy důchodové reformy*. [online] [cit. 19.03.2012] dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/mediacentrum/aktualce/duchodova-reforma-vlada-schvalila-hlavni-principy--82869>

Pokud zemře plátce penzijního připojištění v průběhu spoření, naspořené peníze budou součástí dědictví, peníze hotově ale zdědí pouze plnoletý dědic, který sám do II. pilíře nevstoupil. Ostatním budou převedeny prostředky na jejich účet penzijního spoření. ^[46]

Vyplácený důchod se bude valorizovat na základě podmínek stanovených prováděcím předpisem. Správce penzijního připojištění bude mít během výplatní fáze povinnost nejméně 90% výnosů z investovaných aktiv, které budou technickými rezervami vytvořenými k závazkům z pojištění důchodu, každoročně použít k navýšení vyplácených důchodů nad rámec valorizace. ^[47]

Během fáze akumulace finančních prostředků v případě účasti ve II. pilíři bude za investiční správu zodpovědná penzijní společnost. Podle předpokladů se bude jednat především o transformované současné fondy, vstup bude ale umožněn i novým subjektům. Nutnou podmínkou pro vykonávání správy prostředků II. pilíře bude získání zvláštní licence. Podle předpokladů většina penzijních společností vznikne transformací současných penzijních fondů, není očekáván vstup mnoha nových poskytovatelů. Prostředky ve fondech II. pilíře budou přísně odděleny od majetku správce. Oddělení majetku účastníků od majetku fondu znamená transformaci stávajících penzijních fondů a jejich rozdělení na penzijní společnosti a transformovaný účastnický fond. Penzijní společnost bude právnickým subjektem a bude plnit úlohu správce účastnického fondu. Účastnický fond bude shromažďovat naspořené prostředky stávajících účastníků. ^[48]

Správce s majetkem klientů nebude moci libovolně disponovat, veškeré operace s penězi účastníků budou provedeny se souhlasem depozitáře. V roli depozitáře bude vystupovat banka, která bude mít veškeré prostředky v úschově. Depozitář prověří každou transakci, je-li v souladu se zákonem a za účinnou kontrolu odpovídá svým majetkem. Zákon stanovuje, že každá společnost bude muset nabízet 4 fondy lišící se investičními limity, strukturou spravovaného portfolia a tedy i spojeným rizikem. Penzijní společnosti budou povinně nabízet následující investiční profily: všeobecný, konzervativní, vyvážený a dynamický fond. Všeobecný profil bude investovat pouze do státních dluhopisů ČR, případně do stanovených dluhopisů dalších zemí EU nebo OECD. Charakteristickými rysy tohoto profilu budou nízké riziko, ale i výnosnost. Ostatní profily umožní dosažení vyšších výnosů, ale za podstoupení vyššího rizika. Obecně lze starším účastníkům, tedy pro kratší dobu účasti ve druhém spořicí pilíři, doporučit konzervativnější strategie a pro mladší

⁴⁶ • *Důchodová reforma*. [online] [cit. 20.03.2012] dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/mediacentrum/aktualne/Duchodova_Rreforma_mohlo_by_vas_zajimat.pdf

⁴⁷ • *Valorizace důchodů*. [online] [cit. 19.03.2011] dostupné z: <http://www.bankovnipoplatky.com/exkluzivne-nabpcom-deset-procent-vynosu-z-uspor-kazdeho-duchodce-ve-prospech-pojistovny-vyplacejici-penze-16863.html>

⁴⁸ • *Penzijní fondy*. [online] [cit. 19.03.2011] dostupné z: <http://www.pfkb.cz/duchodova-reforma/otazky-a-odpovedi-k-duchodove-reforme/>

generace vyváženou nebo dynamiku. Klient ale bude moci v průběhu spoření mezi jednotlivými profily přecházet podle vlastního uvážení a ekonomické situace. ^[49]

Správa II. pilíře penzijním fondům byla svěřena především proto, že od počátku jejich působnosti v ČR se ukázal tento systém jako naprosto bezpečný, nároky účastníků nebyly nikdy ohroženy. Penzijní fondy musí každoročně garantovat vložené prostředky, proto dosahují nižšího zhodnocení, kolem úrovně tří procent ročně. Oddělení majetku penzijní společnosti umožní využívat účinnější investiční strategie a je očekávaný nárůst výnosnosti. Předpokládá se, že by se čistý výnos pohyboval v řádech procent a ne desetin jako doposud. Do budoucna je otevřená možnost nízkonákladového státního fondu. V současné době má ale ČSSZ stanoveny jiné priority. ^[50]

III. TŘETÍ PILÍŘ

Třetí pilíř bude představován stávající možností individuálního, tedy doplňkového penzijní spoření. Ze současných penzijních fondů vzniknou tzv. transformované fondy, které budou zachovávat aktuální podmínky, tedy především garanci návratnosti vložených příspěvků, státní příspěvek, daňové výhody, možnost příspěvku zaměstnavatele. Do transformovaných fondů automaticky přejdou účastníci stávajících penzijních fondů. Budou si moci vybrat, zda-li budou chtít vstoupit do nových účastnických fondů.

Nové účastnické fondy budou jedinou možností vstupu do III. pilíře pro nové klienty, účast v transformovaných fondech jim nebude umožněna. Stát bude tuto iniciativu i nadále podporovat, ale ve snaze motivovat k vyšším úsporám, bude minimální měsíční uložená částka, které bude náležet státní podpora, navýšena ze současných 150 Kč na 300 Kč. Pokud bude měsíčně klient ukládat částku v rozmezí 300 až 999 Kč, bude státní podpora činit 90 Kč plus 20% z částky přesahující 300 Kč. Pro měsíční vklad více jak 1.000 Kč byla stanovena jednotná podpora 230 Kč. I nadále bude možnost odpočtu daňového základu až 12 tisíc Kč ročně, ale jen tu část od 12 do 24 tisíc Kč. Nové účastnické fondy negarantují návratnost vložených prostředků a neumožňují příspěvek zaměstnavatele. Možnost výběru až poloviny prostředků na účtu již po 15 letech, tzv. výsluhová penze, nebude u nových fondů II. a III. pilíře umožněna. ^[51]

⁴⁹ • *Hlavní principy důchodové reformy*. [online] [cit. 20.03.2012] dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/mediacentrum/aktualne/duchodova-reforma-vlada-schvalila-hlavni-principy--82869>

• *Důchodová reforma*. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/mediacentrum/aktualne/duchodova-reforma-mohlo-by-vas-zajimat-83076>

⁵⁰ • *Druhý pilíř důchodového systému*. [online] [cit. 21.03.2012] dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/10462>

⁵¹ • *Státní příspěvek k penzijnímu připojištění*. [online] [cit. 21.03.2012] dostupné z: <http://www.spocitduchod.mesec.cz/clanky/do-reckych-dluhopisu-s-penzijnim-pripojistenim-neinvestujete-zhodnoceni-je-s-bidou-nad-inflaci>

Reforma bude také pro II. a III. pilíř znamenat změnu v nových požadavcích na prodejce produktů. V současnosti stačí pro prodej penzijního připojištění IČO a výuční list, není nutné prokazovat žádné znalosti. Nově bude nutné prokázání odbornosti veřejnou zkouškou před akreditovanou komisí a mít maturitu, prozatím je povinnost zkoušky Ministerstvem financí stanovena od roku 2014. Konkrétní podoba odborné zkoušky bude dána vyhláškou ČNB, prozatím ale ještě není stanovena.

I. PILÍŘ

Základní výměra důchodu poskytovaného z I. pilíře nebude zohledňovat účast v ostatních pilířích. V případě účasti ve II pilíři bude tuto skutečnost reflektovat procentní výměra a to tak, aby odrážela přímo úměrně délku doby účasti ve II. pilíři, a tedy nižší pojistné odváděné do I. pilíře.

Nově bude umožněn tzv. předdůchodu, do kterého bude možné odejít až s pětiletým předstihem, aniž by se tím lidé připravili o část penze, jako je tomu nyní. Bude nutné mít ale naspořeno až půl milionu Kč (v případě předčasného důchodu o 5 let než stanovuje důchodový věk), ze kterých se bude vyplácet postupně renta po „dočasné“ období a po uplynutí této doby bude následovat „klasický“ důchod, který bude občan získávat v plné výši. Odchod do předdůchodu bude umožněn od 1. ledna 2013 v případě jednorázového vkladu, variantou do budoucna bude i postupné spoření zmíněné částky. Předpokládá se, že předdůchody budou moci finančně podporovat i zaměstnavatelé, ale zatím nejsou dohodnuté podmínky příspěvku. ^[52]

Postupně je zvyšován důchodový věk, který bude stanoven podle aktuální demografické situace a očekávané délky dožití. Jakmile dojde ke sjednocení věku odchodu do důchodu u mužů a u žen, poroste nadále věk odchodu do důchodu o 2 měsíce ročně bez předem stanoveného stropu. Hrozí ale nepříznivý dopad u manuálních profesí, u kterých nelze ve vysokém věku pracovat stejně kvalifikovaně. V současnosti se vyjednává o možnosti dřívějšího odchodu do penze pro některé namáhavé profese. Problémem by také mohla být neochota mnoha firem přijímat zaměstnance starší 50 let. Připraven je růst limitu pro daňové osvobození příspěvků od zaměstnavatele na penzijní připojištění a životní pojištění ze současných 24 tisíc Kč ročně na 36 tisíc ročně. Pro zaměstnavatele bude i nadále platit, že do nákladů mohou zahrnovat příspěvky v libovolné výši, pokud jsou upraveny v kolektivní smlouvě nebo v kolektivních předpisech. Zrušena byla možnost

⁵² • *Předčasný odchod do penze.* [online] [cit. 21.03.2012] dostupné z: <http://www.zpravy.ihned.cz/cesko/c\54893730-do-penze-o-pet-let-driv-ale-s-pulmilionem-na-uctu-10-otazek-a-odpovedi-k-predduchodum>

vlády valorizovat důchody více než je stanovené minimum, nárůst je tedy přípustný jen o míru inflace a 1/3 růstu reálné průměrné mzdy. ^[53]

S cílem posílení mezigenerační solidarity bude možná asignace, tedy vyvedení částky, ve výši 1% z vyměřovacího základu potomků vůči svým rodičům, kteří jsou ve starobním důchodu. Toto rozhodnutí bude umožněno každému občanovi, který bude v ČR plátcem daně z příjmu fyzických osob a podá žádost současně s daňovým přiznáním nebo žádosti o zúčtování daně z příjmu zaměstnavatelem. Tento bonus nebude krácen ze mzdy, ani z penzijního pojištění potomka. Půjde ryze o příspěvek státu.

1.3 Komparace důchodového systému SRN a ČR

Německý důchodový systém vykazuje nižší míru solidarity, než je obvyklé v ostatních evropských zemích. Patrná je snaha srovnatelného sociálního statutu během aktivního života a v penzi. Dlouhodobým rysem německého systému je zaměstnanecké penzijní pojištění. Charakteristická je také rozdílná velikost vyplácených důchodů mezi východními a západními zeměmi. Pro důchodový systém ČR je naopak charakteristická především vysoká míra solidarity a s ní související nivelizace důchodů. Zásluhovost je silně potlačena, systém tedy nepřináší adekvátní penzi vyšším příjmovým skupinám, účinně ale chrání před chudobou. ^[54]

Pro komparaci důchodových systémů, je možné za rozhodující kritéria označit podle Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen MPSV)⁵⁵:

- státní garance systému: zda-li je a nebo není zavedena.
- osobní rozsah systému: jsou- zahrnováni všichni ekonomicky aktivní občané nebo jen určité skupiny, např. podle druhu výdělečné činnosti.
- účast osob: povinná nebo dobrovolná (kolektivní nebo individuální).
- financování: průběžné nebo kapitálové, případně smíšené.
- vztah mezi příspěvky a dávkami: dávkově definovaný nebo příspěvkově definovaný.
- dávková konstrukce: jednosložková nebo dvousložková. Při dvousložkové konstrukci se důchod skládá z pevné jednotné částky a z částky závislé na výdělku.

⁵³ • *Práce ve vyšším důchodovém věku*. [online] [cit. 20.03.2012] dostupné z: <http://www.aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=717549>

⁵⁴ • *Solidarita důchodových systémů*. [online] [cit. 22.03.2012] dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/13/40/49028878.pdf>

⁵⁵ • *Návrh reformy důchodového systému*. [online] [cit. 22.03.2012] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/na_vrh_rds.pdf

- princip solidarity: je-li patrná solidarita mezigenerační, mezi vysokopříjmovými a nízkopříjmovými skupinami, solidarita aktivních a neaktivních.
- daňová zvýhodnění: zdaňování či daňové úlevy pro příspěvky, výnosy z investic a další.
- správa systému: veřejná nebo soukromá.

Při nadefinování výše uvedených kritérií je možné charakterizovat důchodový systém SRN a ČR následovně.

Charakteristiku důchodového systému v SRN shrnuje tabulka č. 5 na následující straně. Systém zajištění na stáří je postaven na třech pilířích. Účast v prvním pilíři je povinná pro všechny ekonomicky aktivní obyvatele od dosažení věku 16 let. Míra solidarity je nižší, než je evropský průměr. Účast ve druhém a třetím pilíři je dobrovolná. Každý zaměstnavatel má povinnost nabízet minimálně jednu variantu zaměstnaneckého penzijního pojištění. Celkem je možné rozlišit 5 zaměstnaneckých schémat.

Tab. č. 5: Základní charakteristiky důchodového systému SRN

	DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ	ZAMĚSTNANECKÉ PENZIJNÍ POJIŠTĚNÍ	DOPLŇKOVÉ PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ
STÁTNI GARANCE	ano	ne	ne
OSOBNÍ ROZSAH	všichni ekonomicky aktivní od 16 let	individuální	individuální
ÚČAST OSOB	povinně	dobrovolně	dobrovolně
FINANCOVÁNÍ	průběžné	kapitálově	kapitálově
VZTAH PŘÍSPĚVKŮ A DÁVEK	dávkově definovaný	příspěvkově definovaný	příspěvkově definovaný
DÁVKOVÁ KONSTRUKCE	dvousložková	jednosložková – výše příspěvků	jednosložková – výše příspěvků
SOLIDARITA	nízká	ne	ne
DAŇOVÁ ZVÝHODNĚNÍ	ne	ano	ano
SPRÁVA SYSTÉMU	veřejná	veřejná/soukromá	soukromá

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Charakteristiky stávajícího důchodového systému ČR vyobrazuje tabulka č. 6. Současný systém se opírá o dva pilíře. Účast v prvním pilíři je povinná pro všechny ekonomicky aktivní občany od 18 let. Systém je charakteristický vysokou mírou solidarity. Účast na penzijním připojištění je dobrovolná, státem podporovaná ve formě státních příspěvků a daňových úlev. Penzijní připojištění v ČR a v SRN se v zásadě významně neodlišuje.

Tab. č. 6: Základní charakteristiky stávajícího důchodového systému ČR

	DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ	PENZIJNI PŘIPOJIŠTĚNÍ
STÁTNI GARANCE	ano	ne
OSOBNÍ ROZSAH	všichni ekonomicky aktivní od 18 let	individuální
ÚČAST OSOB	povinně	dobrovolně
FINANCOVÁNÍ	průběžné	kapitálové
VZTAH PŘÍSPĚVKŮ A DÁVEK	dávkově definovaný	příspěvkově definovaný
DÁVKOVÁ KONSTRUKCE	dvousložková	jednosložková – výše příspěvků
SOLIDARITA	značná	ne
DANOVÁ ZVÝHODNĚNÍ	ne	ano
SPRÁVA SYSTÉMU	veřejná	soukromá

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Po završení zamýšlených změn bude důchodový systém ČR postaven na třech pilířích, viz tabulka č. 7. Přibude penzijní připojištění, do kterého bude možné vyvázat část sazby z příspěvku z povinného pilíře. Účast v nově zavedeném pilíři bude dobrovolná, nezvratné rozhodnutí bude ale možné učinit pouze do 35 let. Jelikož půjde o opt-out ze státního pilíře, bude mít stát větší možnost naakumulované prostředky účelově vázat na výplatu penze, než je tomu v porovnání s doplňkovým penzijním připojištěním.

Tab. č. 7: Základní charakteristiky důchodového systému ČR po zamýšlených reformních změnách

	DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ	PENZIJNI PŘIPOJIŠTĚNÍ	DOPLŇKOVÉ PENZIJNI PŘIPOJIŠTĚNÍ
STÁTNI GARANCE	ano	ne	ne
OSOBNÍ ROZSAH	všichni ekonomicky aktivní od 18 let	individuální	individuální
ÚČAST OSOB	povinně	dobrovolně	dobrovolně
FINANCOVÁNÍ	průběžné	kapitálové	kapitálové
VZTAH PŘÍSPĚVKŮ A DÁVEK	dávkově definovaný	příspěvkově definovaný	příspěvkově definovaný
DÁVKOVÁ KONSTRUKCE	dvousložková	jednosložková – výše příspěvků	jednosložková – výše příspěvků
SOLIDARITA	ano	ne	ne
DANOVÁ ZVÝHODNĚNÍ	ne	ano	ano
SPRÁVA SYSTÉMU	veřejná	soukromá	soukromá

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Sazba důchodového pojištění je v SRN 19,6 % z hrubé mzdy pro zaměstnance, anebo z vyměřovacího základu pro OSVČ. V případě zaměstnaneckého poměru hradí zaměstnavatel ½ odváděných příspěvků. V ČR je sazba důchodového pojištění 28 % z hrubé mzdy pro zaměstnance, a nebo z vyměřovacího základu pro OSVČ. V případě zaměstnaneckého poměru odvádí zaměstnavatel příspěvky za zaměstnance ve výši 21,5 % z hrubé mzdy. Sazby důchodového pojištění je vyšší v ČR a i v ČR je převedena v případě zaměstnaneckého poměru větší část platby na zaměstnavatele. Strop odvodů na důchodové pojištění v SRN je 1,5 násobek průměrné hrubé mzdy, v ČR 4 násobek, vyšší míra solidarity je tedy v důchodovém systému ČR.

Absolutní hodnota průměrného důchodu vypláceného ze státního pilíře byla pro rok 2010 v ČR 10.123 Kč, v SRN 742 euro, což se při kurzu 25 CZK/EUR rovná 18.550 Kč. U obou zemí je značný rozdíl v hodnotě vypláceného důchodu podle pohlaví. V ČR je mužům vyplácen důchod průměrně o 20% větší než ženám, v SRN je tento rozdíl ještě větší. Tato diferencovanost je důsledkem velkých rozdílů mezi platy mužů a žen. Na druhou stranu je státní důchod jak v ČR, tak v SRN ženám vyplácen delší dobu. Jejich průměrně dožitý věk je citelně větší než u mužů. V Německé republice jsou velké rozdíly i mezi jednotlivými spolkovými zeměmi. Obecně je důchod v západních zemích výrazně vyšší, než v bývalých východních zemích.

Pro srovnání velikosti důchodů ale není příliš vhodné používat absolutní údaje, lepší srovnání poskytuje procentní ukazatel poměru důchodu k průměrnému čistému příjmu. Podle Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (dále jen OECD) je tento poměr v ČR 50,2%, Němečtí penzisté získávají v penzi ze svého průměrného platu v aktivním životě 42%. Obě země jsou pod průměrem OECD, který je 57,5 %. Německá republika sice vykazuje podstatně nižší hodnotu tohoto ukazatele, zohledňován je ale pouze důchod vyplácený ze státního pilíře. V tomto ohledu se porovnávají země podstatně liší, v ČR tvoří státní důchod zhruba 95% příjmu penzistů, oproti tomu němečtí penzisté disponují ve značné míře dalšími zdroji jako jsou různá připojištění a spoření. V důsledku nižšího zajištění na stáří ze státního pilíře je podle OECD v SRN vysoké riziko chudoby na stáří. Týká se hlavně těch, kteří byli dlouhou dobu nezaměstnaní nebo měli velmi nízké příjmy. Oproti tomu ti, kteří dlouho pracovali a pobírali vysoký plat, patří mezi nejzamožnější generaci důchodců v historii Spolkové republiky Německo. V současnosti je tento rozdíl obzvláště patrný, jelikož nynější generace důchodců pracovala v období rozmachu republiky. ^[56]

⁵⁶ • OECD. *Retirement-income Systems in OECD and G20 Countries*. Francie: OECD, 2011, 348 s., ISBN 9789264096288
• *Průměrný důchod v České republice a ve Spolkové republice Německo*. [online] [cit. 23.03.2012] dostupné z: <http://www.ceskereformy.cz/v-cesku-je-prumerny-duchod-10-557-korun-v-nemecku-18-550-korun>
• *Finanční situace důchodců*. [online] [cit. 23.03.2012] dostupné z: <http://www.zpravy.ihned.cz/svet-strednievropa/c1-52846050-soucasni-nemecni-duchodci-jsou-nejbohatsi-v-historii-zeme-tem-dalsim-hrozi-chudoba>

Míra chudoby ve stáří⁵⁷ je v ČR dlouhodobě nejnižší v celé EU. Míra chudoby byla v ČR v roce 2010 9%, zatímco průměr EU byl 16,4%. Po uskutečnění zamýšlených reformních změn, které povedou ke snížení vypláceného důchodu z I. pilíře, je možné očekávat, že v ČR dojde k nárůstu míry chudoby. Hrozba chudoby v SRN se hodnotou 15,6 % blíží k průměru EU.

Míra solidarity důchodového systému v SRN a v ČR je patrná z tabulky č. 8. Pro různé příjmové skupiny v SRN je shodný náhradový poměr pro různé příjmové skupiny, což značí o postavení důchodového systému na principu zásluhovosti. Vyplácený důchod se odvíjí v závislosti na dosažených příjmech ve sledovaném období. Jelikož je ale stanovený strop pro hodnotu důchodů, bude náhradový poměr pro příjmové skupiny s vyšším průměrným příjmem než je dvou násobek průměrné mzdy postupně klesat. Oproti tomu důchodový systém ČR je více solidární, než zásluhový, vzhledem k redukci osobního vyměřovacího základu. Důsledkem je vyšší náhradový poměr pro osoby s nižším průměrným příjmem než pro osoby s nadprůměrnými příjmy.

Tab. č. 8: Hrubý náhradový poměr pro různé příjmové skupiny v roce 2010 v SRN a v ČR podle násobku průměrné hrubé mzdy

	0,5	1	1,5
Česká republika	80,2 %	50,2 %	37,4 %
Spolková republika Německo	42,0 %	42,0 %	42,0 %

Zdroj: OECD⁵⁸, 2012

⁵⁷ • Míra chudoby v EU. [online] [cit. 23.03.2012] dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_li02&lang=en

⁵⁸ • OECD. *Retirement-income Systems in OECD and G20 Countries*. Francie: OECD, 2011, 348 s., ISBN 9789264096288

2 Implementace principů důchodového pojištění SRN na podmínky ČR

Tato kapitola vyhodnocuje jaký by měla dopad na státní důchodový účet implementace principů důchodového zabezpečení v SRN na podmínky ČR. Před samotným vyvozením důsledků plynoucích ze změny principů důchodového systému je nutné uskutečnit několik kroků. Nejprve je potřeba se zamyslet za jakých podmínek by bylo možné tuto implementaci uskutečnit. Následně je nutné vymežit základní principy důchodového systému SRN, které budou aplikovány na českou populaci. Aby bylo možné hodnotit dlouhodobý dopad, je vhodné tyto principy aplikovat na modelovou populaci ČR za několik desítek let, řekněme v roce 2100. K vytvoření modelové populace je využito demografického nástroje prognózy obyvatelstva. Prognóza je vypracována ve třech variantách lišících se v úrovni plodnosti a úmrtností, konkrétně očekávaným věkem dožití při narození. Ze zvolených úrovní plodnosti a úmrtnosti je I. varianta kombinací nejnižší úrovně jak plodnosti, tak úmrtnosti, II. varianta pracuje se střední mírou plodnosti i úmrtnosti a konečně III. varianta s vysokou plodností i s nejvyšším zvoleným očekávaným věkem dožití. Na všechny tyto varianty jsou uplatněny principy stávajícího důchodového systému v SRN a je zhodnocen dopad této implementace na státní důchodový účet. Závěrem této kapitoly je vyvození, zda-li by při úvaze jednotlivých variant demografického vývoje docházelo k tvorbě přebytku důchodového účtu nebo naopak deficitu. Tedy jestli by byla na příspěvcích důchodového pojištění vybírána dostatečná suma od ekonomicky aktivních obyvatel v porovnání s vyplácenými důchodovými dávkami. Srovnání poskytne odpověď na otázku, zda-li by se jednalo o udržitelný důchodový systém.

2.1 Analýza podmínek umožňujících implementaci

Při implementaci základních principů důchodového systému SRN na podmínky ČR uvažujeme o základních charakteristikách I. pilíře. Jelikož se jedná o pilíř, který je zcela ve správě státu, je jeho podstata závislá na politických rozhodnutích vlády. Pokud bychom tedy chtěli uvažovat o změnách hlavních principů důchodového systému, bylo by nutné získat podporu vlády. Důchodový systém SRN je v porovnání se stávajícím systémem ČR více zásluhový a méně solidární. Odváděné příspěvky do průběžného systému jsou v procentuálním vyjádření vzhledem k průměrné hrubé mzdě v SRN nižší než v ČR, stejně tak jsou ale nižší vyplácené dávky. Proto, aby mohlo dojít k prosazení změn, které by měly za následek snížení penzí vyplácených z průběžného pilíře, bylo by také nutné získat podporu veřejnosti, aby v reakci na uskutečněné změny systému nedocházelo k nepokojům a stávkám. Veřejnost by musela pochopit potřebu realizace změn.

2.2 Základní principy důchodového systému SRN

I. pilíř stávajícího důchodového systému SRN je průběžně financován. Sazba odváděných příspěvků na důchodové pojištění je pro rok 2012 19,6% z hrubé mzdy zaměstnance, pro OSVČ 19,6% z vyměřovacího základu. Vybrané příspěvky jsou přerozděleny na vyplácené dávky pro osoby, které dosáhly důchodového věku a splnily potřebnou dobu účasti v tomto pilíři. Pokud budeme předpokládat, že osoby žádající o vyplácení důchodu byly v pilíři účastné po dobu delší než je zákonem stanovená minimálně potřebná doba, je pro vyplácení důchodových dávek stěžejním faktorem důchodový věk. K důchodovému věku nemůžeme přistupovat jako k neměnnému faktoru, musíme přihlížet k prodlužování délky života. V roce 2029 má být věková hranice pro odchod do důchodu v SRN 67 let pro obě pohlaví. Můžeme tedy předpokládat, že v roce 2100 bude věková skupina 65 - 69 let patřit mezi ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní budou lidé ve věku nad 70 let. Podle současného trendu prodlužování délky života a v reakci na tuto skutečnost i v důsledku zvyšování důchodového věku je možné očekávat i takovou variantu, že dojde k prodloužení důchodového věku za hranici 69 let. Tato možnost ale nebude v této práci uvažována, jelikož reakce občanů na důchodový věk za zmíněnou hranici je problematická, nehledě na možnost vykonávat určité profese v pokročilém věku. Také nemůžeme opomenout, že i když aplikujeme principy důchodového pojištění SRN, je nutné respektovat demografickou situaci v ČR. Především musíme respektovat předpokládaný věk dožití a ten je v ČR nižší než v SRN. Jelikož je vytvářen pouze odhad vyplývajících dopadů, nebudou uvažovány specifické možnosti odchodu do důchodu jako předčasný nebo naopak odložený odchod do důchodu.

Poslední charakteristikou, která je uvažovaná v souvislosti se základními principy důchodového systému, je velikost vyplácených dávek. Absolutní vyjádření průměrného vypláceného důchodu se nejeví pro účely této analýzy jako vhodné. Vhodnějším ukazatelem je náhradový poměr, tedy procentuální vyjádření průměrné vyplácené důchodové dávky z průběžného systému vzhledem k průměrné hrubé mzdě v daném roce. Podle posledních dostupných informací z OECD byl tento poměr v roce 2010 v SRN 42%.

Shrňme základní principy důchodového systému v SRN, které budou implementovány na prognózované obyvatelstvo ČR v roce 2100. Bude uvažováno:

- s průběžně financovaným důchodovým systémem,
- se stávající sazbou příspěvků na důchodové pojištění ve výši 19,6% z hrubé mzdy,
- se stávajícím náhradovým poměrem důchodu 42% z průměrné hrubé mzdy,
- s důchodovým věkem 70 let pro obě pohlaví.

2.3 Demografická prognóza obyvatelstva ČR

Pro získání modelové populace ČR v roce 2100 je nutné vytvořit prognózu, tedy odhad dalšího vývoje, obyvatelstva. „Termínem obyvatelstvo rozumíme obvykle soubor osob žijících na určitém území...“ [59, str. 7] V tomto případě je území určené státními hranicemi ČR. Je nutné znát přesné výchozí údaje o počtu obyvatel, pro potřeby této analýzy rozlišené v závislosti na věku a na pohlaví, které budou sloužit jako počáteční stav obyvatelstva. Prognóza je vypracovaná tzv. komponentní metodou, která je pro výpočet prognózy obyvatelstva nejčastěji využívaná. Jako komponentní je tato metoda označovaná, jelikož předpokládá odlišný vývoj podle věkových skupin a v závislosti na pohlaví. Pro každou věkovou skupinu je z úmrtnostních tabulek odvozen tzv. projekční koeficient. Projekční koeficient udává kolik procent obyvatel se z dané věkové skupiny dožije věku náležícího do následující věkové skupiny. Například pokud je pro ženy věkové skupiny 50 - 54 let hodnota projekčního koeficientu 0,98, má každá žena z této věkové skupiny pravděpodobnost 98%, že se dožije věku alespoň 55 let, čímž bude příslušet do věkové kategorie 55 - 59 let. Projekční koeficient značíme P_x , kdy x určuje, ke které věkové skupině se projekční koeficient vztahuje. P_x nabývá hodnot od nuly do jedné. Nikdy není roven 1, protože vzhledem k různým nemocem, nehodám, trestným činům, atd. je nereálné, aby se všichni členové jedné věkové skupiny dožili věku následující věkové skupiny. Naopak nuly tento koeficient nabývá vždy pro poslední stanovenou věkovou skupinu. Pokud například určíme jako nejdelší možný dožitý věk 99 let, nepředpokládáme, že je možné se dožít věku více jak 100 let. P_{95-99} by v tomto případě byl roven 0. Projekční koeficient umožňuje určit předpokládaný počet členů v jednotlivých věkových skupinách po uplynutí jednoho období. Pokud například vynásobíme počet žen ve věkové kategorii 50 - 54 let příslušným projekčním koeficientem P_{50-54} , získáme počet žen ve věku 55 - 59 let po jednom kroku projekce. „Krokem projekce rozumíme časový interval, obvykle jednoletý nebo pětiletý, ve kterém se jednotlivé věkové skupiny během období prognózy postupně pravidelně přesunují za použití projekčních koeficientů P_x .“ [54, str. 63] Musíme respektovat zásadu, že počet let vymezující věkovou skupiny musí odpovídat počtu let vyjadřujících délku kroku projekce. Z této zásady vyplývá, že pokud chceme pracovat s pětiletými věkovými skupinami, musí být délka kroku projekce 5 let. Prognózuje tedy počet obyvatel vždy s pětiletým odstupem. Abychom byli schopni vytvořit prognózu, je nutné stanovit základní charakteristiky stanovené prognózy, tzv. scénář prognózy, kterým se rozumí odhad parametrů modelu. V případě komponentní metody se jedná o odhad specifické úmrtnosti podle pohlaví, u žen navíc o odhad specifické plodnosti a případně můžeme uvažovat migraci. Tyto charakteristiky stanovujeme pro každý krok prognózy.

Projekční koeficient

⁵⁹ • LANGHAMROVÁ, J., KAČEROVÁ, E. *Demografie, materiály ke cvičení*. 2. vydání, Praha: Oeconomica, 2007, 92 s., ISBN 978-80-245-1224-2

Projekční koeficient pro výchozí rok 2010 získáme z úmrtnostních tabulek. „Úmrtnostní tabulky zahrnují charakteristiku řádu vymírání pro stanovené věkové skupiny“ [60, str. 50] a obvykle je řád rozlišen i podle pohlaví, jelikož tyto hodnoty bývají pro muže a ženy odlišné. Úmrtnostní tabulky byly převzaty ze stránek ČSÚ⁶¹. Tyto úmrtnostní tabulky zahrnují charakteristiky řádu vymírání pro jednoleté věkové skupiny, označujeme je jako úplné úmrtnostní tabulky. Pokud jsou charakteristiky vymírání stanovené pro víceleté věkové skupiny, zpravidla pětileté, jedná se o zkrácené úmrtnostní tabulky. Projekční koeficient⁵⁵ P_x představuje v úmrtnostních tabulkách počet žijících v dokončeném věku, který udává kolik lidí z předchozí věkové kategorie se dožilo do příslušné následující věkové kategorie. Koeficient je vždy vztažen pro výchozí soubor 100 000 obyvatel, proto pro procentuální vyjádření dělíme P_x jedním stem tisícem. Princip výpočtu P_x pro pětileté věkové skupiny z jednoletých věkových skupin je naznačen pro ženy ve věku 0 - 4 let. P_x pro tuto věkovou skupinu zobrazuje tabulka č. 9.

Tab. č. 9: P_x žen v ČR v roce 2010 pro jednoleté věkové skupiny pro věk 0 - 4 let

Věk (x)	P_x
0	99 798
1	99 741
2	99 722
3	99 707
4	99 694

Zdroj: ČSÚ⁶², 2012

Z tabulky například vyplývá, že z každých 100 000 dívek ve věku 3 let se následujícího období, tedy o rok později, protože tabulky uvádějí jednoleté věkové intervaly, dožije 99 707 dívek. V následujícím období bude tedy ve věkové skupině žen ve věku 4 roky právě tento počet. Jelikož ale chceme pracovat s pětiletými věkovými intervaly, musíme provést úpravy pomocí kterých získáme souhrnný projekční koeficient pro pětileté věkové skupiny. V tomto konkrétním případě pro věkovou kategorii 0 - 4 let. P_{0-4} získáme jako aritmetický průměr hodnot P_x pro příslušné věkové skupiny, tedy:

$$P_{0-4} = (P_0 + P_1 + P_2 + P_3 + P_4) / 5$$

$$P_{0-4} = (99\,798 + 99\,741 + 99\,722 + 99\,707 + 99\,694) / 5 = \underline{99\,733}$$

Pravděpodobnost přežití osob z věkové skupiny 0 - 4 let během 5-ti letého období do věkové skupiny 5 - 9 let je 99,733%. Obdobným způsobem jsou vypočteny projekční koeficienty pro

⁶⁰ • LANGHAMROVÁ, J., KAČEROVÁ, E. *Demografie, materiály ke cvičení*. 2. vydání, Praha: Oeconomica, 2007, 92 s., ISBN 978-80-245-1224-2

⁶¹ • *Úmrtnostní tabulky*. [online] [cit. 31.03.2012] Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/4002-11>

⁶² • *Projekční koeficient*. [online] [cit. 29.03.2012] Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/400-2-11>

jednotlivé pětileté věkové skupiny pro muže i ženy. Projekční koeficient se i v případě prognózy s pětiletými kroky projekce pracuje zvláště pro „nulaleté“, jelikož je nutné stanovit jaké procento narozených se z daného období dožije do dalšího období. Z tabulky č. 9 na předchozí straně je tento koeficient přímo čitelný, P_0 je 99 798.

Výchozí počet obyvatel

Jako počáteční stav obyvatelstva jsou převzaty údaje uveřejněné na internetových stránkách Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) k 31.12.2010. Počet obyvatel je zde rozlišen podle pohlaví pro jednoleté věkové skupiny a to do věku 100 let. Počet osob nad 100 let je sloučen do jedné souhrnné věkové skupiny 100+. Při tvorbě vlastní prognózy je toto rozlišení zachováno, ale jednoleté věkové skupiny jsou agregovány do pětiletých intervalů, viz tabulka č. 10.

Tab. č. 10: Počet obyvatel v ČR k 31.12.2010 podle pohlaví pro pětileté věkové skupiny

Věková skupina	Pohlaví	
	Ženy	Muži
0-4	282 591	296 944
5-9	235 846	249 218
10-14	220 518	233 025
15-19	283 701	298 949
20-24	336 516	355 493
25-29	360 070	386 426
30-34	434 976	461 410
35-39	432 290	456 642
40-44	343 287	361 605
45-49	342 339	354 342
50-54	336 351	336 194
55-59	386 703	367 638
60-64	391 178	352 692
65-69	302 420	249 700
70-74	220 319	163 508
75-79	191 050	122 317
80-84	152 084	79 882
85-89	86 898	34 877
90-94	19 431	6 453
95-99	4 727	1 277
100+	676	207

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ⁶³, 2012

⁶³ Počet obyvatel České republiky v roce 2010. [online] [cit. 29.03.2012] Dostupné z www: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/4003-11-r_2011

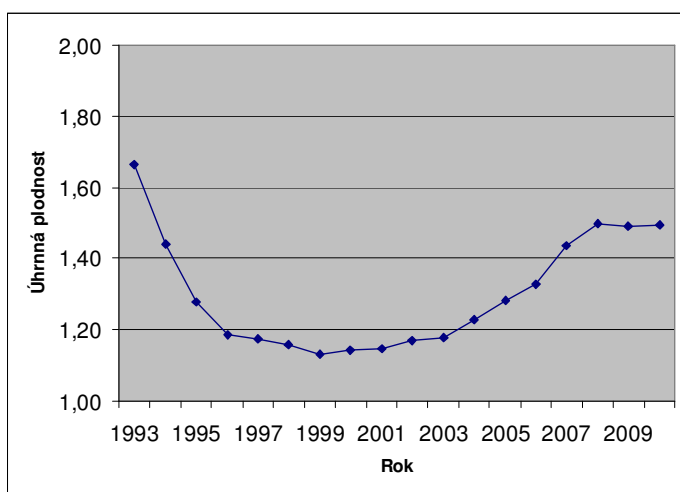
Plodnost

Plodnost můžeme vyjádřit několika ukazateli. V této práci je použitý koeficient úhrnné plodnosti, který vyjadřuje počet živě narozených dětí vztažený k počtu žen v reprodukčním věku, za který se obecně považuje věk ženy od 15-ti do 49-ti let. Koeficient udává průměrný počet dětí, které by se narodily jedné ženě během jejího života za předpokladu neměnné plodnosti.⁶⁴ Úhrnná plodnost v roce 2010 byla v ČR 1,493⁶⁵. Tato hodnota je výchozí pro všechny varianty prognózy. Je potřeba určit předpokládanou hodnotu ukazatele na konci sledovaného období, tedy v roce 2100, následně je možné dílčí hodnoty určit lineární interpolací. Pro stanovení úhrnné plodnosti v roce 2100 je potřebná znalost trendu vývoje tohoto ukazatele v ČR, vhodné je také porovnání s hodnotami ve vyspělých zemích, jelikož můžeme předpokládat, že se tento ukazatel pro ČR bude k těmto hodnotám přibližovat.

Plodnost v ČR

Vývoj počtu živě narozených dětí jedné ženě v ČR v letech 1993 až 2010 zachycuje obrázek č. 1.

Obr. č. 1: Úhrnná plodnost žen v ČR v letech 1993 - 2010

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ⁶⁶, 2012

Jak je z obrázku patrné, plodnost je v ČR trvale na velmi nízké hodnotě. Za hraniční hodnotu potřebnou k zachování populace se obecně považuje hodnota 2,1 potomků na jednu ženu⁶⁷.

⁶⁴ ■ LANGHAMROVÁ, J., KAČEROVÁ, E.. *Demografie, materiály ke cvičení*. 2. vydání, Praha: Oeconomica, 2007, 92 s., ISBN 978-80-245-1224-2

⁶⁵ ■ *Úhrnná plodnost*. [online] [cit. 01.04.2012] Dostupné na z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_hu

⁶⁶ ■ *Úhrnná plodnost v letech 1993-2009*. [online] [cit. 01.04.2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_hu

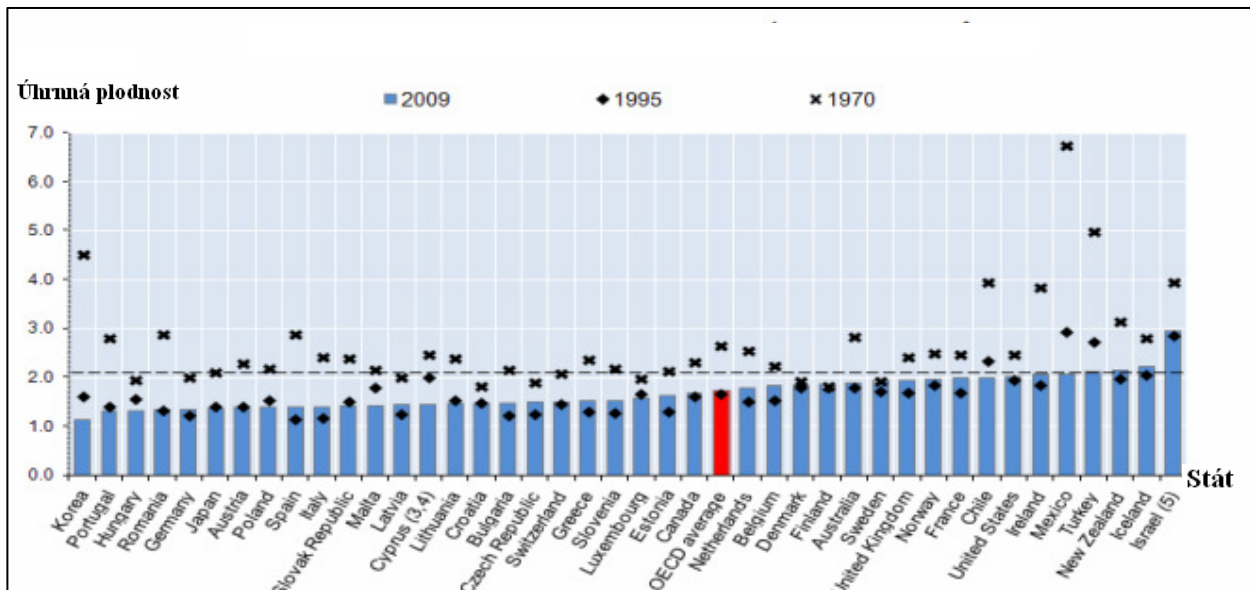
⁶⁷ ■ *Úhrnná plodnost potřebná pro zachování populace*. [online] [cit. 01.04.2012] Dostupné z www: <http://www.zdn.cz/clanek/zdravotnicke-noviny/rusko-omezuje-potravy-462141>

Hodnoty 2,1 v historii samostatné ČR nebylo nikdy dosaženo. Tato skutečnost vede ke stárnutí populace, což negativně ovlivňuje PAYG systém, na kterém je důchodový systém v ČR postaven.

Plodnost v mezinárodním měřítku

Organizace OECD uveřejnila porovnání plodnosti žen členských zemí v letech 1970, 1995 a 2009, viz obrázek č. 2.

Obr. č. 2: Úhrnná plodnost žen v členských státech OECD v letech 1970, 1995 a 2009

Zdroj: OECD⁶⁸, 2012

Na tomto obrázku můžeme vidět obecný pokles plodnosti na začátku a na konci sledovaného období. Plodnost téměř všech členských států se v současnosti pohybuje pod hodnotou 2,1, která je hraniční pro zachování populace a v grafu je vyznačená přerušovanou přímkou. Pokud se zaměříme na mezinárodní srovnání v roce 2009, nachází se ČR pod průměrem zemí OECD. Je tedy možné v následujících letech v ČR očekávat nárůst tohoto ukazatele.

Stanovení prognózované plodnosti

Na základě znalosti dlouhodobého vývoje úhrnné plodnosti v ČR a s přihlédnutím k vývoji tohoto ukazatele v ostatních vyspělých zemích, je úhrnná plodnost v roce 2100 prognózovaná v hodnotách **1,6** pro **I. variantu**, **1,8** pro **II. variantu** a **2,0** pro **III. variantu**. Dílčí hodnoty jsou stanoveny metodou lineární interpolace a jsou uvedeny na str. 52.

⁶⁸ ■ Úhrnná plodnost v členských státech OECD. [online] [cit. 02.04.2012] Dostupné z: <http://www.oecd.org/data/oecd/37/59/40192107.pdf>

Úmrtnost

Pro tvorbu prognózy je dále potřebné zachytit statistické zobecnění úmrtí. Je možné pracovat se střední délkou života, tedy s očekávaným zbývajícím počtem let života, pro jednotlivé věkové skupiny. Pro jednoduchost ale postačí vyjádření střední délky života při narození, jinými slovy pravděpodobná délka života při narození, která je také označována jako tzv. normální délka života⁶⁹. V roce 2010 byla v ČR normální délka života pro ženy 80,6 let, pro muže 74,4 let⁷⁰. Pro určení očekávaného věku dožití při narození je vhodné, jako v případě plodnosti, přihlídnout k minulému vývoji tohoto ukazatele v ČR a k současným hodnotám normální délky života v ostatních vyspělých státech.

Střední délka života v ČR

Vývoj normální délky života podle pohlaví za období 1993 až 2010 zobrazuje tabulka č. 11 Aby byl více patrný vývoj tohoto ukazatele, jsou v tabulce uvedeny meziroční rozdíly (Δ) a aritmetický průměr (\emptyset) těchto meziročních rozdílů za sledované období podle pohlaví.

Tab. č. 11: Normální délka života podle pohlaví v ČR v letech 1993 - 2010 (v letech)

	Ženy	Δ	Muži	Δ
1993	76,4		69,3	
1994	76,6	0,2	69,5	0,2
1995	76,6	0	69,7	0,2
1996	77,3	0,7	70,4	0,7
1997	77,5	0,2	70,5	0,1
1998	78,1	0,6	71,1	0,6
1999	78,1	0	71,4	0,3
2000	78,3	0,2	71,6	0,2
2001	78,4	0,1	72,1	0,5
2002	78,5	0,1	72,1	0
2003	78,5	0	72	-0,1
2004	79	0,5	72,5	0,5
2005	79,1	0,1	72,9	0,4
2006	79,7	0,6	73,4	0,5
2007	79,9	0,2	73,7	0,3
2008	80,1	0,2	74	0,3
2009	80,1	0	74,2	0,2
2010	80,6	0,5	74,4	0,2
\emptyset		0,25		0,3

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ⁷¹, 2012

Z tabulky č. 11 na předchozí straně je patrný značný rozdíl ve střední délce života žen a mužů. V roce 1993 byl tento rozdíl 7,1 let, v roce 2010 byl 6,2 let. Můžeme tedy usuzovat vyšší tempo

⁶⁹ ■ LANGHAMROVÁ, J., KAČEROVÁ, E.. *Demografie, materiály ke cvičení*. 2. vydání, Praha: Oeconomica, 2007, 92 s., ISBN 978-80-245-1224-2

⁷⁰ ■ *Normální délka života v České republice v roce 2010*. [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z www: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_hu

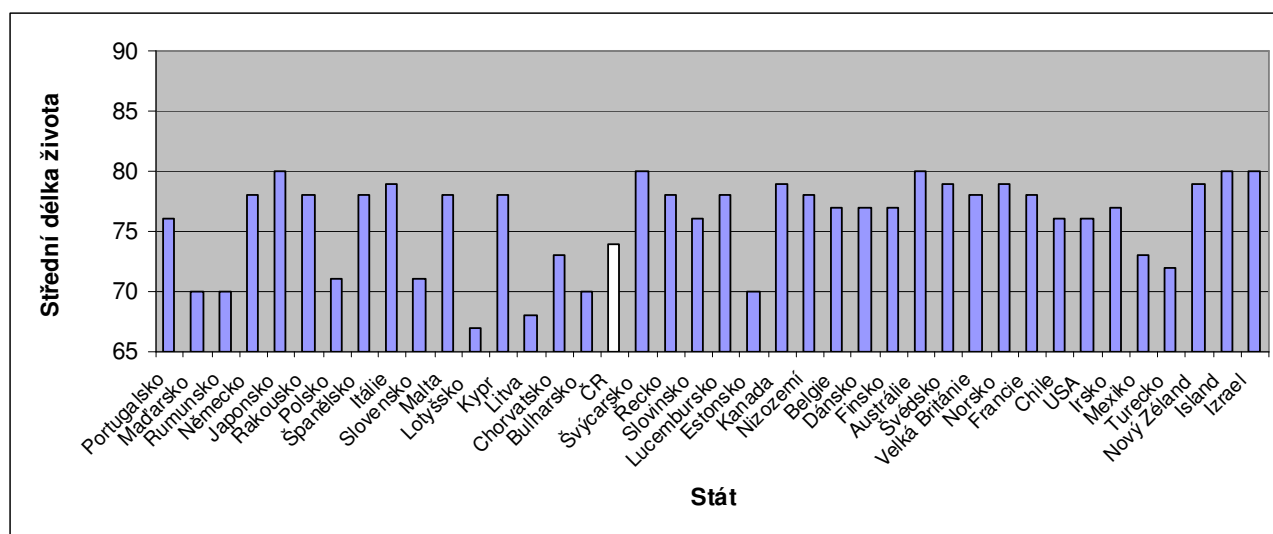
⁷¹ ■ *Normální délka života v České republice v letech 1993-2010*. [online] [cit. 04.04.2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_hu

růstu tohoto ukazatele pro muže, což potvrzuje vyšší průměrný meziroční nárůst normální délky života mužů, konkrétně o 0,3 roku za kalendářní rok, oproti 0,25 roku za kalendářní rok u žen. Meziroční rozdíly ve střední délce života nabývaly ve sledovaném období kladných hodnot, z čehož vyplývá, že se normální délka života u obou pohlaví každoročně buď shoduje s hodnotou předchozího roku anebo se prodlužuje, a to až o 0,7 roku. K meziročnímu poklesu došlo pouze u mužů mezi rokem 2002 a 2003 o 0,1 roku.

Střední délka života v mezinárodním měřítku

Informace o normální délce života v mezinárodním srovnání byly převzaty z údajů Světové zdravotnické organizace (World Health Organisation, dále jen WHO). Z uvedených dat byla vybraná pouze ta, která se vztahují k členským státům OECD (vyjma Korey, která není členem WHO) a z nich byl sestaven obrázek č. 3 a obr. č. 4 umístěný na následující straně. Hodnoty pro ČR jsou barevně odlišeny světlou barvou.

Obr. č. 3: Střední délka života mužů v členských státech OECD v roce 2009

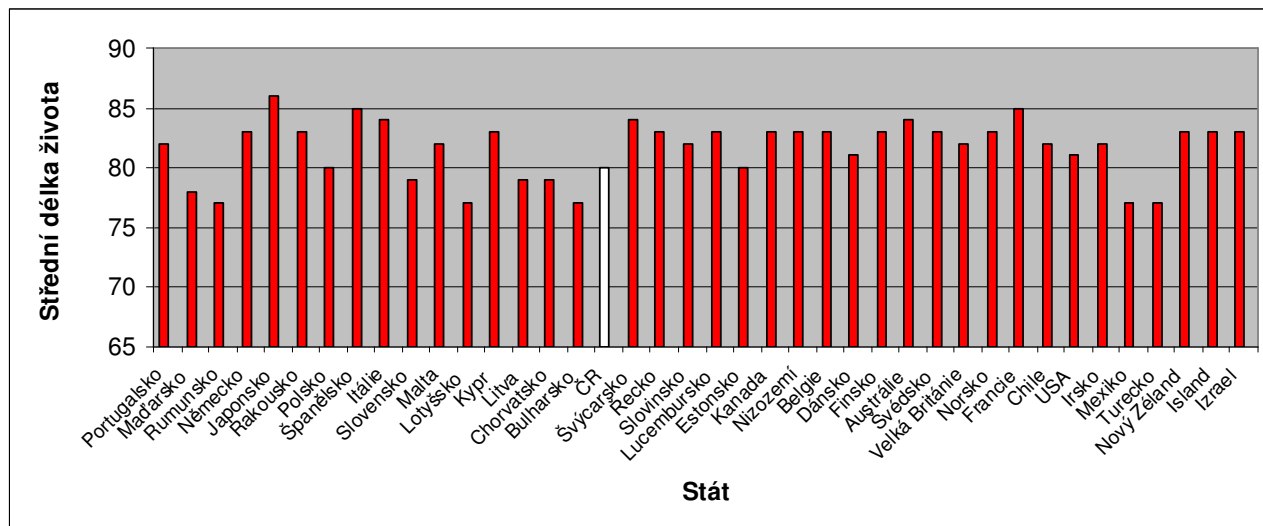
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat WHO⁷², 2012

Z obrázku je patrné, že střední délka života u mužů v ČR je pod průměrem zemí OECD. Průměrný věk dožití byl v roce 2009 v členských státech 75,9 let, zatímco v ČR 74,2 let.

⁷² ■ *Střední délka života mužů v členských státech OECD.* [online] [cit. 05.04.2012] Dostupné z: http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/EN_WHS2011_Part2.pdf

Stejně tak střední délka života žen 80,1 let je v porovnání s průměrem členských států OECD, který je 81,6 let, nižší, viz obr. č. 4.

Obr. č. 4: Střední délka života žen v členských státech OECD v roce 2009

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat WHO⁷³, 2012

S přihlédnutím k hodnotám normální délky života v členských zemích OECD je možné v ČR v následujících letech očekávat nárůst tohoto ukazatele jak pro muže, tak pro ženy.

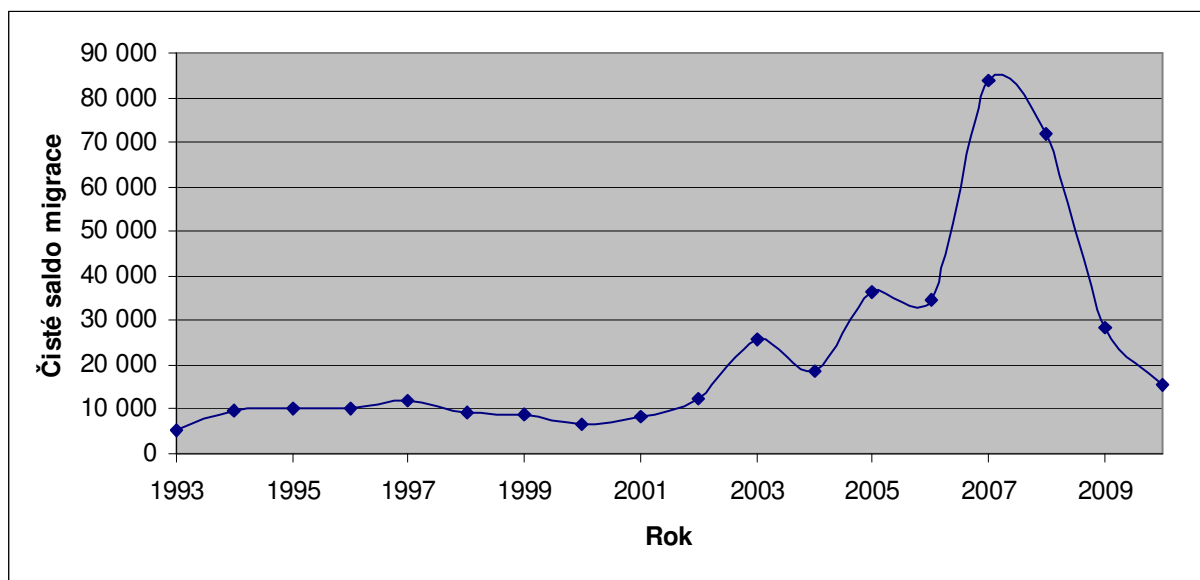
Při prognóze ukazatele střední délky života je obvyklé rozdělit prognózované období do více částí, pro které je očekávaný odlišný vývoj. Při tvorbě této prognózy byl uvažován odlišný vývoj do roku 2050 a od tohoto roku. Na základě znalosti vývoje normální délky života v ČR v minulých letech a s přihlédnutím ke střední délce života v ostatních vyspělých zemích lze očekávat, že se v ČR v roce 2050 budou ženy dožívat věku přes 85 let a muži přes 80 let. Pro druhou část prognózovaného období je i nadále očekáváno další prodlužování střední délky života, ale nižším tempem. Pro ženy je předpokládaná normální délka života v roce 2100 zhruba 90 let, pro muže kolem 86 let. V obou obdobích je stanoveno vyšší tempo růstu tohoto ukazatele pro muže, jelikož lze očekávat, že současný rozdíl ve věku úmrtí pro ženy a pro muže se bude postupně snižovat. Dílčí hodnoty jsou stanoveny metodou lineární interpolace a jsou uvedeny na str. 52.

⁷³ ■ *Střední délka života žen v členských státech OECD.* [online] [cit. 05.04.2012] Dostupné z: http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/EN_WHS2011_Part2.pdf

Migrace

Dalším faktorem, který je možné při prognóze obyvatelstva uvažovat, je migrace. Pro prognózu migrace ale není vhodné vycházet z dosavadních trendů, ani ze situace ve vyspělých státech⁷⁴. Vývoj rozdílu mezi emigranty a imigranty v ČR, tedy čisté saldo migrace, v letech 1993 až 2010 zaznamenává obrázek č. 5.

Obr. č. 5: Čisté saldo migrace v ČR v letech 1993 – 2010

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁷⁵, 2012

Z obrázku je zřejmé, že v historii samostatné ČR každoročně více lidí imigruje, než emigruje. Dále je patrné, že se čisté saldo migrace pohybuje v širokém rozmezí. Nejvyšší hodnoty čistého salda migrace bylo dosaženo v roce 2007, kdy počet imigrantů převýšil počet emigrantů o 83 945 osob. V tomto roce byl počet obyvatel ČR 10 322 689⁷⁶, čisté saldo migrace se podílelo na počtu obyvatel 0,81%. Při prognóze migrace by kromě samotného počtu migrantů musela být odhadovaná i věková struktura migrantů a plodnost imigrantek, jelikož můžeme předpokládat, že je rozdílná od plodnosti českých žen. Další stěžejní otázkou by byl podíl imigrantů na krátkodobý, dlouhodobý a trvalý pobyt, jelikož typ pobytu má přímý vliv důchodový systém ČR. Neméně závažným problémem je legalita pracovních poměrů imigrantů. Z důvodu výše uvedených zásadních problémů při stanovení migrace a vzhledem ke skutečnosti podstatného ztížení výpočtu prognózy obyvatelstva při zohlednění migrace, nebude tento faktor dále uvažován.

Zvolené základní charakteristiky prognózy

⁷⁴ KOSHIN, F. *Kapitoly z Ekonomické demografie*. Praha: Oeconomica, 2005, 52 s., ISBN 80-245-0959-8

⁷⁵ Čisté saldo migrace. [online] [cit. 06.04.2012] Dostupné z [www: http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0101 .pdf](http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0101.pdf)

⁷⁶ Počet obyvatel v České republice v roce 2007. [online] [cit. 06.04.2012] Dostupné na [www: http://www.czso.cz/cs/u/redakce.nsf/i/o/byvatelstvo_hu](http://www.czso.cz/cs/u/redakce.nsf/i/o/byvatelstvo_hu)

Tabulka č. 12 shrnuje stanovené demografické charakteristiky v jednotlivých variantách pro příslušné pětileté období od roku 2010 do roku 2100. Výchozí hodnoty v roce 2010 byly převzaty ze skutečných zjištěných hodnot ČSÚ. Pro ostatní období byla plodnost i úmrtnost stanovena na základě očekávaného vývoje a to s přihlédnutím k dosavadnímu trendu ve vývoji v ČR a vzhledem k hodnotám těchto ukazatelů v ostatních vyspělých zemích. Dílčí hodnoty byly dopočteny metodou lineární interpolace.

Tab. č. 12: Základní charakteristiky prognózy obyvatel ČR za období 2010 – 2100 pro jednotlivé varianty

Rok	Úhrnná plodnost			Úmrtnost (normální délka života při narození)					
				Ženy			Muži		
	I. varianta	II. varianta	III. varianta	I. varianta	II. varianta	III. varianta	I. varianta	II. varianta	III. varianta
2010	1,493	1,493	1,493	80,6	80,6	80,6	74,4	74,4	74,4
2015	1,499	1,510	1,521	81,4	81,5	81,6	75,3	75,4	75,5
2020	1,505	1,527	1,549	82,1	82,4	82,6	76,2	76,4	76,7
2025	1,511	1,544	1,578	82,9	83,2	83,6	77,0	77,4	77,8
2030	1,517	1,561	1,606	83,6	84,1	84,6	77,9	78,4	78,9
2035	1,523	1,578	1,634	84,4	85,0	85,6	78,8	79,4	80,0
2040	1,529	1,595	1,662	85,1	85,9	86,6	79,7	80,4	81,2
2045	1,535	1,612	1,690	85,9	86,7	87,6	80,5	81,4	82,3
2050	1,541	1,629	1,718	86,6	87,6	88,6	81,4	82,4	83,4
2055	1,547	1,647	1,747	86,7	87,9	89,0	81,7	82,8	83,9
2060	1,552	1,664	1,775	86,9	88,1	89,4	81,9	83,2	84,4
2065	1,558	1,681	1,803	87,0	88,4	89,7	82,2	83,5	84,9
2070	1,564	1,698	1,831	87,1	88,6	90,1	82,4	83,9	85,4
2075	1,570	1,715	1,859	87,2	88,9	90,5	82,7	84,3	85,9
2080	1,576	1,732	1,887	87,4	89,1	90,9	82,9	84,7	86,4
2085	1,582	1,749	1,916	87,5	89,4	91,2	83,2	85,0	86,9
2090	1,588	1,766	1,944	87,6	89,6	91,6	83,4	85,4	87,4
2095	1,594	1,783	1,972	87,7	89,9	92,0	83,7	85,8	87,9
2100	1,600	1,800	2,000	87,9	90,1	92,4	83,9	86,2	88,4

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

V tabulce jsou modře vyznačeny ty hodnoty, kdy se normální délka života posune o jednu věkovou kategorii. Například u I. varianty u žen je střední délka života při narození v roce 2035 84,4 let, tedy v rozmezí 80 - 84 let. V následujícím období, v roce 2040, je předpokládané prodloužení normální délky života na 85,1 let, která je již v rozmezí věkové skupiny 85 - 89 let. Tyto hodnoty, při kterých dochází k posunu normální délky života do následující věkové skupiny, jsou označeny záměrně, jelikož s nimi je následně pracováno při prognóze projekčního koeficientu.

Postup výpočtu prognózy

Po zjištění projekčního koeficientu ve výchozím období a po stanovení základních charakteristik prognózy je možné přejít k samotné tvorbě prognózy. Tabulka č. 13 naznačuje postup výpočtu pro ženy pro I. variantu.

Tab. č. 13: Ukázka prognózy počtu žen v ČR pro I. variantu

VĚK	2010	2010	2015	2015
	P_x	S_{2010}	P_x	S_{2015}
0-4	0,999 235	282 591	0,999 235	254 597
5-9	0,999 504	235 846	0,999 504	282 375
10-14	0,999 234	220 518	0,999 234	235 729
15-19	0,998 755	283 701	0,998 755	220 349
20-24	0,998 776	336 516	0,998 776	283 348
25-29	0,998 527	360 070	0,998 527	336 104
30-34	0,997 727	434 976	0,997 727	359 540
35-39	0,996 097	432 290	0,996 097	433 987
40-44	0,992 866	343 287	0,992 866	430 603
45-49	0,988 021	342 339	0,988 021	340 838
50-54	0,981 046	336 351	0,981 046	338 238
55-59	0,969 464	386 703	0,969 464	329 976
60-64	0,951 436	391 178	0,951 436	374 894
65-69	0,920 242	302 420	0,920 242	372 181
70-74	0,867 371	220 319	0,867 371	278 300
75-79	0,764 180	191 050	0,764 180	191 098
80-84	0,597 052	152 084	0,597 052	145 997
85-89	0,376 163	86 898	0,376 163	90 802
90-94	0,160 516	19 431	0,160 516	32 688
95-99	0,029 300	4 727	0,029 300	3 119
100+	0	676	0	139

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

$P_{x, 2010}$ vyjadřuje projekční koeficient pro danou věkovou skupinu v roce 2100, S_{2010} počet žen v témže roce v příslušné věkové kategorii. Vynásobením projekčního koeficientu pro konkrétní věkovou kategorii s odpovídajícím počtem obyvatel v dané věkové kategorii získáme počet obyvatel v následujícím období, tedy v roce 2015, ve věkové kategorii o řád vyšší. Například v roce 2010 je ve věkové kategorii 0 - 4 let 282 591 žen, respektive dívek. Vynásobením příslušného projekčního koeficientu o hodnotě 0,999 235 získáme počet dívek 282 375 ve věku 5 - 9 let pro rok 2015. Stejný postup je uplatněn pro všechny věkové kategorie. Takto získáme konkrétní počty žen ve věkových kategoriích 5 a více let, tedy pro všechny vyjma skupinu 0 - 4 let. Tento údaj nemůžeme získat přímo z hodnot z roku 2010, jelikož věková kategorie 0 - 4 let z roku 2015 nebyla v roce 2010 na světě. Proto musíme pro rok 2015 vypočítat předpokládaný počet narozených. Postup výpočtu naznačuje tabulka č. 14 na následující straně.

Tab. č. 14: Ukázka prognózy počtu narozených v letech

	2010	2015
ženy 15-49	2 468 974	2 348 774
plodnost	1,493	1,499
narození	526 597	502 955
z toho děvčat	255 399,46	243 932,96
z toho chlapců	271 197,37	259 021,60
DĚVČATA	255 400	243 933
CHLAPCI	271 197	259 022
Px děvčata	0,996 856	0,996 856
Px chlapci	0,997 980	0,997 980
počet děvčat	254 597	243 166
počet chlapců	270 649	258 499

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Pro stanovení počtu narozených dětí v roce 2010 nejprve zjistíme počet žen v reprodukčním věku, tedy ve věku 15 - 49 let. Jelikož zjišťujeme počet narozených mezi jedním a druhým obdobím, použijeme pro výpočet aritmetický průměr počtu žen v reprodukčním věku v roce 2010 a 2015. Výsledná hodnota je 2 468 974 žen. Tento počet násobíme $1/7$ koeficientu plodnosti roku 2010, tedy hodnotou 1,493. Koeficient úhrnné plodnosti vyjadřuje plodnost ženy během jejího reprodukčního období, za které se považuje 35 let, proto koeficient dělíme 35 a jelikož je délka projekčního kroku 5 let, násobíme 5. Výsledně tedy násobíme $5/35$, což je $1/7$. Výsledek 526 597 je předpokládaný počet narozených dětí v roce 2010. Nyní je potřeba zjistit, kolik je z tohoto počtu dívek a kolik chlapců. V ČR je poměr narozených podle pohlaví relativně ustálený na podílu 48,5% děvčat a 51,5% chlapců⁷⁷. Vypočteme příslušný počet narozených chlapců a dívek, výsledek ponecháme v desetinném čísle. Počet narozených děvčat je 255 399,46 a 271 197,37 chlapců. Nemůžeme využít zaokrouhlení podle matematických pravidel, jelikož by nám nutně nemusel vycházet odpovídající součet narozených. K tomuto problému by došlo například v roce 2020, viz tabulka č.xxxx Pokud bychom zokrouhlili počet narozených, výsledkem by byla hodnota 231 151 děvčat a 245 449 chlapců, což ale v součtu neodpovídá počtu narozených dětí 476 601. Součet zaokrouhlených počtů by se lišil s celkovým počtem narozených o 1 dítě. Proto je nutné zaokrouhlovat narozené s přihlédnutím k celkovému počtu narozených dětí a rozhodnout se ke kterému pohlaví v případě potřeby narozené dítě přiřadit, nejlépe na základě vyšší hodnoty desetinného čísla. Počet narozených dívek a chlapců v roce 2010 je vynásoben příslušným koeficientem pro „nulaleté“, hodnotou 0,996 856 pro děvčata a 0,997 980 pro chlapce. Výsledkem je počet obyvatel v roce 2015 ve věkové skupině 0 - 4 let 254 597 děvčat a 270 649 chlapců. Stejný postup je uplatněn pro jednotlivé kroky projekce až do roku 2100.

⁷⁷ ■ LANGHAMROVÁ, J., KAČEROVÁ, E. *Demografie, materiály ke cvičení*. 2. vydání Praha: Oeconomica, 2007, 92 s., ISBN 978-80-245-1224-2

Problém nastává při prognóze projekčního koeficientu. Pro jednoduchost je možné zachovat výchozí hodnotu projekčního koeficientu pro jednotlivé věkové skupiny po celou dobu prognózovaného období. Pro účely této prognózy je ale zohlednění prodlužování střední délky života žádoucí. Proto byla zvolená taková varianta, kdy hodnota projekčního koeficientu pro výchozí období je zachována do roku, ve kterém dochází ke změně věkové kategorie normální délky života, tyto roky byly modře vyznačeny v tabulce č. 12. Pro I. variantu projekce u žen tato skutečnost nastává v roce 2040, proto byly hodnoty P_x do roku 2040 zachovány stejné jako v roce 2010. Hodnoty $P_{x,2040}$ jsou ale odlišné. Změna byla zvolena pro věkové skupiny v rozmezí 60 - 94 let, v tabulce č. 15 jsou tyto hodnoty vyznačeny žlutou barvou. Pro osoby ostatních věkových kategorií není očekávána změna pravděpodobnosti úmrtí v důsledku prodloužení střední délky života pro. Nové hodnoty $P_{x, 2040}$ pro věk 60 - 94 let jsou získány posunutím hodnot $P_{x, 2035}$ vždy o jednu věkovou kategorii směrem dolů. Například hodnota $P_{65-69,2040}$ odpovídá $P_{x60-64, 2035}$, viz tabulka č. 15. Pro varianty, ve kterých byl věk střední délky života během sledovaného období posunut o dvě věkové kategorie, byl projekční koeficient upraven výše uvedeným způsobem dvakrát.

Tab. č. 15: Ukázka stanovení P_x u žen I. varianta

Věk	2035	2040
	P_x	P_x
0-4	0,999 235	0,999 235
5-9	0,999 504	0,999 504
10-14	0,999 234	0,999 234
15-19	0,998 755	0,998 755
20-24	0,998 776	0,998 776
25-29	0,998 527	0,998 527
30-34	0,997 727	0,997 727
35-39	0,996 097	0,996 097
40-44	0,992 866	0,992 866
45-49	0,988 021	0,988 021
50-54	0,981 046	0,981 046
55-59	0,969 464	0,969 464
60-64	0,951 436	0,969 464
65-69	0,920 242	0,951 436
70-74	0,867 371	0,920 242
75-79	0,764 180	0,867 371
80-84	0,597 052	0,764 180
85-89	0,376 163	0,597 052
90-94	0,160 516	0,376 163
95-99	0,029 300	0,029 300
100+	0	0

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Prognóza počtu obyvatel ČR v letech 2010 až 2100 byla sestavena v programu MS Excel a to ve třech variantách pro obě pohlaví, celkem tedy v šesti vyhotoveních, viz příloha D.

Vyhodnocení prognózy

Podstatným údajem získaným prognózou obyvatelstva je pro tuto práci počet obyvatel v jednotlivých věkových skupinách na konci sledovaného období pro jednotlivé varianty, viz tabulka č. 16.

Tab. č. 16: Počet obyvatel v ČR na konci roku 2100 podle pohlaví pro jednotlivé varianty

Věková skupina	I. varianta		II. varianta		III. varianta	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
0-4	117 099	110 153	154 377	145 220	188 008	176 857
5-9	129 297	121 628	156 936	147 628	187 854	176 712
10-14	133 916	125 972	159 560	150 097	187 863	176 721
15-19	138 832	130 596	162 515	152 876	188 228	177 064
20-24	144 285	135 727	166 067	156 216	189 436	178 200
25-29	150 515	141 587	170 460	160 349	191 619	180 253
30-34	157 360	148 027	175 480	165 072	194 490	182 955
35-39	164 772	154 998	181 044	170 306	197 931	186 192
40-44	173 595	163 298	188 124	176 966	203 052	191 009
45-49	180 000	169 325	192 601	181 177	205 554	193 362
50-54	180 976	170 242	191 569	180 207	202 402	190 397
55-59	181 731	170 951	190 452	179 156	199 334	187 511
60-64	184 511	173 568	191 581	180 217	198 769	186 979
65-69	189 259	178 034	194 870	183 311	200 587	188 690
70-74	193 403	181 931	201 392	185 925	205 831	193 622
75-79	191 644	180 276	204 861	182 925	207 812	195 486
80-84	175 418	165 013	197 511	166 230	198 950	187 149
85-89	140 352	132 027	174 744	132 027	178 055	167 494
90-94	91 939	87 495	141 706	87 495	149 285	142 069
95-99	29 048	27 489	66 979	27 489	74 863	70 846
100+	796	753	1617	753	2 014	1 906
CELKEM	5 917 837		6 576 088		7 283 412	

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

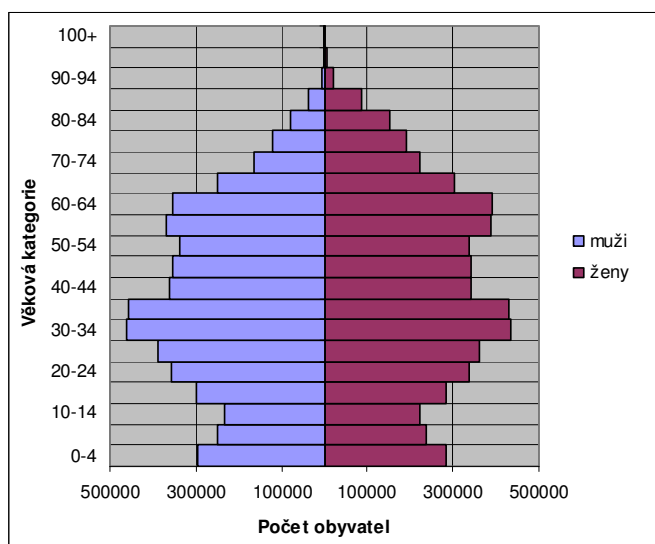
Pokud porovnáme celkový počet obyvatel jednotlivých prognózovaných variant v roce 20100 s výchozím počtem obyvatel v roce 2010, který byl 10 532 770, je patrný velmi výrazný pokles. Takto výrazný úbytek počtu obyvatel může nastat, pokud bude i nadále úhrnná plodnost pod hranicí 2,1. Pro lepší názornost věkové struktury obyvatelstva je vhodné sestavit věkovou pyramidu, neboli strom života. Věková pyramida pro jednotlivé varianty je sestavená podle učebnice Demografické výpočty v tabulkovém procesoru⁷⁸.

⁷⁸ ■ FIALA, T. *Demografické výpočty v tabulkovém procesoru*. Praha: Oeconomica, 2002, 218 s., ISBN 80-245-0446-4

Věková pyramida

Aby byl patrný rozdíl na počátku a na konci sledovaného období, je nejprve sestavena věková pyramida pro rok 2010, viz obr.č 6. Na svislé ose jsou zaneseny jednotlivé věkové skupiny, na vodorovné ose počet obyvatel. Ustálené je zobrazovat mužskou část populace do levé části grafu, ženskou populaci do pravé části grafu.

Obr. č. 6: Věková pyramida obyvatel v ČR v roce 2010

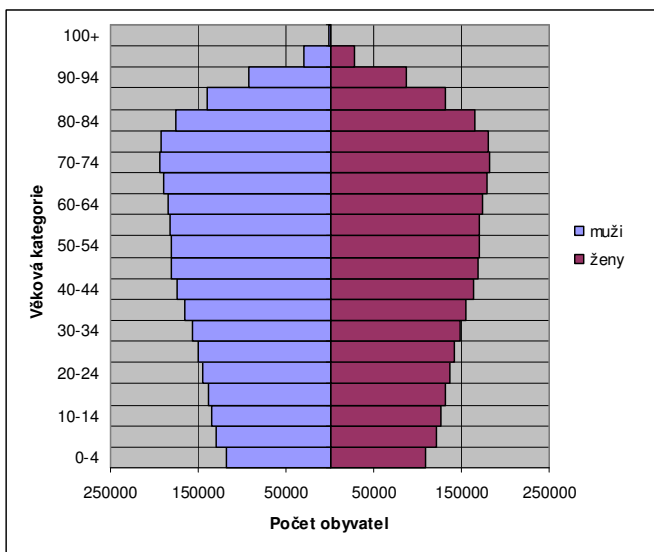
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁷⁹, 2012

Jelikož obrázek zahrnuje skutečné počty obyvatel, jsou zde patrné výkyvy ve věkové struktuře obyvatelstva. Z grafu jsou patrné početně silné i slabé ročníky. Například velký rozdíl mezi počtem obyvatel ve věkové kategorii 60 - 64 let a 70 - 74 let je důsledkem toho, že generace obyvatel ve věku 70 - 74 let je generací narozenou během druhé světové války. Během válek bývá plodnost zpravidla výrazně nižší. Naopak věková skupina 60 - 64 let je generací poválečnou a představuje obvyklý poválečný baby boom. Strom života sestavený na základě prognózovaných hodnot, viz obr. č. 7 na následující straně, obdobné výkyvy postrádá, jelikož prognóza není schopná pracovat s neočekávanými změnami v demografickém vývoji.

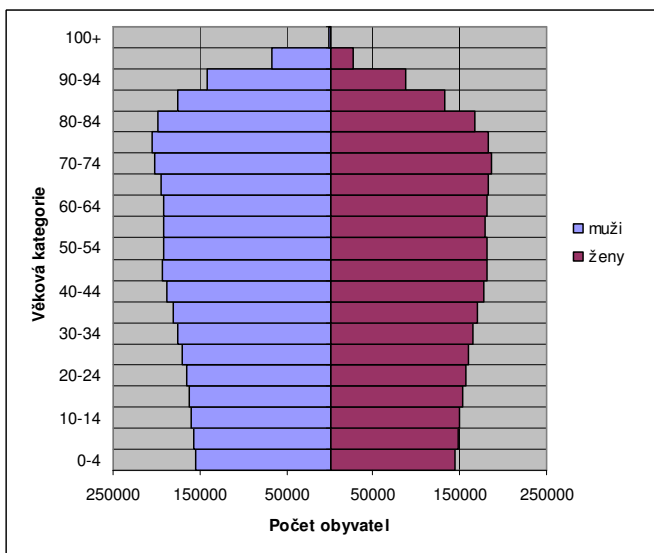
⁷⁹ ■ Počet obyvatel v ČR v roce 2010. [online] [cit. 07.04.2012] Dostupné na [www: http://www.czso.cz/csu/2011edicnip/lan.nsf/publ/4003-11-r_2011](http://www.czso.cz/csu/2011edicnip/lan.nsf/publ/4003-11-r_2011)

Obr. č. 7: Věková pyramida obyvatel v ČR v roce 2100 pro jednotlivé varianty prognózy

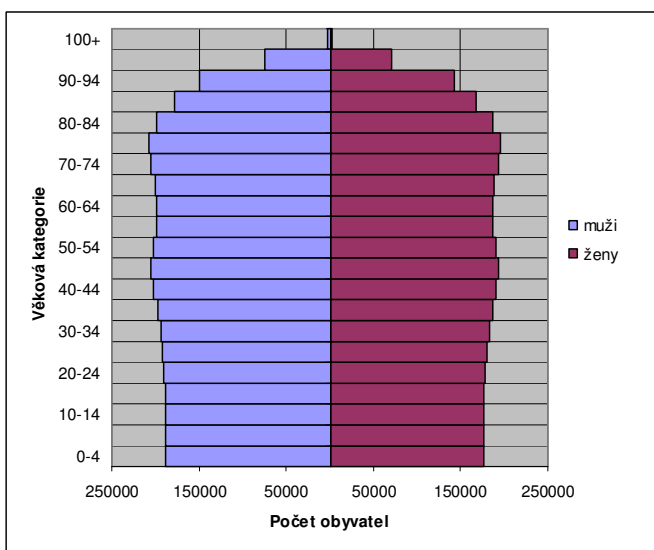
a) I. varianta

b) II. varianta

c) III. varianta

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Při porovnání jednotlivých variant je zřejmé, že tvar stromu života v roce 2100 je na první pohled odlišný především v počtu mladších ročníků, který je závislý na zvolené míře úhrnné plodnosti. Čím vyšší je tento ukazatel, tím početnější je základ pyramidy života. Pro srovnání jednotlivých variant je vhodné rozdělit obyvatelstvo do tří ekonomických generací na preproduktivní (0 - 19 let), produktivní (20 - 64 let) a postproduktivní (věk 65+) pro rok 2010.⁸⁰ Pro rok 2100 je uvažováno s rozšířením věkové hranice produktivních obyvatel do věku 69 let a za postproduktivní je považován věk nad 70 let. Rozdělení podle ekonomických generací na základě věku nezachycuje skutečnou situaci, jelikož nezohledňuje skutečnosti jako je předčasný odchod do důchodu, odložený odchod do důchodu, nerozlišuje různý důchodový věk v závislosti na pohlaví ani na počtu vychovaných dětí u žen. Rozdělení slouží k získání představy o přibližném poměru mezi jednotlivými ekonomickými skupinami a umožňuje porovnat počet obyvatel ve starobním důchodu s počtem ekonomicky aktivních. Tento poměr, vyjadřující kolik ekonomicky aktivních jedinců připadá na jednoho příjemce důchodových dávek, je nazýván indexem šedého zatížení²³. Jedná se o podstatný údaj pro důchodový systém. Tabulka č. 17 uvádí počet obyvatel v jednotlivých ekonomických skupinách i index šedého zatížení. Pro srovnání jsou opět uvedena data i pro výchozí rok 2010.

Tab. č. 17: Počet obyvatel podle ekonomické generace a index šedého zatížení v roce 2010 a v roce 2100 pro jednotlivé varianty prognózy

	2010	2100		
		I. varianta	II. varianta	III. varianta
Preproduktivní	2 100 792	1 007 492	1 229 207	1 459 308
Produktivní	6 052 282	3 312 761	3 575 226	3 848 721
Postproduktivní	2 379 696	1 597 584	1 771 655	1 975 383
Index šedého zatížení	2,54	2,07	2,02	1,95

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Tabulka ukazuje pokles počtu ekonomicky aktivních osob připadajících na jednoho důchodce mezi rokem 2010 a 2100 pro všechny varianty. Tento pokles značí stárnutí obyvatelstva, což by nepříznivě ovlivnilo průběžný důchodový systém. Na první pohled je z tabulky patrný výrazný pokles počtu obyvatel ČR, který nastane, pokud bude úhrnná plodnost i nadále dlouhodobě pod hranicí 2,1.

⁸⁰ ■ KOSHIN, F. *Kapitoly z Ekonomické demografie*. Praha: Oeconomica, 2005, 52 s., ISBN 80-245-0959-8

2.4 Aplikace základních principů důchodového systému SRN na populaci ČR

Na základě nadefinování základních principů důchodového systému SRN a vytvoření prognózy obyvatelstva ČR v roce 2100 je možné principy implementovat na podmínky ČR. Uvažujeme tedy průběžně financovaný systém se sazbou příspěvků na důchodové pojištění ve výši 19,6% z hrubé mzdy, náhradový poměr důchodu 42% z průměrné hrubé mzdy a důchodový věk 70 let pro obě pohlaví. Nyní promítneme tyto charakteristiky na výsledky prognózy obyvatelstva ČR v roce 2100.

Musíme si ale uvědomit, že do důchodového systému SRN plynou i výnosy z ekologické daně. V roce 1999 bylo rozhodnuto o navýšení ekologické daně a o přesunutí tohoto navýšení do důchodového systému. Důsledkem bylo snížení sazby důchodového pojištění z 20,3% z hrubé mzdy na 19,5% hrubé mzdy, což vedlo ke snížení zatížení zaměstnanců. Pokud tedy nebudeme uvažovat i o změně v daňovém systému, která by poskytovala dodatečné zdroje plynoucí do důchodového systému, musíme počítat se sazbou příspěvků důchodového pojištění 20,3%.^[81]

Jelikož se jedná o průběžně financovaný systém, je podstatné, jestli hodnota odvedených příspěvků na důchodové pojištění převyšuje hodnotu vyplácených důchodových dávek. Hodnotu vybraných příspěvků a vyplácených dávek shrnuje tabulka č. xxx pro jednotlivé varianty.

Tab. č. 18: Měsíční hodnoty příspěvků důchodového pojištění a důchodových dávek v roce 2100 v poměru k průměrné mzdě (M) v ČR v roce 2010

	Vybrané příspěvky		Vyplacené dávky		Přebytek(+)/deficit(-) důchodového účtu
I. varianta	3 312 761 x 0,203 x M	672 490 x M	1 597 584 x 0,42 x M	670 985 x M	+ 1 505 x M
II. varianta	3 575 226 x 0,203 x M	725 771 x M	1 771 655 x 0,42 x M	744 095 x M	- 18 324 x M
III. varianta	3 848 721 x 0,203 x M	781 290 x M	1 975 383 x 0,42 x M	822 101 x M	- 40 811 x M

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Pro získání představ o stavu důchodového účtu je za průměrnou mzdu dosazená hodnota průměrné mzdy v roce 2011, která byla 24.319 Kč⁸², viz tabulka č. 1 na následující straně.

⁸¹ ▪ MATTIL, B. *Pensionsystems*. Vídeň: Corporate Decisions, 2006, 283 s., ISBN 978-3-7908-1581-8

⁸² ▪ *Průměrná mzda v České republice v roce 2011*. [online] [cit. 07.04.2012] Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpmz030912.doc>

Tab. č. 19: Stav důchodového účtu v roce 2100

	Přebytek(+)/deficit(-) důchodového účtu	Vyjádřeno průměrnou mzdou roku 2011
I. varianta	+ 1 505 x M	36.600.095 Kč
II. varianta	- 18 324 x M	- 445.621.356 Kč
III. varianta	- 40 811 x M	- 9.924.583.900 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Pokud by se obyvatelstvo ČR vyvíjelo do roku 2100 podle prognózy, tak pouze při I. variantě by bylo důchodovým systémem měsíčně více vybráno, než vyplaceno. Ostatní dvě varianty by vedly ke vzniku deficitu státního důchodového účtu.

Navíc je potřebné uvažovat i o nákladech na správu důchodové systému. V ČR je důchodový systém zajišťován prostřednictvím instituce ČSSZ. Správní náklady této instituce v roce 2010 činily 7.693 milionů Kč⁸³, což je 641 milionů Kč měsíčně. Ve vyjádření v průměrné hrubé měsíční mzdě roku 2010, která byla 23.951 Kč, byly měsíční náklady na správu ČSSZ 26 763 průměrných mezd daného roku. Tyto náklady ovšem nesouvisí pouze se správou důchodového systému, ale jsou vynakládány na správu celého sociálního zabezpečení. Nicméně hodnota těchto nákladů by snižovala stav státního důchodového účtu a je tedy možné, že i při I. variantě prognózy by došlo ke vzniku deficitu.

2.5 Dlouhodobé důsledky implementace

Dlouhodobé důsledky implementace základních principů důchodového systému SRN byly vyvozeny z aplikace těchto principů na vytvořenou modelovou populaci ČR v roce 2100 a to ve třech variantách míry plodnosti a úmrtnosti. Jelikož ani jedna varianta neuvažuje průměrný počet dětí narozených jedné ženě během jejího reprodukčního věku potřebný pro zachování populace, je při porovnání věkové struktury obyvatelstva v čase zřejmé stárnutí populace. To má nepříznivý dopad na uvažovaný průběžně financovaný důchodový systém. Stárnutí obyvatelstva se projevilo na počtu ekonomicky aktivních obyvatel připadajících na jednoho důchodce. V roce 2010 se jednalo o 2,54 ekonomicky aktivních obyvatel, v roce 2100 v závislosti na variantě už jen o 1,95 až 2,07. Při aplikaci základních principů důchodového systému SRN na prognózované obyvatelstvo ČR se ukázalo, že by pravděpodobně při všech uvažovaných variantách prognózy docházelo ke vzniku deficitu důchodového účtu, nejednalo by se tedy o trvale udržitelný důchodový systém. Nelze tedy doporučit implementaci principů důchodového pojištění SRN na podmínky ČR.

⁸³ Správní náklady České správy sociálního zabezpečení. [online] [cit. 07.04.2012] Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cpsrde/xbcr/mfcr/SZU2010_C_V_pdf.pdf

3 Porovnání výkonnosti penzijních fondů ČR a SRN

Následující kapitola srovnává výkonnost penzijních fondů ČR a SRN. Penzijní fondy ČR jsou vzhledem k připravované reformě analyzovány podrobněji, nastíněn je i dopad zamýšlených změn na jejich výkonnost.

3.1 Výkonnost penzijních fondů ČR

Počátkem roku 2012 bylo v ČR evidováno 4 565 741 klientů penzijního připojištění, z toho 1 271 934 penzijních připojištění s příspěvkem zaměstnavatele. Z těchto dat, která na svých internetových stránkách uveřejnilo Ministerstvo financí⁸⁴, je zřejmé, že se jedná o často využívaný nemzdový benefit firem pro své zaměstnance, zhruba každé čtvrté penzijní připojištění je podporované zaměstnavatelem. Objem prostředků připadajících na jednoho klienta činí 50 tisíc Kč⁸⁵, což není částka, která by se výrazně podílela na zabezpečení na stáří jednotlivce. Prostředky, které klient naspoří, jsou vypláceny v pravidelných měsíčních dávkách nebo častěji jednorázově. O způsobu vyplácení se klient rozhoduje až po ukončení spořicí fáze.

Při porovnání výkonnosti jednotlivých penzijních fondů nelze hodnotit pouze dosažené výnosy minulých období, významnými ekonomickými ukazateli jsou i náklady příštích období, celková nákladovost fondů a solventnost fondů. Především tyto faktory výrazně ovlivňují výsledné zhodnocení vložených prostředků.^[86]

Náklady příštích období penzijních fondů

Čím jsou náklady příštích období a další administrativní náklady nižší, tím větší lze očekávat výnos pro klienta. Náklady příštích období zahrnují především vyplacené provize za získání nových klientů (ať již zcela nových nebo přivedených z jiných penzijních fondů), které ale zatím nebyly zahrnuty do nákladů a které fond rozpustí ve výsledku hospodaření během několika následujících období. Do nákladů příštího období řadíme i náklady na dlouhodobou propagaci.

⁸⁴ ▪ *Počet klientů penzijního připojištění.* [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_uk_azatele_penzijniho_pripojisteni_68320.html

⁸⁵ ▪ *Klientské prostředky vložené do penzijního připojištění.* [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_ukaz_atele_penzijniho_pripojisteni_68320.html

⁸⁶ ▪ *Faktory ovlivňující penzijní připojištění.* [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: http://www.produktovelisty.cz/penzijnipripojisteni/clanky/3_97.html

▪ *Prostředky penzijního připojištění.* [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: <http://www.penzijnipripojisteni.cz/clanky/85penzijni-fondy-srovnani-2011>

Aby bylo možné tento ukazatel porovnávat mezi jednotlivými penzijními fondy, je vhodné náklady příštích období vyjádřit ve vztahu k hodnotě aktiv spravovaných penzijním fondem, viz tabulka č. 20.

Tab. č. 20: Náklady příštích období penzijních fondů v ČR v poměru ke spravovaným prostředkům ke 30. 6. 2011

Penzijní fond (PF)	Spravované prostředky klientů (v tis Kč)	Náklady příštích období (v tis. Kč)	Náklady příštích období vůči clientským vkladům
AEGON PF	4.311.710	447.275	10,37 %
Allianz PF	10.602.426	182.740	1,72 %
AXA PF	33 .498.656	654.844	1,95 %
ČSOB PF Progres	9.797.295	220.680	2,25 %
ČSOB PF Stabilita	18.264.840	231.689	1,27 %
Generali PF	2.955.881	81.107	2,74 %
ING Penzijní fond	24.710.483	351.994	1,42 %
PF České pojišťovny	55.022.509	463.265	0,84 %
PF České spořitelny	36.642.553	129.655	0,35 %
PF Komerční banky	29.618.055	528.200	1,78 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat APF ČR⁸⁷, 2012

Z tabulky jsou zřejmé poměrně významné rozdíly. Hodnota nákladů příštích období většiny penzijních fondů se pohybuje mezi necelým půl procentem až dvěma procenty z hodnoty spravovaných prostředků. Jedno procento ze spravovaných prostředků představuje řádově desítky až stovky milionů Kč ročně. Dvě procenta překračují fondy ČSOB PF Progres a ještě významněji Generali PF. Zcela mimo průměr vychází tento ukazatel pro AEGON PF, je nutné ale zohlednit skutečnost, že tento penzijní fond vstoupil na trh až v roce 2007 a proto aby obsadil část trhu musel přistoupit k vyplácení vysokých provizí. Přesto je tento ukazatel po 5 letech působení na trhu stále vysoký. Zcela opačně si stojí PF České spořitelny s pouhými 0,35%.

Po uskutečnění zamýšlené reformy by mělo dojít k významné eliminaci tohoto druhu nákladů. Do stávajícího doplňkového pilíře je nutné klienta nejen získat, ale také průběžně přesvědčovat, aby neodcházel k jinému penzijnímu fondu, případně aby zvyšoval příspěvek, nebo aby po přerušení plateb obnovil jejich placení. Tyto náklady v nově vzniklém II. pilíři nebudou, jelikož rozhodnutí o účasti ve II. pilíři bude nevratné a závazné.

Nákladovost penzijních fondů

⁸⁷ ▪ *Náklady příštích období penzijních fondů.* [online] [cit. 06.03.2012] Dostupné z: <http://apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/ekonomicke-ukazatele-penzijnich-fondu-apf-cr-za-rok-2011.html>

Ukazatel nákladovosti penzijních fondů porovnává celkové náklady penzijního fondu s průměrnými spravovanými prostředky účastníků. Průměrná hodnota tohoto ukazatele za roky 2008 až 2010 byla převzata z výsledků projektu Zlaté euro, soutěže finančních produktů v kategorii penzijní fondy, viz tabulka č. 21.

Tab. č. 21: Průměrná nákladovost penzijních fondů v ČR v letech 2008-2010

Penzijní fond	Nákladovost fondů
AEGON PF	4,2 %
Allianz PF	0,8%
AXA PF	1,6%
ČSOB PF Progres	1,9%
ČSOB PF Stabilita	1,6%
Generali PF	2,2%
ING Penzijní fond	1,4%
PF České pojišťovny	2,2%
PF České spořitelny	1,3%
PF Komerční banky	1,3%

Zdroj: Projekt Zlaté euro⁸⁸, 2012

Nejlépe si z posuzovaného hlediska vede Allianz PF s průměrnou nákladovostí fondu ve sledovaném období 0,8% ze spravovaných prostředků. U ostatních penzijních fondů se nákladovost pohybuje průběrně mezi jedním až dvěma procenty. Dvě procenta tento ukazatel převyšuje pro Generali PF a PF České pojišťovny. Výrazně se od průměru opět odlišuje ukazatel pro AEGON PF s hodnotou 4,2 %. AEGON PF představuje fond pozdě vstupující na trh. Navíc vznikl „na zelené louce“, nikoliv sloučením nebo splnutím jiných penzijních fondů, což také vyžaduje vysoké náklady.

Vzhledem k tomu, že zamýšlená reforma bude stanovovat maximální poplatky za správu účastnických fondů, se vstup nových poskytovatelů spíše neočekává. Uvažuje se o maximálním poplatku za správu fondů ve výši 0,4 % pro konzervativní fond a 0,8% pro ostatní účastnické fondy. K tomuto poplatku 0,4% resp. 0,8% za správu si bude penzijní fond moci zúčtovat poplatek z dosaženého zhodnocení a to až ve výši 10% ze zisku.

Solventnost penzijních fondů

⁸⁸ ■ *Nákladovost penzijních fondů*. [online] [cit. 07.03.2012] Dostupné z: <http://www.zlateeuro.cz/penzijniipojisteni2011/ke-stazeni>

Významným faktorem je také poměr závazků penzijního fondu vůči klientům k hodnotě aktiv penzijního fondu. V případě záporné bilance dojde s největší pravděpodobností k připsání nižšího zhodnocení klientů. Penzijní fond je solventní, převyšují-li celková aktiva penzijního fondu (očistěná od nákladů a výnosů příštích období) prostředky účastníků penzijních připojištění⁸⁹. Pro vyjádření tohoto vztahu využijeme ukazatel kapitálové přiměřenosti za rok 2010, viz tabulka č. 22. Za solventní můžeme označit ty fondy, jejichž hodnota kapitálové přiměřenosti je kladná, což znamená, že čistá hodnota aktiv fondu je vyšší než závazky vůči klientům.

Tab. č. 22: Kapitálová přiměřenost penzijních fondů v ČR v roce 2010

Penzijní fond	Kapitálová přiměřenost
AEGON PF	1,2 %
Allianz PF	9,0%
AXA PF	7,0%
ČSOB PF Progres	6,6%
ČSOB PF Stabilita	7,3%
Generali PF	6,4%
ING Penzijní fond	5,0%
PF České pojišťovny	5,1%
PF České spořitelny	6,6%
PF Komerční banky	4,6%

Zdroj: Projekt Zlaté euro⁹⁰, 2012

Všechny penzijní fondy působící na českém trhu vykazují kladnou hodnotu tohoto ukazatele, můžeme je tedy označit za solventní. Nebylo tomu ale tak vždy, v zásadě je možné říci, že čím déle penzijní fond působí na trhu, tím roste hodnota jeho aktiv, čímž se stává více solventní. To potvrzuje i nejnižší hodnota solventnosti PF AEGON působícího na trhu od roku 2007, v porovnání s ostatními penzijními fondy, které vstoupily na trh vesměs v roce 1995 a jejichž solventnost je několikanásobně vyšší, než je tomu u AEGON PF.

⁸⁹ ▪ *Solventnost penzijních fondů*. [online] [cit. 07.03.2012] Dostupné z: <http://www.penize.cz/penzijnipripojisti/5692-0-jak-si-vybrat-spravny-penzijni-fond>

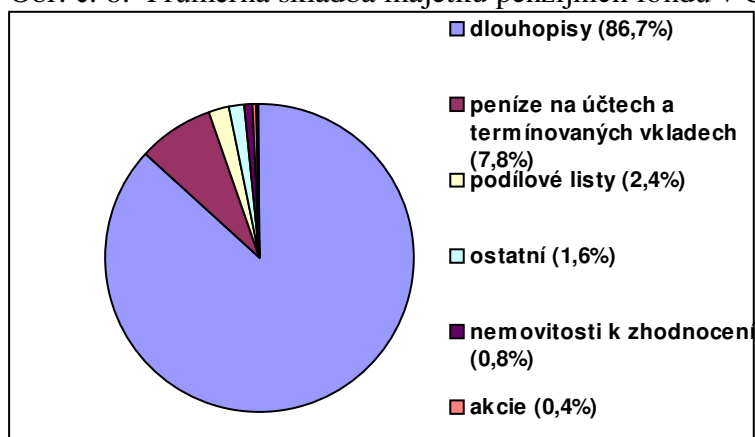
⁹⁰ ▪ *Kapitálová přiměřenost penzijních fondů*. [online] [cit. 07.03.2012] Dostupné z <http://www.zlateeuro.cz/penzijnipripojisti-2011/ke-stazeni>

Míra zhodnocení spravovaných prostředků

Dosažené zhodnocení v uplynulých letech není zárukou i budoucího zhodnocení, přesto je možné z dlouhodobého vývoje usuzovat na budoucí vývoj. Jelikož se prostředky na penzijní spoření kumulují řádově roky, až desítky let, nejsou důležitá roční srovnání výnosnosti penzijních fondů, ale jejich průměrná dlouhodobá zhodnocení.

Současná legislativa penzijním fondům zakazuje vykazovat záporné hodnocení, požadavek je na garanci tzv. kladné nuly zhodnocení spravovaných prostředků, za uplynulý rok nesmí být vykázáno záporné zhodnocení. Z hodnoty spravovaných prostředků může být ale i při nulovém zhodnocení účtován poplatek za správu vložených prostředků. Jiná situace nastává v případě krachu penzijního fondu, kdy se mezi klienty rozděluje pouze likvidační zůstatek. Pokud by mělo dojít k vykázání záporného zhodnocení spravovaných prostředků, musí akcionář tuto ztrátu dorovnat ze svých prostředků. K povinnosti dorovnání ztráty došlo v důsledku světové ekonomické krize v roce 2008, kdy akcionáři museli penzijní fondy dotovat objemnými finančními prostředky. Vlivem této události jsou uplatňovány investiční strategie ještě více konzervativnější, než před ekonomickou krizí. Majetek všech penzijních fondů tvoří převážně státní dluhopisy. Zhruba 80% aktiv penzijních fondů tvoří dluhopisy vysoké bonity, u nichž nedochází k riziku nesplacení. Kolísá však jejich cena, což se projevuje v ocenění majetku fondů. Jedná se ale čistě o účetní záležitost, při splacení dluhopisu inkasuje fond vše co mu přísluší a generuje zisk.⁹¹ Obrázek č. 8 znázorňuje skladbu majetku v průměru za všechny penzijní fondy ČR ke konci roku 2011.

Obr. č. 8: Průměrná skladba majetku penzijních fondů v ČR k 4. čtvrtletí roku 2011

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat APF ČR⁹², 2012

⁹¹ ▪ *Státní dluhopisy*. [online] [cit. 09.03.2012] Dostupné z: <http://www.spocitiduchod.mesec.cz/clanky/do-reckych-dluhopisu-s-penzijnim-pripojistenim-neinvestujete-zhodnoceni-je-s-bidou-nad-inflaci>

⁹² ▪ *Struktura aktiv penzijních fondů České republiky*. [online] [cit. 15.03.2012] Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/co-je-penzijni-pojisteni>

Jelikož penzijní fond nemůže svým účastníkům připsat záporné zhodnocení, mohou být prostředky klienta znehodnoceny pouze vlivem inflace. Průměrnou výnosnost příslušného penzijního fondu od roku 1995 (případně od roku vstupu penzijního fondu na trh) po rok 2010 zachycuje tabulka č. 23. Tabulka zachycuje výnosnost pouze těch penzijních fondů, které působily na trhu i v roce 2010. Tyto fondy působí na trhu dodnes.

Tab. č. 23: Průměrná roční výnosnost penzijních fondů v ČR od roku založení do roku 2010 (v %)

Název penzijního fondu	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Ø za sledované období
	AEGON PF	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,50	3,50	2,10	2,11
Allianz	-	-	8,90	9,10	6,00	3,80	4,36	3,71	3,00	3,00	3,00	3,11	3,00	3,00	3,10	3,00	4,29
AXA PF	12,80	11,45	11,20	10,10	6,50	4,10	4,25	3,41	3,36	3,10	3,70	2,50	2,20	0,00	2,00	1,47	5,13
ČSOB PF Progres	-	16,40	8,00	10,90	7,70	5,62	3,90	4,26	4,30	5,30	5,00	2,30	2,40	0,02	1,00	1,03	5,21
ČSOB PF Stabilita	10,40	10,90	10,30	10,02	6,10	4,20	3,20	3,00	2,30	4,30	4,00	2,80	2,40	0,05	1,37	1,49	4,80
Generali PF	10,30	10,61	14,60	11,40	5,30	3,60	4,60	4,10	3,00	3,00	3,81	3,74	4,10	2,00	2,40	2,10	5,54
ING PF	12,80	12,10	11,00	9,34	6,00	4,40	4,80	4,00	4,00	2,50	4,20	3,60	2,50	0,04	0,10	2,10	5,22
PF České pojišťovny	10,30	9,20	9,60	9,72	6,60	4,50	3,80	3,20	3,10	3,50	3,80	3,30	2,40	0,20	1,20	2,00	4,78
PF České spořitelny	4,00	8,10	9,05	8,33	4,40	4,20	3,80	3,50	2,64	3,74	4,03	3,04	3,10	0,40	1,28	2,34	4,12
PF Komerční banky	9,44	8,36	9,10	9,50	7,20	4,89	4,40	4,63	3,40	3,50	4,00	3,00	2,30	0,58	0,24	2,23	4,80
Ø za příslušný rok	10,01	10,89	10,19	9,82	6,20	4,37	4,12	3,76	3,23	3,55	3,95	3,04	2,89	0,98	1,48	1,99	4,69

Zdroj: APF ČR⁹³, 2012

Výnosnost penzijních fondů se pohybovala zhruba mezi 4 až 5%, vyjma PF AEGON, který vykazuje nižší míru zhodnocení opět z důvodu pozdního vstupu na trh. V průměru byla výnosnost penzijních fondů za sledované období 4,69% ročně. V tabulce č. 23 je zřetelný dopad světové ekonomické krize na výnosnost penzijních fondů. Tabulka také ukazuje mnohonásobně vyšší roční výnosnost v letech 1995 až 1999 než po roce 1999. Pro meziroční srovnání ale musíme zohlednit míru inflace, viz tab. č. 24.

Tab. č. 24: Míra inflace v ČR letech 1995-2010 (v %)

	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
Míra inflace	9,1	8,8	8,5	10,7	2,1	3,9	4,7	1,8	0,1	2,8	1,9	2,5	2,8	6,3	1	1,5

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ⁹⁴, 2012

S přihlédnutím k vývoji inflace ve sledovaném období můžeme konstatovat, že v letech 1995 až 1999 byla výnosnost fondů sice několikrát větší než v letech po roce 1999, v daném období byla ale výrazně odlišná i míra inflace. Tabulka č. 25 na následující straně uvádí průměrnou roční výnosnost jednotlivých penzijních fondů za sledované období z tabulky č. 23 očištěnou o inflaci uvedenou v tabulce č. 24, hovoříme o čisté výnosnosti.

Tab. č. 25: Průměrná čistá roční výnosnost penzijních fondů v ČR od založení do roku 2010 (v %)

⁹³ ■ *Roční výnosnost penzijních fondů České republiky*. [online] [cit. 15.03.2012] Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele.html>

⁹⁴ ■ *Míra inflace*. [online] [cit. 05.03.2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace

Název penzijního fondu	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Ø za sledované období
AEGON PF	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,70	-2,80	1,10	0,81	0,15
Allianz	-	-	0,40	-1,60	3,90	3,80	-0,34	1,91	2,90	0,20	1,10	0,61	0,20	-3,30	2,10	1,50	0,96
AXA PF	3,70	2,65	2,70	-0,60	4,40	4,10	-0,45	1,81	3,26	0,30	1,80	0,00	-0,60	-6,30	1,00	-0,03	1,10
ČSOB PF Progres	-	7,60	-0,50	0,20	5,60	5,62	-0,80	2,46	4,20	2,50	3,10	-0,20	-0,40	-6,28	0,00	-0,47	1,51
ČSOB PF Stabilita	1,30	2,10	1,80	-0,68	4,00	4,20	-1,50	1,20	2,20	1,50	2,10	0,30	-0,40	-6,25	0,37	-0,01	0,76
Generali PF	1,20	1,81	6,10	0,70	3,20	3,60	-0,10	2,30	2,90	0,20	1,91	1,24	1,30	-4,30	1,40	0,60	1,50
ING PF	3,70	3,30	2,50	-1,36	3,90	4,40	0,10	2,20	3,90	-0,30	2,30	1,10	-0,30	-6,26	-0,90	0,60	1,18
PF České pojišťovny	1,20	0,40	1,10	-0,98	4,50	4,50	-0,90	1,40	3,00	0,70	1,90	0,80	-0,40	-6,10	0,20	0,50	0,74
PF České spořitelny	-5,10	-0,70	0,55	-2,37	2,30	4,20	-0,90	1,70	2,54	0,94	2,13	0,54	0,30	-5,90	0,28	0,84	0,08
PF Komerční banky	0,34	-0,44	0,60	-1,20	5,10	4,89	-0,30	2,83	3,30	0,70	2,10	0,50	-0,50	-5,72	-0,76	0,73	0,76
Ø za příslušný rok	0,91	2,09	1,69	-0,88	4,10	4,37	-0,58	1,96	3,13	0,75	2,05	0,54	0,09	-5,32	0,48	0,49	0,87

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Z tabulky je patrné, že většina penzijních fondů dosahuje roční výnosnosti po očištění od inflace pouze v řádech desetin procent. Výnosnost některých penzijních fondů v některých letech nepokryla ani míru inflace. Nejvyššího zhodnocení dosáhl Generali PF, průměrně 1,5% z hodnoty vložených vkladů ročně. V průměru dosáhly penzijní fondy čisté roční výnosnosti 0,87%, což je poměrně nízká míra zhodnocení.

Pokud tedy klient vložil na začátku roku 1995 do penzijního fondu 100.000 Kč, tak při průměrném zhodnocení byla hodnota těchto prostředků k začátku roku 2011 při úročení jednou ročně na konci období a při složeném úročení:

- při úvaze nominální výnosnosti 4,69%: $(100.000 \text{ Kč}) \times (1+0,0469)^{16} = 208.201 \text{ Kč}$,
- pohledem reálné výnosnosti 0,87%: $(100.000 \text{ Kč}) \times (1+0,0087)^{16} = 114.866 \text{ Kč}$.

Při vkladu 100.000 Kč v roce 1995 byl stav peněžních prostředků v roce 2011 při úvaze průměrného zhodnocení penzijních fondů 208.201 Kč. Ve stálých cenách, tedy po očištění o inflaci, by byla tato hodnota 114.866 Kč. Po 16 letech odložené spotřeby se jedná o velmi nízké zhodnocení.

Penzijní fond musí rozdělit minimálně 85% dosaženého zisku klientům, maximálně až 95% a 5% musí být uloženo do rezervního fondu⁹⁵. Fond může ale klientům připisat i více než v daném roce vydělal, v tomto případě zhodnocení dotují akcionáři. Tento postup přiznává AGEON PF v rámci své strategie obsazení trhu. Jedná se především i o výborný reklamní tah, kdy je klientům prezentováno vysoké zhodnocení na trhu, aniž by většina klientů věděla, co stojí v pozadí tohoto zhodnocení.

Důchodová reforma pro nově vzniklé penzijní fondy již neuvažuje garanci „kladné nuly“, tedy nezáporné výnosnosti vložených peněžních prostředků. Možnost bezpečné investice má být

⁹⁵ Rozdělení zisku.[online] [cit. 15.03.2012] Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/vy-brane-ekonomicke-ukazatele.html>

zajištěna pomocí povinně vytvořeného konzervativního fondu, který bude investovat převážně do dluhopisů s nejlepším ratingem.

Pokud je za stávajících podmínek výnosnost penzijního fondu záporná, musejí akcionáři tuto ztrátu dorovnat ze svých prostředků. V důsledku zrušení této nezáporné výnosnosti se nechá očekávat volba riskantnějších investic do akcií, které by měly z dlouhodobého hlediska zajistit vyšší míru zhodnocení.

Po reformně budou mít větší možnost investic penzijní fondy s větším objemem aktiv.⁹⁶ Tabulka č. 26 zachycuje hodnotu aktiv jednotlivých penzijních fondů ke konci roku 2011.

Tab. č. 26: Hodnota aktiv penzijních fondů v ČR k 4. čtvrtletí roku 2011 (v tis. Kč)

Penzijní fond	Aktiva
AEGON PF	5.234
Allianz PF	12.957
AXA PF	34.860
ČSOB PF Progres	31.248
ČSOB PF Stabilita	3.389
Generali PF	26.659
ING Penzijní fond	59.371
PF České pojišťovny	40.075
PF České spořitelny	32.603
PF Komerční banky	5.234

Zdroj: APF ČR⁹⁷, 2012

3.2 Výkonnost penzijních fondů SRN

Penzijní fondy v SRN představují jednu z pěti variant penzijního zaměstnaneckého pojištění. V roce 2010 působilo na trhu 31 penzijních fondů. Velké objemy peněžních prostředků se kterými vstupují penzijní fondy na trh, by měly zaručovat vyšší výnosy než například v porovnání s přímým příslibem, kdy je fond spravován zaměstnavatelem. Penzijní fondy podléhají dohledu BaFinu jsou pojištěny proti úpadku.⁹⁸

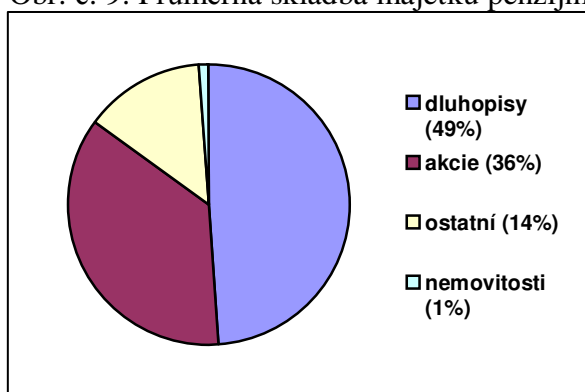
Penzijní fondy v SRN nemusejí ze zákona garantovat nezáporné roční zhodnocení spravovaných prostředků, což jim umožňuje využívat agresivnější investiční strategie. Dopad této skutečnosti je patrný na skladbě souhrnného majetku penzijních fondů, viz obr. č. 9.

⁹⁶ ▪ *Vývoj penzijních fondů.* [online] [cit. 15.03.2012] Dostupné z: <http://www.biznys.ihned.cz/c1-54507930-vyplatise-zmenit-penzijni-fond-ctenarum-odpovidal-sef-nejvetsiho-tuzemskeho-penzijniho-fondu>

⁹⁷ ▪ *Aktiva penzijních fondů.* [online] [cit. 15.03.2012] Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomickeukazatele/ekonomicke-ukazatele-penzijnich-fondu-apf-cr-za-rok-2011.html>

⁹⁸ ▪ *Dohled nad penzijními fondy.* [online] [cit. 17.03.2012] Dostupné z: <http://www.deutscherpensionsfonds.com/dp/home/home.htm>

Obr. č. 9: Průměrná skladba majetku penzijních fondů v SRN v roce 2011

Zdroj: konzultační společnost Mercer⁹⁹, 2011

Při srovnání skladby majetku penzijních fondů ČR a SRN je zřejmá zcela odlišná struktura. V ČR tvoří 86,7% aktiv dluhopisy a pouze z 0,4% akcie. V SRN se dluhopisy podílejí na majetku 49%, akcie 36%, tedy více jak jednou třetinou. Z porovnání majetkové struktury je patrné, že německá investiční strategie umožňuje dosažení vyšší výnosnosti, jelikož akcie umožňují v dlouhodobém měřítku vyšší zhodnocení než akcie, i když za podstoupení vyšší míry rizika.

Nákladovost penzijních fondů se v období 2001 až 2010 pohybovala průměrně za všechny fondy ČR v rozmezí 1,4 až 3,1%, zatímco v SRN 0,1 až 0,8%¹⁰⁰.

Jelikož penzijní fondy SRN nemusejí garantovat nezáporné zhodnocení, mohou držet mnohonásobně vyšší podíl akcií, než penzijní fondy ČR, což s přihlédnutím k objemu finančních prostředků, které spravují, umožňuje dosahovat vyššího čistého ročního zhodnocení, řádově v procentech. Německý trh penzijních fondů je velmi stabilní a mnohem lépe než většina zemí OECD vstřebal následky ekonomické krize. Tuto skutečnost potvrzuje průměrné roční zhodnocení v letech 2008 až 2010 očištěné od inflace, viz tabulka č. 27 na následující straně.

⁹⁹ ■ *Aktiva penzijních fondů Spolkové republiky Německo*. [online] [cit. 17.03.2012] Dostupné z: <http://www.mercer.com/referencecontent.htm?idContent=1414340>

¹⁰⁰ ■ *Nákladovost penzijních fondů Spolkové republiky Německo*. [online] [cit. 17.03.2012] Dostupné z: <http://stats.oecd.org/viewhtml.aspx?QueryName=14477&QueryType=View>

Tab. č. 27: Průměrné čisté roční zhodnocení penzijních fondů v letech 2008-2010

	Výnosnost
SRN	3,3%
ČR	-1,7%
Ø OECD	-1,4%

Zdroj: OECD¹⁰¹, 2012

Penzijní fondy SRN vstřebaly následky krize jako jedny z mála zemí OECD a kladně zhodnotily prostředky svých klientů. Penzijní fondy ČR průměrně zhodnotily spravované prostředky ve sledovaném období se záporným výnosem, výnosnost byla podobná průměru členských zemí OECD¹⁸.

3.3 Zhodnocení výkonnosti penzijních fondů ČR a SRN

V roce 2012 působí na českém trhu 10 penzijních fondů, na německém přes 30 penzijních fondů. Zásadní rozdíl penzijních fondů ČR a SRN je příslušná legislativa. V ČR mají penzijní fondy ze zákona povinnost každoročně garantovat nezáporné zhodnocení spravovaných prostředků klientů. Tím jsou penzijní fondy nuceny investovat převážnou většinu aktiv do dluhopisů, které poskytují vysokou míru bezpečí, ale zároveň nízké zhodnocení. Aktiva penzijních fondů ČR tvoří průměrně z 87% dluhopisy a pouze z necelého 1% akcie. Po očištění od inflace se výnosnost fondů dlouhodobě pohybuje pouze v řádech desetin procentních bodů. Oproti tomu v SRN není zákonná podmínka garance nezáporného zhodnocení vložených prostředků. Tato skutečnost je důvodem zcela odlišné struktury aktiv. Dluhopisy se na aktivech penzijních fondů SRN průměrně podílejí 49% a akcie 36%. Právě tento mnohonásobně vyšší podíl akcií přináší vyšší čisté roční zhodnocení v porovnání s dluhopisy, řádově v procentech.

Zvýšení výnosnosti penzijních fondů ČR by mělo nastat po uskutečnění důchodové reformy, která by měla zrušit garanci nezáporného zhodnocení prostředků klientů. Tím dojde k vytvoření většího prostoru pro investice do akcií, které v dlouhodobém měřítku umožňují dosažení vyšší výnosnosti. Očekávaný je nárůst čistého zhodnocení klientských prostředků řádově v procentech ročně. Vstup nových subjektů na trh penzijního připojištění se spíše neočekává, jelikož zákon bude nově stanovovat vyšší správních poplatků. Vzhledem k tomu, že vstup na trh je spojen s relativně vysokými náklady, nebude pro nové subjekty vstup na trh zajímavý.

¹⁰¹ ■ *Výnosnost penzijních fondů členských států OECD.* [online] [cit. 18.03.2012] Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/63/61/48438405.pdf>

4 Hodnocení dopadů změn důchodového systému ČR

Tato závěrečná kapitola zhodnocuje stávající principy českého důchodového systému uvedené v předchozích kapitolách, uvádí autorčin názor na zamýšlené reformní změny a porovnává tyto změny s principy systému platnými v roce 2012. Ve vybraných oblastech je provedená komparace s důchodových systémem SRN.

Pro úplnost jsou stručně uvedeny základní principy stávajícího důchodového systému, které byly uvedeny v 1. kapitole. Následně jsou uvedeny skutečnosti potvrzující nutnost reformních kroků tohoto systému.

4.1 Základní principy stávajícího důchodového systému ČR

Základní principy stávajícího důchodového systému v ČR jsou následující:

- systém je založen na dvou pilířích.
- prvním pilířem je státní systém důchodového zabezpečení. Jedná se univerzální důchodové pojištění zajišťované státem. Účast v něm je povinná pro všechny ekonomicky aktivní osoby v zaměstnaneckém vztahu od 18-ti let. Pro OSVČ je účast dobrovolně povinná. Forma financování je plně průběžná, jedná se o PAYG systém, jehož podstatou je redistribuce vybraných příspěvků od plátců na důchodové dávky příjemcům. Velikost důchodu souvisí s délkou doby pojištění a hodnotou odvedených příspěvků, která se odvíjí od průměrně dosažených příjmů ve sledovaném období, jedná se o DB systém.
- druhým pilířem je penzijní připojištění se státním příspěvkem. Tento pilíř je založen na komerčním přístupu, spravován je penzijními fondy, které podléhají státnímu dohledu a musejí každoročně garantovat nezáporné zhodnocení vložených prostředků. Účast na penzijním připojištění je dobrovolná, a proto je možná úprava výše splátek, případně jejich odložení. Umožněný je i příspěvek třetích osob – rodičů, zaměstnavatele a dalších. Účast v tomto pilíři nemá vliv na výši důchodu z průběžného pilíře. Penzijní připojištění je při splnění zákonem stanovených podmínek podporované státem ve formě příspěvků a daňových zvýhodnění. Penzijní připojištění je financováno fondově, vybrané příspěvky jsou kumulovány na individuálních účtech a vstupují na finanční trh, kde se předpokládá jejich zhodnocení. Velikost vyplácených dávek je závislá na hodnotě kapitálu na individuálním účtu pojištěnce, jedná se o DC systém. Na rozdíl od prvního pilíře, pokud pojištěnec zemře před podáním žádosti o starobní důchod, jsou nahromaděné prostředky součástí dědického řízení.

Většina důchodových příjmů starobních důchodců, zhruba 95%, plyne z prvního pilíře. A právě tento pilíř se stal v průběhu několika posledních let finančně neudržitelný. Schodek důchodového účtu¹⁰² byl v roce 2010 29,3 miliard Kč, v roce 2011 byla hodnota deficitu 39,5 miliard Kč, což je historicky největší hodnota. Jelikož je systém důchodového pojištění průběžně financován, je citlivý na demografický vývoj a ten se již několik let vyvíjí v neprospěch systému. Hodnota plodnosti je dlouhodobě pod hranicí zachování populace, chybí tedy nové početné generace, které by po dosažení ekonomicky aktivního věku zajistily vyvedení dostatečného množství prostředků na potřebné důchody. Navíc každým rokem dochází k prodlužování očekávané délky života po dosažení důchodového věku, což zvyšuje požadavky na průběžný důchodový systém, jelikož se postupně zvyšuje počet vyplácených důchodových dávek. Vývoj očekávané délky života po dosažení důchodového věku mezi lety 1993 a 2010 zobrazuje tabulka č. 28.

Tab. č. 28: Očekávaná délka života po dosažení důchodového věku v ČR podle pohlaví v roce 1993, 2002, 2010

	1993	2002	2010
Muži	15,7	16,9	17
Ženy	23	23,1	23,8

Zdroj: OECD¹⁰³, 2012

U mužů je za sledované období zřejmý vyšší nárůst očekávané délky života než u žen, očekávaný věk dožití žen je ale i na konci sledovaného období nadále vyšší o několik let.

Důsledkem nízké porodnosti a prodlužování délky života je změna demografické struktury obyvatelstva, patrné je stárnutí populace. Dopadem je snižující se počet ekonomicky aktivních obyvatel připadajících na jednoho příjemce důchodového pojištění. Konkrétní vývoj tohoto ukazatele zachycuje tabulka č. 29 na následující straně.

¹⁰² ▪ *Důchodový účet*. [online] [cit. 02.04.2012] Dostupné z http://www.statnisprava.cz/rstsp/zpravy.nsf/i/na_duchody_stat_vyplaci_jiz_o_39_5_miliardu_korun_vice_nez_bylo_vybrano

¹⁰³ ▪ OECD. *Retirement-income Systems in OECD and G20 Countries*. Francie: OECD, 2011, 348 s., ISBN 9789264096288

Tab. č. 29: Počet plátců důchodového pojištění na jednoho příjemce v ČR v letech 2001-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet poplatníků na 1 starobního důchodce	2,44	2,45	2,44	2,47	2,45	2,44	2,43	2,31	2,21	2,18

Zdroj: CSSZ¹⁰⁴, 2012

V letech 2001-2007 se počet plátců na jednoho důchodce pohyboval v rozmezí od 2,44 až 2,47, v roce 2008 nastal pokles na 2,31 plátce a snižování pokračovalo v roce 2009 i 2010 na hodnotu 2,18 plátce. Tabulka č. 29 uvádí v roce 2010 2,18 plátců na jednoho starobního důchodce, oproti tomu tabulka č. 17 ve druhé kapitole 2,54 plátce. Tento rozdíl je způsoben skutečností, že při výpočtu počtu plátců v tabulce ve druhé kapitole byl výchozím údajem index šedého zatížení, který nereflakuje skutečný počet plátců a starobních důchodců, ale vychází z poměru počtu obyvatel v produktivní a postproduktivní věkové kategorii. V tomto výpočtu jsou mezi plátce zahrnuti i nezaměstnaní, OSVČ neúčastníci se prvního pilíře a osoby důchodového věku, které se rozhodly pro předčasný důchod. Naopak mezi důchodce jsou zahrnuti i osoby v důchodovém věku, jenž se rozhodly pro odložený důchod a i nadále pracují. Oproti tomu při výpočtu hodnoty 2,18 plátce byly výchozími údaji skutečné počty plátců a příjemců důchodového pojištění evidované ČSSZ.

Negativní vývoj počtu plátců důchodového pojištění na jednoho příjemce je způsoben kromě demografických vlivů i vysokou mírou nezaměstnanosti, se kterou se ČR v posledních letech potýká. Míru nezaměstnanosti v letech 2004 až 2011 zobrazuje tabulka č. 30.

Tab. č. 30: Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR v letech 2004-2011

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Míra nezaměstnanosti	9,2%	9,0%	8,1%	6,6%	5,4%	8,0%	9,0%	8,6%

Zdroj: MPSV¹⁰⁵, 2012

Jelikož jsou důchodové příspěvky odváděny z hrubé mzdy, jsou odvody v nezaměstnanosti nulové. Vysoká míra nezaměstnanosti je současným problémem celé EU, v únoru 2012 byla průměrná míra nezaměstnanosti na území EU 10,8%¹⁰⁶. V ČR byla tato míra ve stejném období 9,2%¹⁰⁷.

Výše uvedené důvody jsou hlavní příčinou neudržitelnosti systému, který byl nastavený za jiných sociálních podmínek, než v současnosti. Proto dochází k nutným reformním úpravám důchodového

¹⁰⁴ ■ *Počet plátců důchodového pojištění.* [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/B4D BE950-4E2C-40A0-A9A067BC07EA59B1/575/priloha_poplatnici_pojistneho_17_10_05.pdf

■ *Počet starobních důchodců.* [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2011/pocet-starobnich-duchodcu-mezirocne-vzrostl-o-55-tisic.htm>

¹⁰⁵ ■ *Vývoj míry nezaměstnanosti.* [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady

¹⁰⁶ ■ *Průměrná míra nezaměstnanosti v zemích Evropské unie.* [online] [cit. 03.05.2012] Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-02042012-AP/E N/3-02042012-AP-EN.PDF

¹⁰⁷ ■ *Míra nezaměstnanosti v České republice.* [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: http://www.mpsv.cz/cs/125_91

systemu, podobně jako ve většině evropských zemích. Reformy si kladou za cíl vyrovnat příjmy a výdaje důchodového účtu.

4.2 Analýza navrhovaných změn důchodového systému ČR

Reformní úpravy českého důchodového systému spočívají především v diverzifikaci příjmů z důchodového systému, které by mělo být dosaženo kombinací průběžného a fondového způsobu financování, a tedy kombinací dávkově a příspěvkově definovaných schémat. Cílem není zajištění vyšší úrovně dávek, ale změna podílu důchodových příjmů z jednotlivých pilířů a v konečném důsledku snížení příspěvků vyplácených z I. pilíře. Ten v současné podobě vyplácí důchod ve výši 50,2% z průměrné hrubé mzdy. Jedná se o výrazně vyšší podíl než u ostatních vyspělých států. Průměrem OECD je náhradový poměr ze státního pilíře ve výši 42% z hrubé mzdy. Snížení tohoto poměru je v ČR nevyhnutelné. Potřebné je i zvýšení zodpovědnosti jednotlivce za své zabezpečení na stáří. Nemusí se přitom jednat pouze o různé formy spoření, zajištění je možné i prostřednictvím investice během ekonomicky aktivního života například do nemovitosti nebo do vybudování firmy. V důchodovém věku je poté možné získat prostředky pronájmem nebo prodejem.

Zásadní reformní změna spočívá ve vybudování pilíře, který bude založen na **volitelném důchodovém spoření**, do kterého bude možné vstoupit do 35 let. V navrhované podobě možnost výstupu není uvažovaná. Správou systému budou pověřeny penzijní společnosti vzniklé především transformací současných penzijních fondů.

Penzijní společnosti budou povinně nabízet 4 typy účastnických fondů s odlišnou investiční strategií, jedná se o následující¹⁰⁸:

- fond státních dluhopisů, očekávaná roční výnosnost 2 - 3%,
- fond konzervativní, očekávaná roční výnosnost 3 - 4%,
- fond vyvážený, očekávaná roční výnosnost 4 - 7%,
- fond dynamický, očekávaná roční výnosnost 5 - 7%.

Typy fondů budou odlišné ve struktuře aktiv, a tím pádem i podstoupeným rizikem a výnosností. Fond státních dluhopisů bude investovat převážně do dluhopisů, konzervativní i vyvážený fond do dluhopisů a do akcií, dynamický fond především do akcií. Očekávaná výnosnost je v nominálních hodnotách, tedy bez zohlednění inflace. Podstatnou změnou oproti současným

¹⁰⁸ ■ *Účastnické fondy*. [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: <http://duchodovakalkulacka.mpsv.cz>

penzijním fondům bude pro nově vzniklé účastnické fondy II. pilíře a zároveň i pro fondy III. pilíře zrušení zákonné povinnosti garance nezáporného zhodnocení spravovaných prostředků. Tato garance poskytovala určitou jistotu při vytváření fondového systému, v současné době je ale důvodem nízké výnosnosti penzijních fondů. Garance nezáporného zhodnocení se totiž odráží ve struktuře aktiv a v konečném důsledku i ve výnosnosti, což vyplynulo i ze srovnání penzijních fondů ČR a SRN, viz kapitola č. 3.

Účast ve druhém pilíři bude spočívat ve vyvázání 3% z hrubé mzdy z prvního pilíře a jejich přesunutí do druhého pilíře, hovoříme o opt-outu. Nutnou podmínkou bude ale vyvedení dalších 2% z hrubé mzdy z vlastních prostředků. Účast na volitelném důchodovém spoření povede ke snížení důchodu ze státního pilíře. Snížení bude odrážet délku doby účasti ve druhém pilíři, a tedy i dobu snížených odvodů pojistného do prvního pilíře. Při výpočtu důchodu vypláceného z prvního pilíře se osobní vyměřovací základ násobí 1,5 procentním bodem za každý rok důchodového pojištění. V případě účasti i na volitelném důchodovém spoření bude osobní vyměřovací základ násoben 1,2 procentním bodem za každý rok pojištění.

Otázkou je výhodnost účasti ve druhém pilíři. Pro toto posouzení je porovnán rozdíl mezi snížením vypláceného důchodu z prvního pilíře v případě účasti ve druhém pilíři s prostředky, které případě pojištění poskytne druhý pilíř. Srovnání je uskutečněné na modelovém příkladu, který předpokládá dobu účasti ve druhém pilíři po shodnou dobu jako v prvním pilíři, a to 40 let. Výplatní fáze naakumulovaných prostředků je uvažována 20 let.

Při výpočtu důchodu vycházíme ze základní výměry, která je pro rok 2012 stanovená na 2.280 Kč¹⁰⁹. Základní výměra je navýšená o poměrnou část z redukovaného osobního vyměřovacího základu, který vychází z průměrných dosažených příjmů za sledované období. Pokud by byl systém důchodového pojištění založen čistě na principu zásluhovosti, počítala by se procentní výměra přímo z osobního vyměřovacího základu, který by nebyl redukován. Pro usnadnění výpočtu budeme uvažovat po celou dobu ekonomicky aktivního života konstantní velikost hrubé mzdy. Do osobního vyměřovacího základu se započítává zákonem stanovená procentuální část z příslušného rozmezí určeného redukčními hranicemi. Jelikož do roku 2014 jsou v oblasti výpočtu redukovaného osobního vyměřovacího základu plánované změny, bude pro účely tohoto příkladu počítáno s pravidly platnými od roku 2015, aby bylo dosaženo co nejvyšší vypovídající hodnoty pro budoucí období. Pro výpočet důchodu jsou tedy uvažovány dvě redukční

¹⁰⁹ ■ Základní výměra výpočtu důchodové dávky. [online] [cit. 07.04.2012] Dostupné z: http://www.ceskapenze.cz/duchod_od_statu/mini_malni_duchod_jaka_je_jeho_vyse

hranice a to ve výši 44% a 400% z hrubé mzdy. Průměrná měsíční mzda je pro účely důchodového pojištění pro rok 2012 25.137 Kč. Z hodnoty do výše první redukční hranice, tedy do hodnoty $0,44 * 25.137 \text{ Kč} = 11.060 \text{ Kč}$, se pro výpočet důchodu započítává 100%. Z částky v rozmezí mezi první a druhou redukční hranicí, jež je určena částkou $4 * 25.138 \text{ Kč} = 100.548 \text{ Kč}$, se zohledňuje 26%. K hodnotě nad druhou redukční hranicí se nepřihlíží.

Tabulka č. 31 porovnává předpokládanou velikost důchodu vypláceného z prvního pilíře v případě účasti ve druhém pilíři a v případě neúčasti ve druhém pilíři pro různé příjmové skupiny. Uvedená je i velikost vyvedeného opt-outu, tedy 3% z hrubé mzdy.

Tab. č. 31: Důchod vyplácený z I. pilíře v případě účasti a neúčasti ve II. pilíři

Hrubá měsíční mzda	Důchod z I. pilíře bez účasti II. pilíře	Důchod z I. pilíře s účastí II. pilíře	Rozdíl	Opt-out
10.000 Kč	8.280 Kč	7.080 Kč	1.200 Kč	300 Kč
15.000 Kč	9.531 Kč	8.081 Kč	1.450 Kč	450 Kč
20.000 Kč	10.311 Kč	8.705 Kč	1.606 Kč	600 Kč
25.000 Kč	11.091 Kč	9.329 Kč	1.762 Kč	750 Kč
30.000 Kč	11.871 Kč	9.953 Kč	1.918 Kč	900 Kč
35.000 Kč	12.651 Kč	10.577 Kč	2.074 Kč	1.050 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Podstatná je velikost prostředků, která případně bude v důchodovém věku vyplácená z druhého pilíře. Uvažujme pouze měsíční příspěvky ve výši 3% z hrubé mzdy, k dalším 2% z hrubé mzdy, které musí plátce přidat, nepřihlízejme, jelikož cílem tohoto příkladu je porovnat pouze rozdíl peněžních prostředků souvisejících s účastí v prvním pilíři. Tabulka č. 32 na následující straně zobrazuje předpokládanou naspořenou částku po 40 letech při měsíčním ukládání různé hodnoty opt-outu, která závisí na hrubé mzdě. Naspořené částky byly vypočítány pomocí důchodové kalkulačky internetového portálu www.idnes.cz¹¹⁰. Míra zhodnocení účastnických fondů je předpokládána v rozmezí 2 – 7 % v nominální hodnotě, reálná míra zhodnocení bude tedy nižší o míru inflace. V roce 2011 byla míra inflace 1,9 %¹¹¹. S přihlédnutím k této hodnotě je uvažovaná reálná roční výnosnost účastnických fondů 1 - 5% ročně.

¹¹⁰ ▪ *Důchodová kalkulačka*. [online] [cit. 09.04.2012] Dostupné z: http://kalkulacky.idnes.cz/cr_sporeni.php

¹¹¹ ▪ *Míra inflace v České republice v roce 2011*. [online] [cit. 09.04.2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace

Tab. č. 32: Hodnota naspořených prostředků za 40 let pro vybrané mzdové skupiny pro různou míru výnosnosti účastnických fondů

Hrubá měsíční mzda	Roční výnosnost				
	1%	2%	3%	4%	5%
10.000 Kč	177.115 Kč	220.698 Kč	278.512 Kč	355.770 Kč	459.724 Kč
15.000 Kč	265.672 Kč	331.047 Kč	417.769 Kč	533.656 Kč	689.570 Kč
20.000 Kč	354.229 Kč	441.396 Kč	557.025 Kč	711.541 Kč	919.427 Kč
25.000 Kč	442.787 Kč	551.745 Kč	696.280 Kč	889.426 Kč	1.149.284 Kč
30.000 Kč	531.344 Kč	662.094 Kč	835.537 Kč	1.067.311 Kč	1.379.141 Kč
35.000 Kč	619.902 Kč	772.443 Kč	974.793 Kč	1.245.196 Kč	1.608.998 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Po ukončení akumulací fáze již nedochází k dalšímu zhodnocování prostředků, hodnota je uchována valorizačním mechanismem. Vyšší vypovídající schopnost pro možnost porovnání poskytuje tabulka č. 33, kde je hodnota naspořených prostředků z tabulky č. 32 rozdělena na měsíční dávky rozložené na dobu 20-ti let.

Tab. č. 33: Měsíční penze plynoucí 20 let z II. pilíře pro zvolené příjmové skupiny pro různou reálnou roční výnosnost účastnických fondů

Hrubá měsíční mzda	Rozdíl	1%	2%	3%	4%	5%
10.000 Kč	1.200 Kč	738 Kč	920 Kč	1.160 Kč	1.482 Kč	1.916 Kč
15.000 Kč	1.418 Kč	1.107 Kč	1.379 Kč	1.741 Kč	2.224 Kč	2.873 Kč
20.000 Kč	1.574 Kč	1.476 Kč	1.839 Kč	2.321 Kč	2.965 Kč	3.831 Kč
25.000 Kč	1.730 Kč	1.845 Kč	2.299 Kč	2.901 Kč	3.706 Kč	4.789 Kč
30.000 Kč	1.886 Kč	2.214 Kč	2.759 Kč	3.481 Kč	4.447 Kč	5.746 Kč
35.000 Kč	2.042 Kč	2.583 Kč	3.219 Kč	4.062 Kč	5.188 Kč	6.704 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Tabulka č. 33 zachycuje hodnotu měsíční důchodové dávky plynoucí z druhého pilíře pro různé varianty průměrných hrubých měsíčních příjmů a reálné výnosnosti zvoleného účastnického fondu. Varianty těchto dvou faktorů, při kterých je hodnota snížení důchodu převážena vyšší hodnotou dávky plynoucí z druhého pilíře, jsou vyznačeny žlutou barvou. Žlutě vyznačené varianty určují pro jednotlivé příjmové skupiny minimální potřebnou výši ročního reálného zhodnocení proto, aby byly důchodové dávky plynoucí ze druhého pilíře vyšší než z prvního pilíře. Závěrem tohoto modelového příkladu je, že aby se účast v nově vznikajícím pilíři za zvolených podmínek vyplatila nižším příjmovým skupinám, muselo by být stabilně dosaženo vyšší míry výnosnosti, zatímco pro příjmové skupiny s nadprůměrnou hrubou mzdou je výhodná účast ve druhém pilíři i při relativně nízké míře zhodnocení. Účast v tomto pilíři je výhodná především pro pojištěnce s vyššími příjmy a měla by umožnit těmto příjmovým skupinám zajištění vyšší hodnoty důchodových dávek. Tato možnost by měla částečně kompenzovat příjmovou solidaritu důchodového systému. Pro nižší příjmové skupiny se jako lepší možnost jeví účast ve třetím pilíři, jelikož důchodové dávky z tohoto

pilíře nejsou závislé na situaci na finančním trhu, a tím pádem představují relativně bezrizikovou formu důchodového zabezpečení.

V současné době v pořadí druhý pilíř, penzijní připojištění se státním příspěvkem, se stane III. pilířem a ponese nově označení **doplňkové penzijní spoření**. Základní principy zůstanou v zásadě zachovány, i nadále se bude jednat o státem podporované dobrovolné důchodové spoření. Jak již bylo uvedeno, správu budou zajišťovat penzijní společnosti, které nebudou mít povinnost garantovat nezáporné zhodnocení vložených příspěvků, tudíž se očekává nárůst výnosnosti fondů. Státní příspěvky nově nebudou vypláceny pro vklady od 100 Kč, dojde k navýšení potřebné částky na 300 Kč. Maximální příspěvek nebude příslušet částce od 500 Kč, ale od 1.000 Kč, čímž chce stát motivovat klienty k vyšším úsporám, jelikož se budou státní důchody postupně snižovat. Navýšená bude i hodnota státních příspěvků. Daňové výhody zůstanou i nadále zachovány. Úměrně ke zvýšené hodnotě dotovaných příspěvků bude ale navýšená hodnota daňově uznatelných plateb. Otázkou zůstává, jestli navýšený objem státních příspěvků nebude představovat neúnosně velkou zátěž pro státní rozpočet.

Zamýšlené změny se vztahují i k I. pilíři, ke **státnímu systému důchodového zabezpečení**. Reforma přinese změny ve výpočtu důchodu, zvýšení důchodového věku, zrušení daňových výhod pro důchodce a úsporná opatření v podobě dočasné změny valorizačního mechanismu. Zcela novým prvkem tohoto pilíře bude možnost posílení mezigenerační solidarity. V případě souhlasu ekonomicky aktivního potomka bude jeho rodičům ve starobním důchodu navýšen měsíční důchod o 1 procentní bod z potomkovy hrubé mzdy, mluvíme o tzv. asignaci. Toto navýšení bude hrazeno státem. Když pár přivede na svět potomka, musí vynaložit značné finanční prostředky do jeho výchovy. Pokud na výchovu dítěte budeme pohlížet čistě z pohledu problematiky důchodového zabezpečení, rodič pečující o potomka vychovává dalšího plátce průběžného systému. Prostředky vynaložené na výchovu nemohl uložit na spořicí účet či je jinak investovat za účelem zabezpečení v důchodovém věku. Asignace tak představuje určitou kompenzaci státu rodičům za snížení vlastní spotřeby ve prospěch výchovy nového poplatníka. Vyvedení procentuální části z velikosti hrubé mzdy zaručuje, že pokud je potomek nezaměstnaný, a tím pádem neodvádí příspěvky na důchodové pojištění, neplyne příspěvek ani rodičům. Otázkou je, proč je k asignaci potřebný souhlas potomka. Stát zřejmě spoléhá na ne vždy ideální rodinné vztahy a předpokládá, že někteří potomci nebudou chtít svým rodičům důchod navýšit, což by představovalo úsporu pro státní důchodový účet. Podle názoru autorky by asignace neměla být v zásadě podmíněná souhlasem potomka, měla by být automaticky přiznána za výchovu nového plátce a nebyť podmíněna dobrými vztahy panujícími mezi rodiči a potomkem. Diskutabilní je hodnota asignace. Jedno procento z hrubé mzdy totiž

v zásadě neznamená významné přilepšení důchodu, ale znamenalo by komplikaci systému a zvýšení administrativních nákladů.^[112]

Při stanovení důchodu dochází v letech 2012 – 2014 ke změně výpočtu redukovaného vyměřovacího základu¹¹³. Porovnejme stávající podmínky v roce 2012 a konečnou podobu v roce 2015. Pro rok 2012 je redukovaný vyměřovací základ určen třemi redukčními hranicemi určeny následovně:

- první redukční hranice – 44% průměrné mzdy,
- druhá redukční hranice – 116% průměrné mzdy,
- třetí redukční hranice – 400% průměrné mzdy.

Z průměrných příjmů dosažených za sledované období se pro výpočet důchodu započítává částka v hodnotě:

- do první redukční hranice – 100%,
- od první do druhé redukční hranice – 28%,
- od druhé do třetí redukční hranice – 16%,
- z částky nad třetí redukční hranicí – 8%.

Od roku 2015 budou pouze dvě redukční hranice a to:

- první redukční hranice – 44% průměrné mzdy,
- druhá redukční hranice – 400% průměrné mzdy.

Z průměrných příjmů se bude pro výpočet důchodu počítat:

- do první redukční hranice – 100%,
- od první do druhé redukční hranice – 26%,
- k hodnotě nad druhou redukční hranicí se nebude přihlížet, jedná se o omezení výpočtu důchodu shora.

Změna výpočtu důchodu bude pro některé příjmové skupiny znamenat navýšení důchodových dávek, pro jiné příjmové skupiny snížení. Jaký bude dopad změny výpočtu důchodu pro jednotlivé příjmové skupiny, respektive ve kterém roce bude hodnota redukovaného vyměřovacího základu vyšší, ukazuje tabulka č. 34. Postup výpočtu viz příloha E.

¹¹² ■ *Asignace*. [online] [cit. 04.11.2011] Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/10430>

¹¹³ ■ *Redukovaný vyměřovací základ*. [online] [cit. 04.11.2012] Dostupné z: http://www.cssz.cz/cz/d_uchodovepojisteni/davky/zmeny-v-duchodovem-pojisteni-od-30-9-2011.htm

Tab. č. 34: Srovnání hodnoty redukováného vyměřovacího základu v roce 2012 a 2015 pro různé příjmové skupiny

Hrubá měsíční mzda	Vyšší redukováný vyměřovací základ v roce
0 – 11.060 Kč	stejná hodnota v obou letech
11.060 – 32.779 Kč	2012
32.779 – 185.261 Kč	2015
185.261 Kč a více	2012

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Změna výpočtu nebude mít vliv na výši redukováného vyměřovacího základu, a tedy ani na výši důchodu, pro plátce s hrubou měsíční mzdou do 11 tisíc Kč. Pro příjmovou skupinu 11 až 33 tisíc Kč měsíčně a také nad 185 tisíc Kč měsíčně bude znamenat snížení důchodu. Naopak příjmové skupině v rozmezí 33 až 185 tisíc Kč měsíčně přinese změna vyšší hodnotu vypláceného důchodu.

Změny se budou týkat i výše stanoveného stropu pro odvody na důchodového pojištění. V roce 2012¹¹⁴ je roční strop pro tyto odvody stanoven jako 48 násobek průměrné mzdy, což znamená snížení oproti předchozímu roku, kdy byl tento strop 72 násobek. V měsíčním vyjádření se jedná o snížení z 6-ti násobku průměrné měsíční mzdy v roce 2011 na 4 násobek v roce 2012. Strop pro důchodové pojištění ve výši 4 násobku průměrné mzdy odráží maximální hodnotou zohledňovaných příjmů pro výpočet důchodu ve výši 4 násobku průměrné mzdy. I přes toto snížení je hodnota měsíčního stropu pro důchodové pojištění ve vztahu k průměrné mzdě jednou z nejvyšších v Evropě, což poukazuje na vyšší míru solidarity systému než v ostatních státech. Například v SRN je výše stropu ve výši 1,5 násobku průměrné mzdy.¹¹⁵

Postupně dochází ke zvyšování důchodového věku, které odráží prodlužování střední délky života. V roce 2030 by měl být důchodový věk 65 let a to jak pro muže, tak pro ženy. Doposud byl důchodový věk pro ženy snížený podle počtu vychovaných dětí. Zvýhodnění pro plátce, kteří mají děti, přinese možnost asignace. Ta se bude vztahovat i na muže mající potomky, což znamená rovnější přístup k oběma pohlavím.

Dále dojde k úpravě podmínek předčasného důchodu, který bude ještě více znevýhodněn. Nově bude možné odejít do tzv. předdůchodu, který umožní odchod do důchodu až o 5 let dříve před důchodovým věkem bez vlivu na výši penze. Lidé, kteří využijí možnosti předdůchodu, budou

¹¹⁴ ■ *Strop důchodového pojištění v České republice.* [online] [cit. 11.04.2012] Dostupné z: <http://www.stoneandbelter.cz/cs/spolecnost/clanky/dane/strop-pro-platbu-pojistneho-v-cesku-v-evrope-nejvyssi-1.html>

¹¹⁵ ■ *Strop důchodového pojištění ve Spolkové republice Německo.* [online] [cit. 10.04.2012] Dostupné z: <http://www.ceskereformy.cz/maximalniodvody-na-pojistnem-v-cr-a-ve-svete-v-roce-2012/>

čerpat až pětiletou rentu, na kterou si ale budou muset sami naspořit, a to až půl milionu Kč (v případě předdůchodu 5 let), ze kterých se bude renta postupně vyplácet.

Reformy budou mít dopad i na již vyplácené důchody. Bude upraven valorizační mechanismus¹¹⁶ způsobem vedoucím ke snížení reálné hodnoty důchodu. Valorizace bude o 1/3 růstu reálných mezd a 1/3 inflace. Mělo by se jednat o dočasné opatření s platností 3 roky. Dále bude zrušena sleva na dani z příjmu pro důchodce. Stávající systém umožňuje snížení daňového základu až do 165 tisíc Kč ročně, zrušení slevy bude mít tedy za následek pokles příjmů až o 25 tisíc Kč ročně¹³. Snižovat důchod současným důchodcům se nejeví jako spravedlivé vzhledem k tomu, že se jedná o osoby, které celý život přispívaly do průběžného systému a neměly během svého aktivního života možnost individuálního spoření.

Velmi diskutabilní je dopad reformy na státní důchodový účet, jehož deficit je hlavním problémem stávajícího důchodového systému. Největší reformní změna, vytvoření II. pilíře, dostatečným způsobem neřeší. Největší hlavní problém PAYG systému, nedostatek plátců. Implementaci základních principů důchodového pojištění SRN na podmínky ČR, viz kapitola 2, nelze doporučit, jelikož by z dlouhodobého měřítka vedla k deficitu státního důchodového účtu. Dá se tedy předpokládat, že bude potřebné uskutečnit větší změny stávajícího systému. Jednou z možností by mohla být systémová reforma systému, v případě zachování průběžně financovaného systému by muselo dojít ke změnám eliminujícím skutečnosti negativně působící na PAYG systém.

4.3 Doporučené změny důchodového systému ČR

V předchozích kapitolách byl analyzován důchodový systém v SRN, který je postaven na třech pilířích. Náhradový poměr důchodu vyplácený ze státem zajišťovaného pilíře je nižší než v ČR. V ČR je ale tento příjem velmi často jediným zdrojem penzistů, oproti tomu v SRN důchodové příjmy tvoří významně i ostatní pilíře. Vzhledem k finanční neudržitelnosti stávajícího důchodového systému ČR je nutný vývoj systému směrem ke stávajícímu důchodovému systému SRN. Tuto potřebu reflektuje navrhovaná reforma, jejímž hlavním cílem je diverzifikace důchodových příjmů a postupné snižování náhradového pilíře z prvního systému. Vzhledem k odlišné demografické situaci nelze doporučit implementaci základních parametrů důchodového systému v SRN. Ta by totiž vedla k deficitu státního důchodového účtu, viz druhá kapitola.

¹¹⁶ ▪ *Valorizační mechanismus*. [online] [cit. 10.04.2012] Dostupné na [www: http://www.novinky.cz/domaci/264474-vladaodkle-pla-vyssi-dane-a-skrty-penezenky-se-ztenci-vsem.html](http://www.novinky.cz/domaci/264474-vladaodkle-pla-vyssi-dane-a-skrty-penezenky-se-ztenci-vsem.html)

Při zachování průběžně financovaného systému by navrhované změny podle názoru autorky měly souviset především s navýšením počtu plátců důchodového pojištění. Uvažované změny by měly vést ke snížení míry nezaměstnanosti a zvýšení úrovně plodnosti. Jako účinný nástroj pro zvýšení plodnosti se v minulosti osvědčilo porodné. To je v současném systému nastavené jako dávka jednorázově přispívající rodině s nízkými příjmy na náklady související s narozením prvního dítěte. Porodné je v roce 2012 13.000 Kč, při vícečetném porodu 19.500 Kč. Nárok na porodné je ale podmíněn příjmem rodiny. Ten musí být za kalendářní čtvrtletí předcházející kalendářnímu období, ve kterém se dítě narodilo, nižší než 2,4 násobek životního minima rodiny. Do rozhodného příjmu se nezapočítává rodičovský příspěvek a přídavek na dítě¹¹⁷. Minimum pro jednotlivce v roce 2012 je 3.410 Kč, pro druhou (a další) osobu ve společné domácnosti 2.830 Kč. Pokud uvažujeme model dvoučlenné rodiny je tedy rozhodná hranice příjmu rodiny $2,4 \times (3.410 \text{ Kč} + 2.830 \text{ Kč}) = 14.976 \text{ Kč}$ ¹¹⁸. Pokud uvažujeme oba rodiče pracující, je měsíční příjem rodiny s největší pravděpodobností vyšší než je rozhodná hranice, vzhledem k 8 tisícové minimální měsíční hrubé mzdě. Podle názoru autorky by mělo být porodné vyplácené k porodu každého potomka, tedy všem příjmovým skupinám a nejen při narození prvního dítěte. Dalším nástrojem pro zvýšení plodnosti jsou zvýhodněné podmínky pro získávání finančních prostředků zvláště pro mladé rodiny. Souvisejícím ekonomickým cílem je ekonomický růst ČR.

¹¹⁷ ■ *Podmínky výplaty porodného*. [online] [cit. 10.04.2012] Dostupné z [www:http://portal.mpsv.cz/so//ssp/obcane/porodne](http://portal.mpsv.cz/so//ssp/obcane/porodne)

¹¹⁸ ■ *Životní minimum rodiny*. [online] [cit. 12.04.2012] Dostupné z [www: http://zivotni-minimum.eu/zivotniminimum2012](http://zivotni-minimum.eu/zivotniminimum2012)

5 Závěr

Při komparaci českého a německého důchodového systému je možné najít podobné rysy. Oba systémy přikládají největší váhu průběžně financovanému pilíři, který je ve správě státu. Velikost vypláceného důchodu se odvíjí od délky doby účasti v tomto pilíři a od výše odvedených dávek. Nárok na penzi je v obou zemích podmíněn dosažením důchodového věku, který je postupně navyšován, a potřebnou dobou pojištění. Důchodový systém České republiky (dále jen ČR) a Spolkové republiky Německo (dále jen SRN) se odlišuje v parametrickém nastavení. Odvody na důchodové pojištění jsou v SRN 19,6% z hrubé mzdy, v ČR 28 % z hrubé mzdy. Osoby samostatně výdělečně činné hradí celý příspěvek, u zaměstnanců se na odvedených příspěvcích podílí zaměstnavatel. Do důchodového systému plyne i část výnosů z ekologické daně. Náhradový poměr vyplácených důchodových dávek je v SRN 42% průměrné hrubé mzdy, v ČR 50% průměrné hrubé mzdy. Zatímco je v ČR důchod plynoucí z tohoto pilíře většinou jediným příjmem penzistů, v SRN se na důchodových příjmech významně podílejí i ostatní pilíře. Systém ČR je více solidární než zásluhový, v SRN je tomu naopak. V obou zemích také existuje pilíř založený na dobrovolném penzijním připojištění, který je spravován na komerční bázi. Tento pilíř je financovaný kapitálově a vyplácená penze se odvíjí od hodnoty naspořených peněžních prostředků. V SRN je dalším pilířem zaměstnanecké penzijní připojištění, které musí nabízet každý zaměstnavatel. Reforma důchodového systému ČR bude znamenat vybudování nového pilíře, do kterého bude vyvedená část odváděných dávek do prvního pilíře.

Ve snaze nalézt řešení, které by vedlo k finanční stabilitě důchodového systému ČR, byly na podmínky ČR aplikovány základní principy důchodového pojištění v SRN. Aby bylo možné vyvodit dlouhodobé důsledky, byly tyto principy aplikovány na modelové obyvatelstvo ČR v roce 2100. Pro získání modelové populace byla vypracována demografická prognóza, a to ve třech variantách. Jednotlivé varianty představují různý vývoj základních demografických ukazatelů, plodnosti a úmrtnosti. Při stanovení prognózovaných hodnot byl výchozí vývoj těchto ukazatelů v ČR v několika posledních letech. Přihlédnuto bylo i k hodnotám plodnosti a úmrtnosti v ostatních vyspělých zemích, jelikož se nechá očekávat, že se k nim vývoj sledovaných ukazatelů bude přibližovat. Jelikož všechny tři varianty pracují s plodností pod hranicí potřebnou k zachování populace a s prodloužováním střední délky života, je výsledkem stárnoucí populace. Jednotlivé varianty prognózy se odlišují v počtu obyvatel podle ekonomické aktivity. Na prognózovanou populaci byla aplikována stávající procentní sazba odváděných plateb do prvního pilíře z hrubé mzdy, která však byla upravená o hodnotu ekologické daně plynoucí do důchodového systému, a velikost náhradového poměru vyplácených dávek v SRN. Tato implementace pravděpodobně

vedla ve všech uvažovaných variantách k deficitu státního důchodového účtu, proto ji nelze doporučit.

Práce se detailněji zaměřila na pilíř důchodového systému opírající se o penzijní fondy. V obou zemích jsou penzijní fondy spravovány na komerční bázi. Zásadní rozdíl mezi těmito zeměmi spočívá v příslušné legislativě. V ČR mají penzijní fondy povinnost garantovat každoročně nezáporné zhodnocení spravovaných prostředků. Tento požadavek je důvodem konzervativnější investiční strategie, která je patrná na struktuře aktiv penzijních fondů. Průměrně tvoří dluhopisy 87% aktiv penzijních fondů a akcie pouze 0,4%. Dluhopisy poskytují nejbezpečnější formu investice, ale přinášejí nízké zhodnocení. Čistá roční výnosnost penzijních fondů je v ČR řádově v desetinách procenta, zatímco v SRN v procentech. V SRN zákon neukládá povinnost nezáporného zhodnocení, což umožňuje agresivnější investiční strategii. Dluhopisy tvoří průměrně 49% aktiv německých penzijních fondů, akcie 36%. Právě akcie přinášejí možnost vyššího zhodnocení, i když za podstoupení vyšší míry rizika než dluhopisy. Reformní úpravy v ČR plánují zrušení výše uvedené garance, proto se nechá očekávat nárůst výnosnosti.

Závěrečná část práce se zaměřila na reformní změny českého důchodového systému. Porovnán byl dopad jednotlivých změn na plátce důchodového pojištění různých příjmových skupin. Hlavní změna spočívá v možnosti vstupu do nově vzniklého pilíře, která bude znamenat snížení vypláceného důchodu z prvního pilíře. Tato změna bude výhodná pro vyšší příjmové skupiny. Vytvoření nového pilíře ale neřeší hlavní problém stávajícího důchodového systému ČR, kterým je deficit státního důchodového účtu. Opatření související s navýšením vybraných příspěvků v podobě zvyšování důchodového věku a snižování náhradového poměru mají své meze. Vzhledem k demografickému vývoji, který je pro průběžně financovaný systém nepříznivý, lze předpokládat nutnost i jiných než parametrických úprav důchodového systému. Vlastní doporučení spočívá v přijetí opatření navyšujících především počet plátců v systému, především navýšení úhrnné plodnosti. V minulosti se jako účinný nástroj osvědčilo porodné a zvýhodněné podmínky pro získávání finančních prostředků zvláště pro mladé rodiny. S potřebou navýšení počtu plátců v systému souvisí snížení míry nezaměstnanosti a ekonomický růst ČR

6 Seznam tabulek

Tab. č. 1: Příjmy a výdaje důchodového pojištění k 31.12. v letech 2008-2010 v ČR	15
Tab. č. 2: Základní charakteristiky jednotlivých schémat zaměstnaneckého zabezpečení SRN	19
Tab. č. 3: Příjmy a výdaje důchodového pojištění k 31.12. v letech 2008-2010 v ČR (v mil. Kč)	26
Tab. č. 4: Státní příspěvek penzijního připojištění podle velikosti vkladu.....	27
Tab. č. 5: Základní charakteristiky důchodového systému SRN.....	36
Tab. č. 6: Základní charakteristiky stávajícího důchodového systému ČR.....	37
Tab. č. 7: Základní charakteristiky důchodového systému ČR po reformních změnách	37
Tab. č. 8: Hrubý náhradový poměr pro různé příjmové skupiny v roce 2010 v SRN a v ČR	39
Tab. č. 9: P_x žen v ČR v roce 2010 pro jednoleté věkové skupiny pro věk 0 - 4 let.....	43
Tab. č. 10: Počet obyvatel v ČR k 31.12.2010 podle pohlaví pro pětileté věkové skupiny	44
Tab. č. 11: Normální délka života podle pohlaví v ČR v letech 1993 - 2010 (v letech)	47
Tab. č. 12: Základní charakteristiky prognózy obyvatel ČR za období 2010 – 2100	51
Tab. č. 13: Ukázka prognózy počtu žen v ČR pro I. variantu	52
Tab. č. 14: Ukázka prognózy počtu narozených v letech.....	52
Tab. č. 15: Ukázka stanovení P_x u žen I. varianta.....	54
Tab. č. 16: Počet obyvatel v ČR na konci roku 2100 podle pohlaví pro jednotlivé varianty	55
Tab. č. 17: Počet obyvatel podle ekonomické generace pro jednotlivé varianty prognózy	58
Tab. č. 18: Příspěvky důchodového pojištění a důchodové dávky v roce 2100	59
Tab. č. 19: Stav důchodového účtu v roce 2100	60
Tab. č. 20: Náklady příštích období penzijních fondů v ČR	62
Tab. č. 21: Průměrná nákladovost penzijních fondů v ČR v letech 2008-2010	63
Tab. č. 22: Kapitálová přiměřenost penzijních fondů v ČR v roce 2010	64
Tab. č. 23: Průměrná roční výnosnost penzijních fondů v ČR	66
Tab. č. 24: Míra inflace v ČR letech 1995-2010 (v %).....	66
Tab. č. 25: Průměrná čistá roční výnosnost penzijních fondů v ČR	66
Tab. č. 26: Hodnota aktiv penzijních fondů v ČR k 4. čtvrtletí roku 2011 (v tis. Kč).....	68
Tab. č. 27: Průměrné čisté roční zhodnocení penzijních fondů v letech 2008-2010	70
Tab. č. 28: Očekávaná délka života po dosažení důchodového věku v ČR	72
Tab. č. 29: Počet plátců důchodového pojištění na jednoho příjemce v ČR v letech 2001-2010.....	73
Tab. č. 30: Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR v letech 2004-2011	73
Tab. č. 31: Důchod vyplácený z I. pilíře v případě účasti a neúčasti ve II. pilíři	76
Tab. č. 32: Hodnota naspořených prostředků pro různé mzdové skupiny	77
Tab. č. 33: Měsíční penze plynoucí z II. pilíře pro zvolené příjmové skupiny	77
Tab. č. 34: Srovnání hodnoty redukovaného vyměřovacího základu pro různé příjmové skupiny	80

7 Seznam obrázků

Obr. č. 1: Úhrnná plodnost žen v ČR v letech 1993 - 2010	45
Obr. č. 2: Úhrnná plodnost žen v členských státech OECD v letech 1970, 1995 a 2009	46
Obr. č. 3: Střední délka života mužů v členských státech OECD v roce 2009	48
Obr. č. 4: Střední délka života žen v členských státech OECD v roce 2009.....	49
Obr. č. 5: Čisté saldo migrace v ČR v letech 1993 - 2010	50
Obr. č. 6: Věková pyramida obyvatel v ČR v roce 2010	56
Obr. č. 7: Věková pyramida obyvatel v ČR v roce 2100 pro jednotlivé varianty prognózy	57
Obr. č. 8: Průměrná skladba majetku penzijních fondů v ČR k 4. čtvrtletí roku 2011	65
Obr. č. 9: Průměrná skladba majetku penzijních fondů v SRN v roce 2011	69

8 Seznam použitých zkratk a značek

Seznam použitých zkratk

APF ČR	Asociace penzijních fondů ČR
BaFIN	Instituce pro finanční regulaci
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ	Český statistický úřad
DB	dávkově definovaný důchodový systém
DC	příspěvkově definovaný systém
EU	Evropská unie
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
OVZ	osobní vyměřovací základ
PAYG	průběžně financovaný důchodový systém
PES	Poradní expertní sbor
PF	penzijní fond
PSV	Penzijní garanční fond
P_x	projekční koeficient pro x-leté
SRN	Spolková republika Německo
WHO	Světová zdravotnická organizace

Seznam použitých značek

Δ	meziroční rozdíl
Ø	aritmetický průměr
M	průměrná hrubá měsíční mzda

9 Seznam použitých zdrojů

Seznam použitých knižních zdrojů

ALANÝ, A., KREBS, V. a kol. *Sociální ochrana a důchodový systém*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita v Brně, ekonomicko-správní fakulta, 2004, 70 s., ISBN 80-210-3390-8

BREJCHA, A., ŠANTRŮČEK, V. *Právo důchodového pojištění*. Praha: Linde, 1998, 21 s., ISBN 80-7201-124-3

BRDEK, M. a kol. *Trendy v evropské sociální politice*. 2. vydání, Praha: ASPI Publishing, 2002, 252 s., ISBN 80-86395-25-1

Česká správa sociálního zabezpečení. *Důchody v České republice a ve Spolkové republice Německo*. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení odbor komunikace, 2009, 17 s., ISBN 978-80-87039-14-4

Česká správa sociálního zabezpečení. *Sociální zabezpečení*. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení odbor komunikace, 2011, 33 s., ISBN 978-80-87039-24-3

FIALA, T. *Demografické výpočty v tabulkovém procesoru*. Praha: Oeconomica, 2002, 218 s., ISBN 80-245-0446-4

HOLZMAN, R; PALMER, E. *Pension Reform*. Washington, D. C.: The World Bank, 2006. ISBN 0-8213-6038-8

KOSHIN, F. *Kapitoly z Ekonomické demografie*. Praha: Oeconomica, 2005, 52 s., ISBN 80-245-0959-8

LANGHAMROVÁ, J., KAČEROVÁ, E. *Demografie, materiály ke cvičení*. 2. vydání Praha: Oeconomica, 2007, 92 s., ISBN 978-80-245-1224-2

Masarykova univerzita. *Ochrana a důchodový systém*. Masarykova univerzita v Brně, Ekonomicko-správní fakulta, Brno 2004, 71 s., ISBN 80-210-3390

MATTIL, B. *Pensionsystems*. Vídeň: Corporate Decisions, 2006, 283 s., ISBN 978-3-7908-1581-8

MLÁDEK, J. *Důchodová reforma v ČR: spása anebo zmar?* Dráčov: Fontesrerum, 2011, ISBN 978-80-86958-224

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj. *Retirement-income Systems in OECD and G20 Countries*. Francie: OECD, 2011, 348 s., ISBN 9789264096288

POTŮČEK, M. *Sociální politika*. 1. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, 142 s., ISBN 80-85850-01-X

PŘIB, J., VOŘÍŠEK, V. *Důchodové předpisy s komentářem*. 6. vydání. Olomouc: Anag, 2010. 26 s., ISBN 978-80-7263-585-

RYS, V. *Česká sociální reforma*. 1. vydání, Praha: Karolinum, 2003, 170 s., ISBN 80-246-0288-0

TOMEŠ, I. *Sociální politika: teorie a mezinárodní zkušenost*. 2. vydání, Praha: Sociopress, 2001, 262 s., ISBN 80-86484-00-9

VOŘÍŠEK, V. *Pomyslete na důchod*. 3. vydání, Praha: Aspi, 2007, 164 s., ISBN 978-80-7357-318-8

VOŘÍŠEK, V., POLÍVKOVÁ, D. *Průvodce důchodovým pojištěním a evidenční listy důchodového pojištění s příklady*. Praha: BMSS-Start, 2010, 103 s., ISBN 978-80-861-4063-6

Seznam použitých internetových zdrojů

Návrh reformy důchodového systému. [online] [cit. 11.10.2011] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/na_vrh_rds.pdf

Důchodové systémy v Evropě. [online] [cit. 10.10.2011] dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/42149- Duchodove-systemy-v-evrope>

Návrh reformy důchodového systému. [online] [cit. 13.11.2011] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/navrh_rds.pdf

Občanský institut – důchodová reforma. [online] [cit. 10.11.2011] dostupné z: http://www.obcinst.cz/cs/Ducho_dova-reforma-revoluce-nebo-evoluce-c1244

Tří pilířový penzijní systém. [online] [cit. 14.11.2011] dostupné z: <http://www.pensionreform.az/second.php?menuid=6&submenuid=38>

Návrh reformy důchodového systému. [online] [cit. 5.11.2011] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/navrh_rds.pdf

Česká národní banka – penzijní systémy. [online] [cit. 2.11.2011] dostupné z : http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/research/research_publications/mp_wp/download/vp2_2.pdf

Návrh reformy důchodového systému. [online] [cit. 2.12.2011] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/navrh_rds.pdf

Důchodová reforma v zemích Evropské unie. [online] [cit. 30.11.2011] dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/39/11991-20_3_2008_duchodova_reforma_v_zemich_eu.pdf

Návrh reformy důchodového systému. [online] [cit. 3.12.2011] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/navrh_rds.pdf

Projekt Národohospodářského ústavu – Důchodové systémy v Evropě. [online] [cit. 3.11.2011] dostupné z: http://www.idea.cerge-ei.cz/documents/kratka_studie_2011_06.pdf

Osobnosti - Ludwig Erhard. [online] [cit. 15.12.2011] dostupné z: <http://www.euroekonom.cz/osobnosti-clanky.php?type=jv-erhard>

Evropská sociální observatoř – Německý důchodový systém. [online] [cit. 15.11.2011] dostupné z: http://www.ose.be/files/publication/2010/country_reports_pension/OSE_2010_CRpension_Germany.pdf

Zaměstnanecká schémata. [online] [cit. 18.11.2011] dostupné z: http://www.prahavupsv.cz/Fulltext/vz_333.pdf

Sociální zabezpečení. [online] [cit. 18.11.2011] dostupné z: <http://www.haufe.de/sozialversicherung/news/Details?newsID=1320821917.81>

Důchodové zabezpečení ve Spolkové republice Německo. [online] [cit. 18.12.2011] dostupné z: <http://www.eures-tiregio.eu/cs/zamstnanci/informace-pro-peshranini-pracovniky/129>

Evropská sociální observatoř – Německý důchodový systém. [online] [cit. 18.12.2011] dostupné z: http://www.ose.be/files/publication/2010/country_reports_pension/OSE_2010_CRpension_Germany.pdf

Zaměstnanecká schémata penzijního pojištění. [online] [cit. 20.01.2012] dostupné z: <http://www.watsonwyatt.com/us/pubs/insider/showarticle.asp?ArticleID=2035>

Zaměstnanecké penzijní plány. [online] [cit. 21.01.2012] dostupné z: <http://www.psvag.de/framesets/wir2.html>

Zaměstnanecká schémata penzijního připojištění ve světě. [online] [citace 20.01.2012] dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_333.pdf

Riesterova a Rürupova penze. [online] [cit. 15.3.2012] dostupné z: <http://www.ruerup-riester-rente.net/riester-foerderung.html>

Rozdíly v Riesterově a Rürupově penzi. [online] [cit. 20.01.2012] dostupné z: <http://www.rententips.de/renten-tips/ruerup-rente/ruerup-riester.php>

Životní pojištění. [online] [cit. 21.01.2012] dostupné z: <http://www.aspect-online.de/finanztipps/lebensversi-cherung-nur-noch-175-prozent-garantiert-22022011.htm>

Zákon č.428/1994 Sb. o penzijním připojištění se státním příspěvkem, § 29. [online] [cit. 10.03.2012] Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/zakony/download/zakon_42_1994.pdf

Sociální zabezpečení. [online] [cit. 01.03.2012] dostupné z: http://www.altersvorsorgerentenfonds.de/betrieb_liche_altersvorsorge.htm

Návrh reformy důchodového systému. [online] [cit. 01.03.2012] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/navrh_rds.pdf

Dobrovolné penzijní fondy. [online] [cit. 01.03.2012] dostupné z: <http://www.m.ceskapozice.cz/byznys/finance/nemci-vsadili-na-dobrovolne-penzijni-fondy>

Vývoj důchodových systémů ve světě. [online] [cit. 02.03.2012] dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/jak-se-meni-duchodove-systemy-ve-svete.htm>

Evropská sociální observatoř – Německý důchodový systém. [online] [cit. 15.04.2012] dostupné z: http://www.ose.be/files/publication/2010/country_reports_pension/OSE_2010_CRpension_Germany.pdf

Ministerstvo práce a sociálních věcí – důchodová reforma. [online] [cit. 03.03.2012] dostupné z: <http://www.socialni-poradce.mpsv.cz/cs/164>

Ústava České republiky. [online] [cit. 04.03.2012] dostupné z: <http://www.suverenita.cz/data/ustava.pdf>

Návrh reformy důchodového systému. [online] [cit. 05.03.2012] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/navrh_rds.pdf

Ministerstvo práce a sociálních věcí – Důchodové pojištění. [online] [cit. 05.03.2012] dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/3>

Starobní důchody. [online] [cit. 06.03.2012] dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/618>

Změny v důchodovém pojištění od 1. 1. 2012. [online] [cit. 15.02.2012] dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/zmeny-v-duchodovem-pojisteni-od-1-1-2012.htm>

Příjmy a výdaje důchodového pojištění. [online] [cit. 15.02.2012] dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2011/cssz-pojistne-na-socialni-zabezpeceni-se-dari-vybirat-uspesne.htm>

Předpokládaný deficit státního důchodového účtu v roce 2012. [online] [cit. 16.03.2012] dostupné z: <http://www.ceska-televize.cz/ct24/ekonomika/158971-drabek-deficit-duchodoveho-uctu-bude-letos-rekordni>

Penzijní fondy. [online] [cit. 15.03.2012] dostupné z: <http://www.ipenze.cz/co-to-je-penzijni-fond>

Základní ukazatele penzijních fondů. [online] [cit. 15.03.2012] dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_finan_cni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/penzijni_fondy/pf_ukazatele_tab01.html

Penzijní fondy. [online] [cit. 17.03.2012] dostupné z: <http://www.ipenze.cz/co-to-je-penzijni-fond>

Ukazatele penzijních fondů. [online] [cit. 17.03.2012] dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_u_kazatele_penzijniho_prijisteni_68320.html

Životní pojištění. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: <http://www.hypoexpert.cz/zivotni-pojisteni>

Důchodová reforma v zemích EU. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/39/119_91-20_3_2008_duchodova_reforma_v_zemich_eu.pdf

Občanský institut – důchodová reforma. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: <http://www.obcinst.cz/cs/Duchodova-reforma-revoluce-nebo-evoluce-c1244>

Závěrečná zpráva Výkonného týmu. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/2235/zaverecna_zprava.pdf

Rating České republiky. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne-reformy-zvysily-duveryhodnost-ceske-republiky---86869>

Důchodový systém a demografický vývoj. [online] [cit. 19.03.2012] dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/cz/media-centrum/aktualce/necas-pred-demografickym-vyvojem-se-neda-strcit-hlava-do-pisku-82429>

Ministerstvo práce a sociálních věcí – Důchodová reforma. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/11970>

Návrh reformy důchodového systému. [online] [cit. 06.03.2012] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/navrh_rds.pdf

Hlavní principy důchodové reformy. [online] [cit. 19.03.2012] dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualce/duchodova-reforma-vlada-schvalila-hlavni-principy--82869>

Ministerstvo práce a sociálních věcí – Důchodová reforma. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/10462>

Důchodová reforma. [online] [cit. 20.03.2012] dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Duchodova_Rreforma_mohlo_by_vas_zajimat.pdf

Valorizace důchodů. [online] [cit. 19.03.2011] dostupné z: <http://www.bankovnipoplatky.com/exkluzivne-na-bpcom--deset-procent-vynosu-z-uspor-kazdeho-duchodce-ve-prospech-pojistovny-vyplacejici-penze-16863.html>

Hlavní principy důchodové reformy. [online] [cit. 20.03.2012] dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/duchodova-reforma-vlada-schvalila-hlavni-principy--82869>

Důchodová reforma. [online] [cit. 18.03.2012] dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/duchodova-reforma-mohlo-by-vas-zajimat-83076>

Druhý pilíř důchodového systému. [online] [cit. 21.03.2012] dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/10462>

Předčasný odchod do penze. [online] [cit. 21.03.2012] dostupné z: <http://www.zpravy.ihned.cz/cesko/c\54893730-do-penze-o-pet-let-driv-ale-s-pulmilionem-na-uctu-10-otazek-a-odpovedi-k-predduchodum>

Práce ve vyšším důchodovém věku. [online] [cit. 20.03.2012] dostupné z: <http://www.aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=717549>

Státní příspěvek k penzijnímu připojištění. [online] [cit. 21.03.2012] dostupné z: <http://www.spociti.duchod.mesec.cz/clanky/do-reckych-dluhopisu-s-penzijnim-pripojistenim-nein-vestujete-zhodnoceni-je-s-bidou-nad-inflaci>

Solidarita důchodových systémů. [online] [cit. 22.03.2012] dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/13/40/49028878.pdf>

Návrh reformy důchodového systému. [online] [cit. 22.03.2012] dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/663/navrh_rds.pdf

Průměrný důchod v České republice a ve Spolkové republice Německo. [online] [cit. 23.03.2012] dostupné z: <http://www.ceskereformy.cz/v-cesku-je-prumerny-duchod-10-557-korun-v-nemecku-18-550-korun>

Náhradový poměr v České republice a ve Spolkové republice Německo. [online] [cit. 22.03.2012] dostupné z: <http://www.novinky.cz/ekonomika/262195-rozdil-mez-penzi-a-platem-je-v-cr-vetsi-nez-u-sousedu.html>

Finanční situace německých důchodců. [online] [cit. 23.03.2012] dostupné z: <http://www.zpravy.ihned.cz/svet-stredni-evropa/c1-52846050-soucasni-nemecni-duchodci-jsou-nejbohatsi-v-historii-zeme-tem-dalsim-hrozi-chudoba>

Úmrtnostní tabulky. [online] [cit. 31.03.2012] Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/4002-11>

Projekční koeficient. [online] [cit. 29.03.2012] Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/4002-11>

Počet obyvatel České republiky v roce 2010. [online] [cit. 29.03.2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/4003-11-r_2011

Úhrnná plodnost. [online] [cit. 01.04.2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_hu

Úhrnná plodnost v letech 1993-2009. [online] [cit. 01.04.2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_hu

Úhrnná plodnost potřebná pro zachování populace. [online] [cit. 01.04.2012] Dostupné z: <http://www.zdn.cz/clanek/zdravotnicke-noviny/rusko-omezuje-potravy-462141>

Úhrnná plodnost v letech 1920-2010. [online] [cit. 02.04.2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_hu

Úhrnná plodnost v členských státech OECD. [online] [cit. 02.04.2012] Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/37/59/40192107.pdf>

Normální délka života v České republice v roce 2010. [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_hu

Normální délka života v České republice v letech 1993-2010. [online] [cit. 04.04.2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_hu

Střední délka života mužů v členských státech OECD. [online] [cit. 05.04.2012] Dostupné z: http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/EN_WHS2011_Part2.pdf

Střední délka života žen v členských státech OECD. [online] [cit. 05.04.2012] Dostupné z: http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/EN_WHS2011_Part2.pdf

Čisté saldo migrace. [online] [cit. 06.04.2012] Dostupné z: [www: http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0101 .pdf](http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0101.pdf)

Počet obyvatel v České republice v roce 2007. [online] [cit. 06.04.2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_hu

Správní náklady České správy sociálního zabezpečení. [online] [cit. 07.04.2012] Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SZU2010_C_V_.pdf.pdf

Průměrná mzda v České republice v roce 2010. [online] [cit. 07.04.2012] Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpmz030911.doc>

Počet klientů penzijního připojištění. [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_uk_azatele_penzijniho_pripojisteni_68320.html

Klientské prostředky vložené do penzijního připojištění. [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_uk_azatele_penzijniho_pripojisteni_68320.html

Faktory ovlivňující penzijní připojištění. [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: http://www.produktovelisty.cz/penzijnipripojisteni/clanky/3_97.html

Prostředky penzijního připojištění. [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: <http://www.penzijnipripojisteni.cz/clanky/85-penzijni-fondy-srovnani-2011>

Aktiva penzijních fondů. [online] [cit. 06.03.2012] Dostupné z: <http://www.absolutin.cz/aktuality/144-penzijni-fondy-srovnani-2011>

Náklady příštích období penzijních fondů. [online] [cit. 06.03.2012] Dostupné z: <http://apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/ekonomicke-ukazatele-penzijnich-fondu-apf-cr-za-rok-2011.html>

Nákladovost penzijních fondů. [online] [cit. 07.03.2012] Dostupné z: <http://www.zlateeuro.cz/penzijnipripojisteni-2011/ke-stazeni>

Solventnost penzijních fondů. [online] [cit. 07.03.2012] Dostupné z: <http://www.penize.cz/penzijnipripojisteni/56920-jak-si-vybrat-spravny-penzijni-fond>

Kapitálová přiměřenost penzijních fondů. [online] [cit. 07.03.2012] Dostupné z: <http://www.zlateeuro.cz/penzijnipripojisteni-2011/ke-stazeni>

Státní dluhopisy. [online] [cit. 09.03.2012] Dostupné z: <http://www.spociduchod.mesec.cz/clanky/do-reckych-dluhopisu-s-penzijnim-pripojistenim-neinvestujete-zhodnoceni-je-s-bidou-nad-inflaci/>

Struktura aktiv penzijních fondů České republiky. [online] [cit. 15.03.2012] Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/co-je-penzijni-pojisteni/>,

Roční výnosnost penzijních fondů České republiky. [online] [cit. 15.03.2012] Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele.html>

Míra inflace. [online] [cit. 05.03.2012] Dostupné z : http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace

Vývoj penzijních fondů. [online] [cit. 15.03.2012] Dostupné z: <http://www.biznys.ihned.cz/c1-54507930-vyplati-se-zmenit-penzijni-fond-ctenarum-odpovidal-sef-nejvetsiho-tuzemskeho-penzijniho-fondu>

Aktiva spravovaná penzijními fondy. [online] [cit. 15.03.2012] Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/ekonomicke-ukazatele-penzijnich-fondu-apf-cr-za-rok-2011.html>

Dohled nad penzijními fondy. [online] [cit. 17.03.2012] Dostupné z: <http://www.deutscherpensionsfonds.com/dp/home/home.htm>

Struktura majetku penzijních fondů Spolkové republiky Německo. [online] [cit. 17.03.2012] Dostupné z: <http://www.mercer.com/referencecontent.htm?idContent=1414340>

Nákladovost penzijních fondů Spolkové republiky Německo. [online] [cit. 17.03.2012] Dostupné z: <http://stats.oecd.org/viewhtml.aspx?QueryName=14477&QueryType=View>

Výnosnost penzijních fondů členských států OECD. [online] [cit. 18.03.2012] Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/63/61/48438405.pdf>

Důchodový účet. [online] [cit. 02.04.2012] Dostupné z: http://www.statnisprava.cz/rstsp/zpravy.nsf/i/na_duchody_stat_vyplaci_jiz_o_39_5_miliardu_korun_vice_nez_bylo_vybrano

Počet plátců důchodového pojištění. [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/B4DBE950-4E2C-40A0-A9A067BC07EA59B1/575/priloha_poplatnici_pojistneho_17_10_05.pdf,

Česká správa sociálního zabezpečení. [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2011/pocet-starobnich-duchodcu-mezirocne-vzrostl-o-55tisic.htm>

Vývoj míry nezaměstnanosti. [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady

Průměrná míra nezaměstnanosti v zemích Evropské unie. [online] [cit. 03.05.2012] Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-02042012-AP/EN/3-02042012-AP-EN.PDF

Míra nezaměstnanosti v České republice. [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: http://www.mpsv.cz/cs/125_91

Účastnické fondy. [online] [cit. 03.04.2012] Dostupné z: <http://duchodovakalkulacka.mpsv.cz>

Základní výměra výpočtu důchodové dávky. [online] [cit. 07.04.2012] Dostupné z: http://www.ceskapenze.cz/duchod_od_statu/mini_malni_duchod_jaka_je_jeho_vyse

Důchodová kalkulačka. [online] [cit. 09.04.2012] Dostupné z: http://www.kalkulacky.idnes.cz/cr_sporeni.php

Míra inflace v České republice v roce 201. [online] [cit. 09.04.2012] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace

Redukovaný vyměřovací základ. [online] [cit. 04.11.2012] Dostupné z: http://www.cssz.cz/cz/d_uchodove-pojisteni/davky/zmeny-v-duchodovem-pojisteni-od-30-9-2011.htm

Strop důchodového pojištění v České republice. [online] [cit. 11.04.2012] Dostupné z: <http://www.stoneandbelter.cz/cs/spolecnost/clanky/dane/strop-pro-platbu-pojistneho-v-cesku-v-evrope-nejvyssi-1.html>

Strop důchodového pojištění ve Spolkové republice Německo. [online] [cit. 10.04.2012] Dostupné z: <http://www.ceskereformy.cz/maximalniodvody-na-pojistnem-v-cr-a-ve-svete-v-roce-2012/>

Valorizační mechanismus. [online] [cit. 10.04.2012] Dostupné z: http://www.novinky.cz/domaci/264_474-vladaodkle-pla-vyssi-dane-a-skrty-penezenky-se-ztenci-vsem.html

Podmínky výplaty porodného. [online] [cit. 10.04.2012] Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/so/ssp/obcane/porodne>

Životní minimum rodiny. [online] [cit. 12.04.2012] Dostupné z: <http://zivotni-minimum.eu/zivotni-minimum-2012>

10 Seznam příloh

Příloha A: Důchodový věk v ČR

Příloha B: Potřebná doba důchodového pojištění v ČR pro odchod do důchodu

Příloha C: Diagram vývoje penzijních fondů v ČR

Příloha D: Prognóza obyvatelstva ČR do roku 2100

Příloha E: Změna výpočtu redukovaného vyměřovacího základu

Příloha A
Důchodový věk

Rok narození	Muž	Žena bez dětí	Žena 1 dítě	Žena 2 děti
1950	62 + 6	61	59 + 8	58 + 4
1951	62 + 8	61 + 4	60	58 + 8
1952	62 + 10	61 + 8	60 + 4	59
1953	63	62	60 + 8	59 + 4
1954	63 + 2	62 + 4	61	59 + 8
1955	63 + 4	62 + 8	61+4	60
1956	63+6	63+2	61+8	60 + 4
1957	63+8	63+8	62+2	60 + 8
1958	63+10	63+10	62+8	61+2
1959	64	64	63+2	61 + 8
1960	64+2	64+2	63+8	62 + 2
1961	64+4	64+4	64+2	62 + 8
1962	64+6	64+6	64+6	63+ 2
1963	64+8	64+8	64+8	63+ 8
1964	64+10	64+10	64+10	64+2
1965	65	65	65	64+8
1966	65+2	65+2	65+2	65+2
1967	65+4	65+4	65+4	65+4
1968	65+6	65+6	65+6	65+6
1969	65+8	65+8	65+8	65+8
1970	65+10	65+10	65+10	65+10
1971	66	66	66	66
1972	66+2	66+2	66+2	66+2
1973	66+4	66+4	66+4	66+4
1974	66+6	66+6	66+6	66+6
1975	66+8	66+8	66+8	66+8
1976	66+10	66+10	66+10	66+10
1977	67	67	67	67
1978	67+2	67+2	67+2	67+2
1979	67+4	67+4	67+4	67+4
1980	67+6	67+6	67+6	67+6
1981	67+8	67+8	67+8	67+8
1982	67+10	67+10	67+10	67+10
1983	68	68	68	68
1984	68+2	68+2	68+2	68+2
1985	68+4	68+4	68+4	68+4
1986	68+6	68+6	68+6	68+6
1987	68+8	68+8	68+8	68+8
1988	68+10	68+10	68+10	68+10
1989	69	69	69	69
1990	69+2	69+2	69+2	69+2
1991	69+4	69+4	69+4	69+4
1992	69+6	69+6	69+6	69+6
1993	69+8	69+8	69+8	69+8
1994	69+10	69+10	69+10	69+10
1995	70	70	70	70
1996	70+2	70+2	70+2	70+2
1997	70+4	70+4	70+4	70+4
1998	70+6	70+6	70+6	70+6
1999	70+8	70+8	70+8	70+8
2000	70+10	70+10	70+10	70+10

Zdroj: *Důchodový věk*. [online][cit. 10.02.2012] Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/finance/prace/clanek.phtml?id=704779>

Příloha B

Potřebná doba důchodového pojištění v ČR pro odchod do důchodu

Potřebná doba pojištění se mění. Je tedy rozhodující, ve kterém kalendářním roce je dosaženo důchodového věku, a to následovně:

Kalendářní rok	Potřebná doba pojištění
2012	28 let
2013	29 let
2014	30 let
2015	31 let
2016	32 let
2017	33 let
2018	34 let
po roce 2018	35 let

Zdroj: *Potřebná doba důchodového pojištění*. [online][cit. 05.02.2012] Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/starobni-duchody.htm>

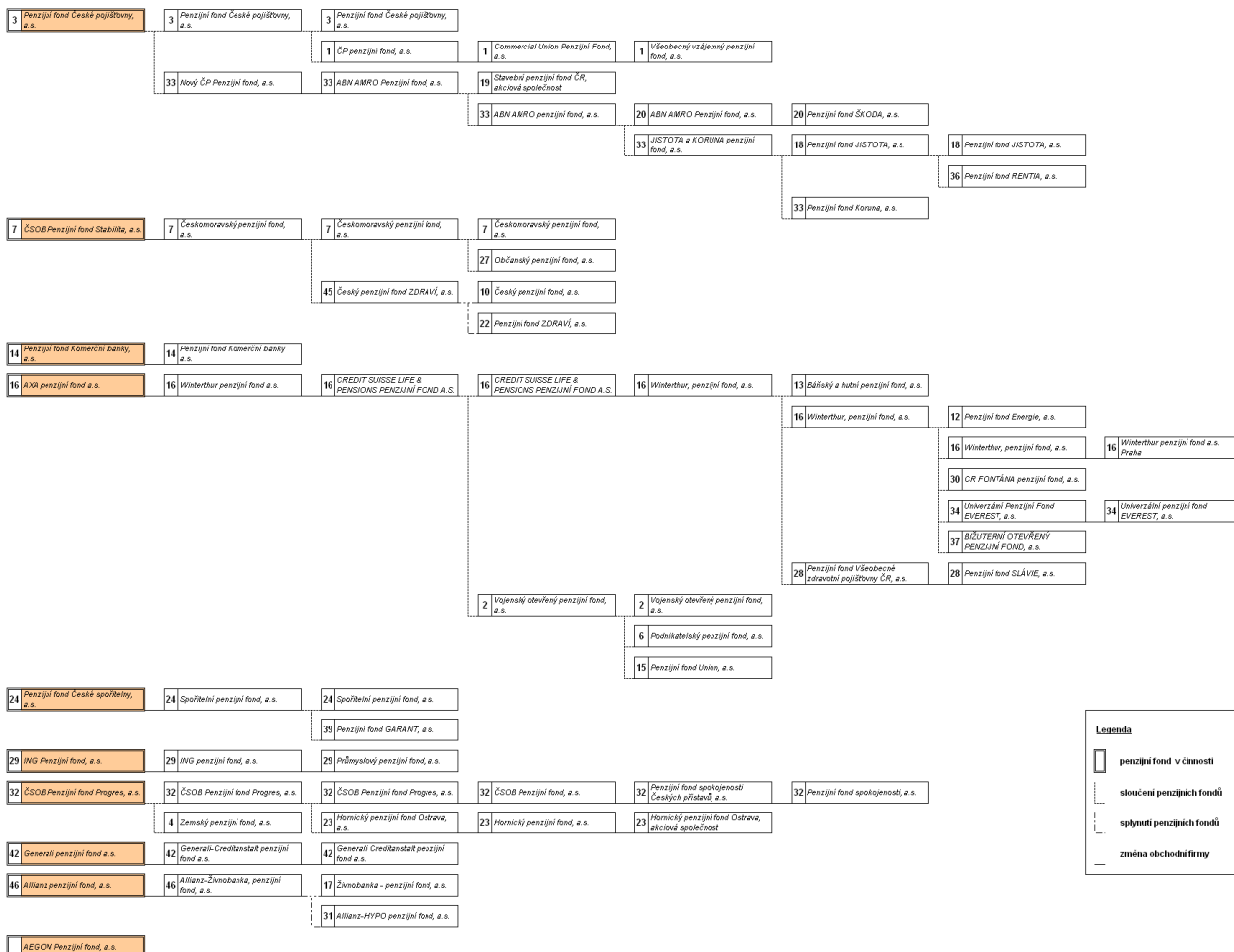
Pokud tyto podmínky pojištěnec nesplní, má nárok na starobní důchod i tehdy, pokud jeho věk je vyšší než důchodový a byl pojištěn minimálně po stanovenou dobu. Stanovená doba se odvíjí od roku, ve kterém dosáhl pojištěnec důchodového věku a to následovně:

Potřebný věk	Minimální doba pojištění
v roce 2012 - alespoň o 5 let vyšší, než je důchodový	18 let
v roce 2013 - alespoň o 5 let vyšší, než je důchodový	19 let
po roce 2012 - alespoň o 5 let vyšší, než je důchodový	20 let

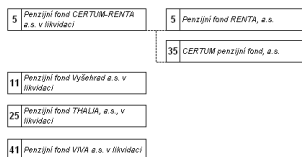
Zdroj: *Minimálně potřebná doba důchodového pojištění*. [online][cit. 10.02.2012] Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/starobni-duchody.htm>

Příloha C
Diagram vývoje penzijních fondů v ČR

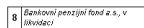
Vývoj penzijních fondů

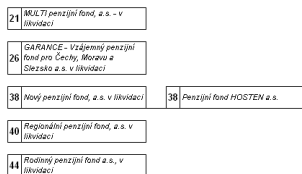
Penzijní fondy v konkurzu

Penzijní fondy v likvidaci

Penzijní fondy vymazané z OR

Zdroj: Vývoje penzijních fondů ČR.. [online][cit. 3.3.2012] Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/archiv/penzijni_fondy/diagram_penzijni_fondy.html

Příloha D
Prognóza obyvatelstva ČR do roku 2100

Prognóza ženy 2010-2050 – I. varianta

VĚK	2010	2010	2015	2015	2020	2020	2025	2025	2030	2030	2035	2035	2040	2040	2045	2045	2050	
	P _x	S ₂₀₁₀	P _x	S ₂₀₁₅	P _x	S ₂₀₂₀	P _x	S ₂₀₂₅	P _x	S ₂₀₃₀	P _x	S ₂₀₃₅	P _x	S ₂₀₄₀	P _x	S ₂₀₄₅	P _x	
0-4	0,999235	282591	0,999235	254597	0,999235	243166	0,999235	230424	0,999235	213992	0,999235	199239	0,999235	188309	0,999235	179807	0,999235	175667
5-9	0,999504	235846	0,999504	282375	0,999504	254402	0,999504	242980	0,999504	230248	0,999504	213928	0,999504	199086	0,999504	188165	0,999504	179669
10-14	0,999234	220518	0,999234	235729	0,999234	262235	0,999234	254276	0,999234	242860	0,999234	230134	0,999234	213722	0,999234	198987	0,999234	188072
15-19	0,998755	283701	0,998755	220349	0,998755	235548	0,998755	282019	0,998755	254081	0,998755	242674	0,998755	229858	0,998755	213559	0,998755	198835
20-24	0,998776	336516	0,998776	283348	0,998776	220075	0,998776	235255	0,998776	281667	0,998776	253765	0,998776	242371	0,998776	229671	0,998776	213233
25-29	0,998527	360070	0,998527	336104	0,998527	283001	0,998527	219805	0,998527	234967	0,998527	281323	0,998527	253454	0,998527	242075	0,998527	229390
30-34	0,997727	434976	0,997727	359540	0,997727	335609	0,997727	282584	0,997727	219482	0,997727	234621	0,997727	280908	0,997727	253081	0,997727	241718
35-39	0,996097	432290	0,996097	433967	0,996097	356727	0,996097	334846	0,996097	281942	0,996097	218963	0,996097	234088	0,996097	280270	0,996097	252506
40-44	0,992866	343287	0,992866	430603	0,992866	432294	0,992866	357322	0,992866	333539	0,992866	280841	0,992866	218128	0,992866	233174	0,992866	279176
45-49	0,988021	342339	0,988021	340638	0,988021	427331	0,988021	429209	0,988021	354773	0,988021	331160	0,988021	278838	0,988021	216572	0,988021	231511
50-54	0,981046	336351	0,981046	338238	0,981046	336755	0,981046	422410	0,981046	424068	0,981046	350523	0,981046	327193	0,981046	275498	0,981046	213978
55-59	0,969464	386703	0,969464	329976	0,969464	331827	0,969464	330372	0,969464	414403	0,969464	416030	0,969464	343880	0,969464	320991	0,969464	270276
60-64	0,951436	391178	0,951436	374894	0,951436	319800	0,951436	321695	0,951436	320284	0,951436	401749	0,951436	403326	0,951436	333379	0,951436	311189
65-69	0,920242	302420	0,920242	372181	0,920242	356888	0,920242	304364	0,920242	306072	0,920242	304730	0,920242	280425	0,920242	363675	0,920242	323199
70-74	0,867371	220319	0,867371	278300	0,867371	342496	0,867371	328239	0,867371	280089	0,867371	281660	0,867371	280425	0,867371	391010	0,867371	372021
75-79	0,764180	191050	0,764180	191098	0,764180	241389	0,764180	297071	0,764180	284705	0,764180	242941	0,764180	244304	0,764180	258059	0,764180	334668
80-84	0,597052	152084	0,597052	145997	0,597052	146033	0,597052	184465	0,597052	227016	0,597052	217566	0,597052	185650	0,597052	211902	0,597052	223833
85-89	0,376163	86898	0,376163	90802	0,376163	87168	0,376163	87190	0,376163	110135	0,376163	135540	0,376163	129898	0,376163	141870	0,376163	161931
90-94	0,160516	19431	0,160516	32888	0,160516	34156	0,160516	32789	0,160516	32798	0,160516	41429	0,160516	50985	0,160516	77556	0,160516	84704
95-99	0,029300	4727	0,029300	3119	0,029300	5247	0,029300	5483	0,029300	5263	0,029300	5265	0,029300	6650	0,029300	19179	0,029300	29174
100+	0	676	0	139	0	91	0	154	0	161	0	154	0	154	0	195	0	562

	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
ženy 15-49	2468974	2348774	2216910	2050746	1901909	1790555	1703073	1657414	1622450
plodnost	1,493	1,499	1,505	1,511	1,517	1,523	1,529	1,535	1,541
narozeni	526597	502955	476601	442619	412110	389503	371919	363355	357068
z toho děvčat	255399,46	243932,96	231151,25	214870,39	199873,54	188908,77	180380,56	176227,29	173177,85
z toho chlapců	271197,37	259021,60	245449,27	227948,98	212236,95	200593,85	191538,12	187127,95	183689,88
DEVCATA	255400	243933	231151	214667	199867	188903	180374	176221	173172
CHLAPCI	271197	259022	245450	227946	212230	200587	191532	187121	183683
Px děvčata	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561
Px chlapci	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801
počet dětí	254597	243166	230424	213992	199239	188309	179807	175667	172628
počet chlapců	270649	258499	24954	227486	211801	200182	191145	186743	183512

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Prognóza ženy 2055-2100 – I. varianta

VEK	2055		2060		2065		2070		2075		2080		2085		2090		2095		2100		
	P _x	S _{ages}	P _x	S _{ages}	P _x	S _{ages}	P _x	S _{ages}	P _x	S _{ages}	P _x	S _{ages}	P _x	S _{ages}	P _x	S _{ages}	P _x	S _{ages}	P _x	S _{ages}	
0-4	0,999235	172628	0,999235	165296	0,999235	158282	0,999235	148913	0,999235	142225	0,999235	136173	0,999235	130661	0,999235	126131	0,999235	121721	0,999235	117523	110153
5-9	0,999504	175533	0,999504	172495	0,999504	165169	0,999504	156163	0,999504	148799	0,999504	142117	0,999504	136068	0,999504	130761	0,999504	126035	0,999504	121628	116282
10-14	0,999234	179580	0,999234	175446	0,999234	172410	0,999234	165087	0,999234	156085	0,999234	148726	0,999234	142046	0,999234	136001	0,999234	130696	0,999234	125972	125972
15-19	0,998755	187928	0,998755	179443	0,998755	175311	0,998755	172278	0,998755	164981	0,998755	155966	0,998755	148612	0,998755	141937	0,998755	135897	0,998755	130596	130596
20-24	0,998776	198587	0,998776	187694	0,998776	179219	0,998776	175093	0,998776	172063	0,998776	164755	0,998776	155771	0,998776	148427	0,998776	141761	0,998776	135727	135727
25-29	0,998527	213032	0,998527	196344	0,998527	187464	0,998527	179000	0,998527	174879	0,998527	171853	0,998527	164554	0,998527	155581	0,998527	148245	0,998527	141587	141587
30-34	0,997727	229052	0,997727	212718	0,997727	198052	0,997727	187188	0,997727	178736	0,997727	174621	0,997727	171600	0,997727	164311	0,997727	155351	0,997727	148027	148027
35-39	0,996097	241169	0,996097	228531	0,996097	212234	0,996097	197602	0,996097	186752	0,996097	178309	0,996097	174224	0,996097	171209	0,996097	163938	0,996097	154998	154998
40-44	0,992866	251520	0,992866	240227	0,992866	227640	0,992866	211406	0,992866	196831	0,992866	186033	0,992866	177354	0,992866	173544	0,992866	170541	0,992866	163298	163298
45-49	0,988021	277184	0,988021	249726	0,988021	238514	0,988021	226016	0,988021	209898	0,988021	195427	0,988021	184706	0,988021	176367	0,988021	172306	0,988021	163825	163825
50-54	0,981046	228737	0,981046	273864	0,981046	246734	0,981046	235656	0,981046	223308	0,981046	207363	0,981046	193086	0,981046	182494	0,981046	174254	0,981046	170242	170242
55-59	0,969464	209922	0,969464	224402	0,969464	266673	0,969464	242058	0,969464	231190	0,969464	219076	0,969464	203453	0,969464	189426	0,969464	179035	0,969464	170951	170951
60-64	0,951436	262023	0,951436	203512	0,951436	217550	0,951436	260469	0,951436	252515	0,951436	224130	0,951436	212386	0,951436	197240	0,951436	183642	0,951436	173568	173568
65-69	0,951436	301687	0,951436	254021	0,951436	197297	0,951436	210906	0,951436	252515	0,951436	227500	0,951436	217286	0,951436	205900	0,951436	191217	0,951436	178034	178034
70-74	0,920242	307503	0,920242	287036	0,920242	241685	0,920242	187716	0,920242	200664	0,920242	240252	0,920242	216452	0,920242	206734	0,920242	195901	0,920242	181931	181931
75-79	0,867371	342350	0,867371	282977	0,867371	264142	0,867371	222409	0,867371	172744	0,867371	184659	0,867371	221090	0,867371	199188	0,867371	190245	0,867371	180276	180276
80-84	0,764180	290282	0,764180	296944	0,764180	245446	0,764180	229109	0,764180	192911	0,764180	149833	0,764180	160168	0,764180	191767	0,764180	172770	0,764180	165013	165013
85-89	0,597052	171049	0,597052	221828	0,597052	228919	0,597052	187585	0,597052	175081	0,597052	147419	0,597052	114499	0,597052	122397	0,597052	146544	0,597052	132027	132027
90-94	0,376163	96681	0,376163	102125	0,376163	132443	0,376163	135482	0,376163	111966	0,376163	104532	0,376163	88017	0,376163	68362	0,376163	73078	0,376163	87495	87495
95-99	0,029300	31863	0,029300	36368	0,029300	38416	0,029300	49820	0,029300	50963	0,029300	42125	0,029300	39321	0,029300	33109	0,029300	25715	0,029300	27489	27489
100+	0	855	0	934	0	1066	0	1126	0	1460	0	1493	0	1234	0	1152	0	970	0	753	753

ženy 15-49	2055	2060	2065	2070	2075	2080	2085	2090	2095	2100
ženy 15-49	1547577	1457558	1363508	1316356	1256557	1202042	1154238	1109707	1065799	1021890
plodnost	1,547	1,552	1,558	1,564	1,570	1,576	1,582	1,588	1,594	1,594
narozeni	34904	32354	30806	294174	281653	270669	260885	242706	242706	242706
z toho děvčat	165233,48	156778,23	149382,99	142674,47	136601,87	131274,67	126529,39	122104,90	117712,42	117712,42
z toho chlapců	166475,85	156675,85	158623,18	151499,69	145051,47	139394,75	134355,95	129657,78	124993,60	124993,60
DEVČATA	165817	156775	149383	142674	136602	131274	126529	122105	117336	117336
CHLAPCI	176074	166473	158623	151500	145051	139395	134356	129658	124993	124993
Px děvčata	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561
Px chlapci	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801
počet děvčat	165296	156282	148913	142225	136173	130861	126131	121721	117523	117523
počet chlapců	175718	166137	158303	151194	144758	139113	134085	129396	124993	124993

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Prognóza ženy 2010-2050 – II. varianta

VĚK	2010		2015		2020		2025		2030		2035		2040		2045		2050	
	P _x	S _{x10}	P _x	S _{x15}	P _x	S _{x20}	P _x	S _{x25}	P _x	S _{x30}	P _x	S _{x35}	P _x	S _{x40}	P _x	S _{x45}	P _x	S _{x50}
0-4	0,999235	282591	0,999235	254597	0,999235	244959	0,999235	233810	0,999235	218690	0,999235	205144	0,999235	195523	0,999235	188437	0,999235	185950
5-9	0,999504	235846	0,999504	282375	0,999504	254402	0,999504	244772	0,999504	233631	0,999504	218523	0,999504	204987	0,999504	195374	0,999504	188293
10-14	0,999234	220518	0,999234	235729	0,999234	282235	0,999234	254276	0,999234	244651	0,999234	233515	0,999234	218415	0,999234	204885	0,999234	195277
15-19	0,998755	283701	0,998755	220349	0,998755	235548	0,998755	282019	0,998755	254081	0,998755	244463	0,998755	233336	0,998755	218247	0,998755	204728
20-24	0,996097	336516	0,996097	283348	0,996097	220075	0,996097	235255	0,996097	281667	0,996097	253785	0,996097	244159	0,996097	233045	0,996097	219795
25-29	0,998527	360070	0,998527	336104	0,998527	283001	0,998527	219805	0,998527	234967	0,998527	253454	0,998527	243860	0,998527	232760	0,998527	232501
30-34	0,997727	434976	0,997727	359540	0,997727	335609	0,997727	282584	0,997727	219482	0,997727	234621	0,997727	280908	0,997727	253081	0,997727	232501
35-39	0,996097	432290	0,996097	433987	0,996097	358722	0,996097	334846	0,996097	281942	0,996097	218983	0,996097	234088	0,996097	280270	0,996097	252506
40-44	0,992866	343287	0,992866	430603	0,992866	432294	0,992866	357322	0,992866	333539	0,992866	280841	0,992866	218128	0,992866	233174	0,992866	219176
45-49	0,988021	342339	0,988021	340838	0,988021	427531	0,988021	429209	0,988021	354773	0,988021	331160	0,988021	278368	0,988021	216572	0,988021	231511
50-54	0,981046	336351	0,981046	338238	0,981046	338235	0,981046	422401	0,981046	424068	0,981046	350523	0,981046	327193	0,981046	275498	0,981046	213978
55-59	0,969464	386703	0,969464	329976	0,969464	331827	0,969464	330372	0,969464	414403	0,969464	416030	0,969464	343680	0,969464	320991	0,969464	270276
60-64	0,951436	391178	0,951436	374894	0,951436	319900	0,951436	321695	0,951436	320284	0,951436	401749	0,951436	403379	0,951436	333379	0,951436	311189
65-69	0,920242	302420	0,920242	372181	0,920242	356688	0,920242	304364	0,920242	306072	0,920242	304730	0,920242	389481	0,920242	391010	0,920242	323199
70-74	0,867371	220319	0,867371	276300	0,867371	342496	0,867371	328239	0,867371	280089	0,867371	281660	0,867371	289931	0,867371	370566	0,867371	372021
75-79	0,764180	191050	0,764180	191098	0,764180	241389	0,764180	297071	0,764180	284705	0,764180	242941	0,764180	259196	0,764180	266806	0,764180	341011
80-84	0,597052	152084	0,597052	145997	0,597052	148033	0,597052	184485	0,597052	227016	0,597052	217566	0,597052	210720	0,597052	224819	0,597052	231420
85-89	0,376163	86898	0,376163	90802	0,376163	87168	0,376163	87190	0,376163	110735	0,376163	135540	0,376163	166280	0,376163	161028	0,376163	171802
90-94	0,160516	19431	0,160516	32688	0,160516	34156	0,160516	32789	0,160516	32798	0,160516	41429	0,160516	80925	0,160516	99266	0,160516	96142
95-99	0,029300	4727	0,029300	1319	0,029300	5247	0,029300	5483	0,029300	5263	0,029300	5265	0,029300	15584	0,029300	30441	0,029300	37340
100+	0	676	0	139	0	91	154	154	0	161	0	154	0	154	0	457	0	892

ženy 15-49 plodnost	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	2466974	2348774	2216910	2050746	1902803	1794033	1710560	1670203	1641768
narození	526597	506664	483603	452336	424325	404426	389768	384624	382063
z toho děvčat	255399,46	245732,10	234547,52	219382,96	205797,71	196146,77	189037,42	186542,60	185300,45
z toho chlapců	271197,37	260932,03	249055,62	232953,04	218527,46	208279,56	200730,45	196081,32	196762,34
DEVCATA	255400	245732	234547	219380	205791	196140	189031	186536	185294
CHLAPCI	271197	260932	249056	232949	218521	208273	200723	196074	196755
Px děvčata	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561	0,9968561
Px chlapci	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801	0,9979801
počet děvčat	254697	244959	233810	218690	205144	195523	188437	185950	184711
počet chlapců	270649	260405	248553	232478	218080	207852	200318	197674	196358

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Prognóza ženy 2055-2100 – II. varianta

VĚK	2055		2060		2065		2070		2075		2080		2085		2090		2095		2100	
	P _x	S ₂₀₅₅	P _x	S ₂₀₆₀	P _x	S ₂₀₆₅	P _x	S ₂₀₇₀	P _x	S ₂₀₇₅	P _x	S ₂₀₈₀	P _x	S ₂₀₈₅	P _x	S ₂₀₉₀	P _x	S ₂₀₉₅	P _x	S ₂₁₀₀
0-4	0,999235	184711	0,999235	179131	0,999235	171716	0,999235	166061	0,999235	161072	0,999235	156729	0,999235	153186	0,999235	150286	0,999235	147741	0,999235	145220
5-9	0,999504	185807	0,999504	184570	0,999504	178994	0,999504	171585	0,999504	165934	0,999504	160949	0,999504	156609	0,999504	153069	0,999504	150171	0,999504	147628
10-14	0,999234	188199	0,999234	185715	0,999234	184479	0,999234	178005	0,999234	171500	0,999234	165852	0,999234	160869	0,999234	156531	0,999234	152993	0,999234	150097
15-19	0,998755	195127	0,998755	188055	0,998755	185573	0,998755	184337	0,998755	178369	0,998755	171369	0,998755	165725	0,998755	160746	0,998755	156411	0,998755	152876
20-24	0,998776	204473	0,998776	194884	0,998776	187821	0,998776	185342	0,998776	184108	0,998776	178546	0,998776	171155	0,998776	165518	0,998776	160546	0,998776	156216
25-29	0,998527	217709	0,998527	204223	0,998527	194646	0,998527	187591	0,998527	185115	0,998527	183882	0,998527	178327	0,998527	170946	0,998527	165316	0,998527	160349
30-34	0,997727	232417	0,997727	217388	0,997727	203922	0,997727	194359	0,997727	187315	0,997727	184842	0,997727	180612	0,997727	178064	0,997727	170694	0,997727	165072
35-39	0,996097	242947	0,996097	231898	0,996097	216894	0,996097	203459	0,996097	193917	0,996097	186889	0,996097	184422	0,996097	183194	0,996097	177660	0,996097	170306
40-44	0,992866	251520	0,992866	241999	0,992866	230984	0,992866	216047	0,992866	202665	0,992866	193160	0,992866	186159	0,992866	183702	0,992866	182479	0,992866	176966
45-49	0,986021	277184	0,986021	249726	0,986021	240273	0,986021	229394	0,986021	214506	0,986021	201219	0,986021	191782	0,986021	184631	0,986021	182392	0,986021	181777
50-54	0,989464	209922	0,989464	224402	0,989464	268673	0,989464	242058	0,989464	232895	0,989464	222294	0,989464	207920	0,989464	195040	0,989464	185894	0,989464	179156
60-64	0,951436	301667	0,951436	254021	0,951436	197297	0,951436	210906	0,951436	252515	0,951436	227500	0,951436	215889	0,951436	208925	0,951436	195415	0,951436	183311
70-74	0,920242	307503	0,920242	287036	0,920242	241685	0,920242	187716	0,920242	200664	0,920242	240252	0,920242	216452	0,920242	206258	0,920242	196779	0,920242	185925
75-79	0,867371	342350	0,867371	282977	0,867371	264142	0,867371	222409	0,867371	172744	0,867371	184659	0,867371	221090	0,867371	191648	0,867371	191648	0,867371	182925
80-84	0,764180	295783	0,764180	296944	0,764180	245446	0,764180	229109	0,764180	192911	0,764180	149833	0,764180	160168	0,764180	191767	0,764180	172770	0,764180	166230
85-89	0,597052	176847	0,597052	226031	0,597052	226919	0,597052	187565	0,597052	175081	0,597052	147419	0,597052	114499	0,597052	122397	0,597052	146544	0,597052	132027
90-94	0,376163	102575	0,376163	105587	0,376163	134952	0,376163	135482	0,376163	111966	0,376163	104532	0,376163	88017	0,376163	68362	0,376163	73078	0,376163	87495
95-99	0,029300	36165	0,029300	36585	0,029300	39718	0,029300	50764	0,029300	50863	0,029300	42125	0,029300	39321	0,029300	33109	0,029300	25715	0,029300	27489
100+	0	1094	0	1060	0	1131	0	1164	0	1487	0	1493	0	1234	0	1152	0	970	0	753

ženy 15-49	1574771	1494138	1430292	1373432	1323150	1280545	1244092	1211250	1179230
plodnost	1,647	1,664	1,681	1,698	1,715	1,732	1,749	1,766	1,783
narození	370521	355178	343474	333155	324172	316843	310845	305581	300367
z toho děvčát	179702,78	172261,34	166585,06	161580,40	157223,33	153659,02	150759,99	148206,76	145677,86
z toho chlapců	190818,42	182916,68	176889,29	171575,06	166948,48	163174,32	160085,35	157374,19	154688,86
DEVCATA	179686	172258	166585	161580	157223	153669	150760	148207	145678
CHLAPCI	190811	182913	176889	171575	166949	163174	160085	157374	154689
Px děvčata	0,996856	0,996856	0,996856	0,996856	0,996856	0,996856	0,996856	0,996856	0,996856
Px chlapci	0,99798	0,99798	0,99798	0,99798	0,99798	0,99798	0,99798	0,99798	0,99798
počet děvčát	179131	171716	166061	161072	156729	153186	150286	147741	145220
počet chlapců	190426	182544	176532	171228	166612	162844	159762	157056	154377

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Prognóza ženy 2010-2055 – III. varianta

VĚK	2010		2015		2020		2025		2030		2035		2040		2045		2050	
	P _t	S ₂₀₁₀	P _t	S ₂₀₁₅	P _t	S ₂₀₂₀	P _t	S ₂₀₂₅	P _t	S ₂₀₃₀	P _t	S ₂₀₃₅	P _t	S ₂₀₄₀	P _t	S ₂₀₄₅	P _t	S ₂₀₅₀
0-4	0,999235	282591	0,999235	254597	0,999235	246744	0,999235	237179	0,999235	223509	0,999235	211164	0,999235	202859	0,999235	197225	0,999235	196464
5-9	0,999504	235946	0,999504	282375	0,999504	254402	0,999504	246555	0,999504	236998	0,999504	223338	0,999504	211002	0,999504	202704	0,999504	197074
10-14	0,999234	220518	0,999234	235729	0,999234	282235	0,999234	254276	0,999234	246433	0,999234	236880	0,999234	223227	0,999234	210898	0,999234	202803
15-19	0,998755	283701	0,998755	220349	0,998755	235548	0,998755	282019	0,998755	254081	0,998755	246244	0,998755	236699	0,998755	223056	0,998755	210736
20-24	0,998776	336516	0,998776	283348	0,998776	280075	0,998776	235255	0,998776	281667	0,998776	253765	0,998776	245937	0,998776	236404	0,998776	222779
25-29	0,998527	360070	0,998527	336104	0,998527	280075	0,998527	219805	0,998527	234967	0,998527	281323	0,998527	253454	0,998527	245636	0,998527	236114
30-34	0,997727	434876	0,997727	359540	0,997727	335609	0,997727	282584	0,997727	219482	0,997727	234621	0,997727	280908	0,997727	253081	0,997727	245274
35-39	0,996097	432290	0,996097	433987	0,996097	358722	0,996097	334846	0,996097	281942	0,996097	219883	0,996097	234088	0,996097	280270	0,996097	252506
40-44	0,992866	343287	0,992866	430603	0,992866	432294	0,992866	357322	0,992866	333539	0,992866	280841	0,992866	218128	0,992866	233174	0,992866	279176
45-49	0,988021	342339	0,988021	340838	0,988021	427531	0,988021	429209	0,988021	354773	0,988021	331160	0,988021	278238	0,988021	216572	0,988021	231511
50-54	0,981046	336351	0,981046	338236	0,981046	336755	0,981046	424101	0,981046	424068	0,981046	350523	0,981046	327193	0,981046	275498	0,981046	213978
55-59	0,969464	386703	0,969464	329876	0,969464	331827	0,969464	330372	0,969464	414403	0,969464	416030	0,969464	343860	0,969464	320991	0,969464	270276
60-64	0,951436	391178	0,951436	374894	0,951436	319900	0,951436	321695	0,951436	320284	0,951436	401749	0,951436	403326	0,951436	333379	0,951436	311189
65-69	0,920242	302420	0,920242	372181	0,920242	356688	0,920242	304384	0,920242	306072	0,920242	304730	0,920242	289481	0,920242	391010	0,920242	323199
70-74	0,867371	220319	0,867371	278300	0,867371	342496	0,867371	328239	0,867371	280089	0,867371	281660	0,867371	289931	0,867371	370566	0,867371	372021
75-79	0,764180	191050	0,764180	191098	0,764180	241389	0,764180	297071	0,764180	284705	0,764180	242941	0,764180	259196	0,764180	266806	0,764180	341011
80-84	0,597052	152084	0,597052	145997	0,597052	146033	0,597052	184485	0,597052	227016	0,597052	217566	0,597052	210720	0,597052	224819	0,597052	231420
85-89	0,376163	86898	0,376163	90802	0,376163	87168	0,376163	87190	0,376163	110135	0,376163	135540	0,376163	166260	0,376163	161028	0,376163	171802
90-94	0,160516	19431	0,160516	32688	0,160516	34156	0,160516	32789	0,160516	32798	0,160516	41429	0,160516	80925	0,160516	99266	0,160516	96142
95-99	0,029300	4727	0,029300	3119	0,029300	5247	0,029300	5483	0,029300	5263	0,029300	5265	0,029300	15584	0,029300	30441	0,029300	37340
100+	0	676	0	139	0	91	0	154	0	161	0	154	0	154	0	457	0	892
průměr 15-49	2468974		2348774		2216910		2050746		1903694		1797494		1718122		1683144		1661356	
plodnost	1,493		1,521		1,549		1,578		1,606		1,634		1,662		1,690		1,718	
narozeni	526597		510355		490571		462297		436762		419586		407931		406359		407744	
z toho holky	255399,46		247522,21		237926,73		224213,93		211829,45		203499,44		197846,70		197084,19		197755,94	
z toho kluci	271197,37		262832,86		252643,85		238082,83		224932,31		216087,03		210084,64		209274,97		209988,26	
HOLKY	255400		247522		237927		224214		211830		203499		197847		197084		197756	
KLUCI	271197		262833		252644		238083		224932		216087		210084		209275		209988	
dožijí holky	0,996856		0,996856		0,996856		0,996856		0,996856		0,996856		0,996856		0,996856		0,996856	
dožijí kluci	0,99798		0,99798		0,99798		0,99798		0,99798		0,99798		0,99798		0,99798		0,99798	
počet holky	254597		246744		237179		223509		211164		202859		197225		196464		197134	
počet kluci	270649		262302		252134		237602		224478		215651		209660		208852		209564	

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Prognóza ženy 2055-2100 – III. varianta

VĚK	2055	2060	2065	2070	2075	2080	2085	2090	2095	2100	2100									
	P _x	S ₂₀₅₅	P _x	S ₂₀₆₀	P _x	S ₂₀₆₅	P _x	S ₂₀₇₀	P _x	S ₂₀₇₅	P _x	S ₂₀₈₀	P _x	S ₂₀₈₅	P _x	S ₂₀₉₀	P _x	S ₂₀₉₅	P _x	S ₂₁₀₀
0-4	0,999235	197134	0,999235	193345	0,999235	187734	0,999235	184051	0,999235	181066	0,999235	178784	0,999235	177423	0,999235	176847	0,999235	176647	0,999235	176657
5-9	0,999504	196314	0,999504	196983	0,999504	193197	0,999504	187590	0,999504	183910	0,999504	180927	0,999504	178647	0,999504	177288	0,999504	176809	0,999504	176712
10-14	0,999234	196376	0,999234	196217	0,999234	196886	0,999234	193101	0,999234	187497	0,999234	183819	0,999234	180638	0,999234	177200	0,999234	176721	0,999234	176721
15-19	0,998755	202448	0,998755	196825	0,998755	196066	0,998755	196735	0,998755	192954	0,998755	187354	0,998755	180699	0,998755	178422	0,998755	177064	0,998755	177064
20-24	0,998776	210474	0,998776	202196	0,998776	196580	0,998776	195822	0,998776	196490	0,998776	192713	0,998776	187120	0,998776	180474	0,998776	178200	0,998776	178200
25-29	0,998527	222506	0,998527	210216	0,998527	201949	0,998527	196340	0,998527	195583	0,998527	196249	0,998527	192477	0,998527	186391	0,998527	183224	0,998527	180253
30-34	0,997727	235767	0,997727	222178	0,997727	209907	0,997727	201651	0,997727	196051	0,997727	195294	0,997727	195960	0,997727	186616	0,997727	186616	0,997727	182955
35-39	0,996097	244717	0,996097	235231	0,996097	221673	0,996097	209429	0,996097	201193	0,996097	195605	0,996097	194850	0,996097	186609	0,996097	186609	0,996097	186192
40-44	0,992866	251520	0,992866	243762	0,992866	234313	0,992866	220808	0,992866	208612	0,992866	200408	0,992866	194841	0,992866	194752	0,992866	194752	0,992866	191009
45-49	0,986021	277184	0,986021	249726	0,986021	242023	0,986021	232641	0,986021	219233	0,986021	207124	0,986021	198978	0,986021	193451	0,986021	192705	0,986021	193362
50-54	0,981046	287377	0,981046	273864	0,981046	267334	0,981046	258124	0,981046	249554	0,981046	240643	0,981046	229483	0,981046	219634	0,981046	211134	0,981046	190397
55-59	0,969464	299922	0,969464	284402	0,969464	268873	0,969464	242058	0,969464	234591	0,969464	225498	0,969464	212501	0,969464	200764	0,969464	192868	0,969464	187511
60-64	0,959464	282023	0,959464	263512	0,959464	247550	0,959464	230469	0,959464	215666	0,959464	207428	0,959464	194812	0,959464	186012	0,959464	184633	0,959464	186679
65-69	0,951436	301687	0,951436	254021	0,951436	197299	0,951436	187716	0,951436	180066	0,951436	177500	0,951436	1720483	0,951436	171936	0,951436	199721	0,951436	186690
70-74	0,920242	307503	0,920242	287036	0,920242	241685	0,920242	22409	0,920242	204466	0,920242	194804	0,920242	220553	0,920242	213750	0,920242	205464	0,920242	193622
75-79	0,867371	342350	0,867371	282977	0,867371	264142	0,867371	229109	0,867371	204670	0,867371	194536	0,867371	179021	0,867371	174339	0,867371	193106	0,867371	187149
80-84	0,764180	295783	0,764180	296944	0,764180	245446	0,764180	229109	0,764180	204670	0,764180	17525	0,764180	142566	0,764180	155277	0,764180	185911	0,764180	167494
85-89	0,597052	176847	0,597052	226031	0,597052	226919	0,597052	187565	0,597052	143333	0,597052	151860	0,597052	135661	0,597052	108939	0,597052	118660	0,597052	142069
90-94	0,376163	102575	0,376163	105587	0,376163	134952	0,376163	135482	0,376163	143333	0,376163	85577	0,376163	80897	0,376163	80997	0,376163	65042	0,376163	70846
95-99	0,029300	36165	0,029300	36585	0,029300	39718	0,029300	50764	0,029300	80890	0,029300	85577	0,029300	80897	0,029300	80997	0,029300	65042	0,029300	70846
100+	0	1094	0	1060	0	1131	0	1164	0	1487	0	2370	0	2507	0	2657	0	2373	0	1906

průměr 15-49 plodnost	2055	2060	2065	2070	2075	2080	2085	2090	2095	2100
	1,747	1,775	1,803	1,831	1,859	1,887	1,916	1,944	1,972	1,972
narození	39907	388300	380682	374510	369790	366975	365983	365783	365804	365804
z toho holky	193954,92	186325,32	184631,00	181637,45	179348,05	177982,73	177501,63	177404,81	177414,90	177414,90
z toho kluci	205952,13	199974,30	196051,47	192872,76	190441,74	188991,97	188481,11	188378,30	188369,02	188369,02
HOLKY	193955	188326	184631	181637	179348	177983	177502	177405	177415	177415
KLUCI	205952	199974	196051	192873	190442	188992	188481	188378	188369	188369
dožijí holky	0,996856	0,996856	0,996856	0,996856	0,996856	0,996856	0,996856	0,996856	0,996856	0,996856
dožijí kluci	0,99798	0,99798	0,99798	0,99798	0,99798	0,99798	0,99798	0,99798	0,99798	0,99798
počet holky	193345	187734	184051	181066	178784	177423	176847	176647	176657	176657
počet kluci	205536	199570	195655	192483	190057	188610	188100	187997	188008	188008

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Prognóza muži 2010-2050 – I. varianta

VĚK	2010	2010	2015	2015	2020	2020	2025	2025	2030	2030	2035	2035	2040	2040	2045	2045	2050	2050
	P _x	S ₂₀₁₀	P _x	S ₂₀₁₅	P _x	S ₂₀₂₀	P _x	S ₂₀₂₅	P _x	S ₂₀₃₀	P _x	S ₂₀₃₅	P _x	S ₂₀₄₀	P _x	S ₂₀₄₅	P _x	S ₂₀₅₀
0-4	0,999235	296944	0,999235	270649	0,999235	258499	0,999235	244954	0,999235	227486	0,999235	211801	0,999235	200182	0,999235	191145	0,999235	186743
5-9	0,999504	249218	0,999504	296717	0,999504	270442	0,999504	258301	0,999504	244767	0,999504	227312	0,999504	211639	0,999504	200029	0,999504	190999
10-14	0,999234	233025	0,999234	249094	0,999234	296570	0,999234	270308	0,999234	258173	0,999234	244645	0,999234	227199	0,999234	211534	0,999234	199929
15-19	0,998755	298949	0,998755	232847	0,998755	248904	0,998755	296343	0,998755	270101	0,998755	257975	0,998755	244458	0,998755	227025	0,998755	211372
20-24	0,998776	355493	0,998776	298577	0,998776	232557	0,998776	248694	0,998776	295973	0,998776	268765	0,998776	257654	0,998776	244154	0,998776	228742
25-29	0,998527	366426	0,998527	355058	0,998527	298211	0,998527	232272	0,998527	248289	0,998527	295611	0,998527	269434	0,998527	257339	0,998527	243855
30-34	0,997727	461410	0,997727	365857	0,997727	354535	0,997727	297772	0,997727	231930	0,997727	247924	0,997727	295176	0,997727	269038	0,997727	256959
35-39	0,996097	456642	0,996097	460361	0,996097	384980	0,996097	353729	0,996097	297095	0,996097	231402	0,996097	247360	0,996097	294505	0,996097	268426
40-44	0,992866	361605	0,992866	454860	0,992866	458564	0,992866	383477	0,992866	352348	0,992866	296936	0,992866	230499	0,992866	246395	0,992866	293355
45-49	0,988021	354342	0,988021	359025	0,988021	451615	0,988021	455293	0,988021	380741	0,988021	349835	0,988021	293824	0,988021	228855	0,988021	244637
50-54	0,981046	336194	0,981046	350097	0,981046	354725	0,981046	446205	0,981046	449839	0,981046	376181	0,981046	345644	0,981046	290305	0,981046	226114
55-59	0,969464	367638	0,969464	329822	0,969464	343462	0,969464	348001	0,969464	437748	0,969464	441313	0,969464	369051	0,969464	339093	0,969464	284802
60-64	0,951436	352692	0,951436	356412	0,951436	319750	0,951436	332974	0,951436	337374	0,951436	424381	0,951436	427837	0,951436	357781	0,951436	328738
65-69	0,920242	249700	0,920242	335564	0,920242	339103	0,920242	304222	0,920242	316803	0,920242	320990	0,920242	403771	0,920242	414772	0,920242	346856
70-74	0,867371	163508	0,867371	229784	0,867371	308800	0,867371	312057	0,867371	279958	0,867371	291536	0,867371	295389	0,867371	384162	0,867371	394629
75-79	0,764180	122317	0,764180	141822	0,764180	199308	0,764180	267844	0,764180	270669	0,764180	242827	0,764180	252870	0,764180	271829	0,764180	353522
80-84	0,597052	79882	0,597052	93472	0,597052	108378	0,597052	152307	0,597052	204681	0,597052	206840	0,597052	185564	0,597052	219332	0,597052	235777
85-89	0,376163	34877	0,376163	47894	0,376163	55808	0,376163	64707	0,376163	90936	0,376163	122205	0,376163	123494	0,376163	141804	0,376163	167609
90-94	0,160516	6453	0,160516	13119	0,160516	17941	0,160516	20993	0,160516	24340	0,160516	34207	0,160516	45969	0,160516	73732	0,160516	84664
95-99	0,029300	1277	0,029300	1036	0,029300	2106	0,029300	2880	0,029300	3370	0,029300	3907	0,029300	5491	0,029300	17292	0,029300	27735
100+	0	207	0	37	0	30	0	62	0	84	0	99	0	114	0	161	0	507

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Prognóza muži 2010-2050 – II. varianta

VĚK	2010		2015		2020		2025		2030		2035		2040		2045		2050	
	P _x	S ₂₀₁₀	P _x	S ₂₀₁₅	P _x	S ₂₀₂₀	P _x	S ₂₀₂₅	P _x	S ₂₀₃₀	P _x	S ₂₀₃₅	P _x	S ₂₀₄₀	P _x	S ₂₀₄₅	P _x	S ₂₀₅₀
0-4	0,999235	296944	0,999235	270649	0,999235	260405	0,999235	248553	0,999235	232478	0,999235	218080	0,999235	207852	0,999235	200318	0,999235	197674
5-9	0,999504	249218	0,999504	296717	0,999504	270442	0,999504	260206	0,999504	248363	0,999504	232301	0,999504	217913	0,999504	207893	0,999504	200164
10-14	0,999234	233025	0,999234	249094	0,999234	296570	0,999234	270308	0,999234	260077	0,999234	248240	0,999234	232185	0,999234	217805	0,999234	207590
15-19	0,998755	298949	0,998755	232847	0,998755	248904	0,998755	296343	0,998755	270101	0,998755	259877	0,998755	248049	0,998755	232008	0,998755	217638
20-24	0,998776	355493	0,998776	298577	0,998776	232557	0,998776	248594	0,998776	295973	0,998776	269765	0,998776	259554	0,998776	247741	0,998776	231719
25-29	0,998527	386426	0,998527	365058	0,998527	298211	0,998527	232272	0,998527	248289	0,998527	295611	0,998527	269434	0,998527	259236	0,998527	247437
30-34	0,997727	461410	0,997727	385857	0,997727	354535	0,997727	297772	0,997727	231930	0,997727	247924	0,997727	295176	0,997727	269038	0,997727	258854
35-39	0,996097	456842	0,996097	460361	0,996097	384980	0,996097	353729	0,996097	297095	0,996097	231402	0,996097	247360	0,996097	294505	0,996097	268426
40-44	0,992866	361605	0,992866	454860	0,992866	458564	0,992866	363477	0,992866	352348	0,992866	295936	0,992866	230499	0,992866	246395	0,992866	293355
45-49	0,988021	354342	0,988021	359025	0,988021	451615	0,988021	455293	0,988021	360741	0,988021	349835	0,988021	293824	0,988021	228855	0,988021	244637
50-54	0,981046	336194	0,981046	350097	0,981046	364725	0,981046	446205	0,981046	449839	0,981046	376181	0,981046	345644	0,981046	290305	0,981046	226114
55-59	0,969464	367638	0,969464	329822	0,969464	343462	0,969464	348001	0,969464	437748	0,969464	441313	0,969464	369051	0,969464	339093	0,969464	284802
60-64	0,951436	352692	0,951436	356412	0,951436	319750	0,951436	332974	0,951436	337374	0,951436	424381	0,951436	427637	0,951436	357781	0,951436	328738
65-69	0,920242	249700	0,920242	335564	0,920242	339103	0,920242	304222	0,920242	316803	0,920242	320990	0,920242	403771	0,920242	414772	0,920242	346866
70-74	0,867371	163508	0,867371	229784	0,867371	308800	0,867371	312057	0,867371	279958	0,867371	291536	0,867371	295389	0,867371	384162	0,867371	394629
75-79	0,764180	122317	0,764180	141822	0,764180	199308	0,764180	267844	0,764180	270669	0,764180	242827	0,764180	252870	0,764180	271829	0,764180	353522
80-84	0,597052	79682	0,597052	93472	0,597052	108378	0,597052	152307	0,597052	204681	0,597052	206840	0,597052	185564	0,597052	219332	0,597052	235777
85-89	0,376163	34877	0,376163	47694	0,376163	55808	0,376163	64707	0,376163	90936	0,376163	122205	0,376163	123494	0,376163	141804	0,376163	167609
90-94	0,160516	6453	0,160516	13119	0,160516	17941	0,160516	20993	0,160516	24340	0,160516	34207	0,160516	45969	0,160516	73732	0,160516	84664
95-99	0,029300	1277	0,029300	1036	0,029300	2106	0,029300	2880	0,029300	3370	0,029300	3907	0,029300	5491	0,029300	17292	0,029300	27735

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Prognóza muži 2055-2100 – II. varianta

VĚK	2055	2055	2060	2065	2070	2075	2080	2085	2090	2095	2100	
	P_x	$S_{x:55}$	P_x	$S_{x:65}$	P_x	$S_{x:70}$	P_x	$S_{x:80}$	P_x	$S_{x:90}$	P_x	$S_{x:100}$
0-4	0,999235	196358	0,999235	182544	0,999235	176532	0,999235	166612	0,999235	159762	0,999235	154377
5-9	0,999504	197523	0,999504	190280	0,999504	182404	0,999504	171087	0,999504	162720	0,999504	156936
10-14	0,999234	200065	0,999234	196110	0,999234	190186	0,999234	176309	0,999234	166402	0,999234	159560
15-19	0,998755	207431	0,998755	197273	0,998755	195960	0,998755	182174	0,998755	170882	0,998755	162515
20-24	0,998776	217367	0,998776	199663	0,998776	197028	0,998776	189803	0,998776	175955	0,998776	166067
25-29	0,998527	231435	0,998527	206819	0,998527	199418	0,998527	195476	0,998527	181724	0,998527	170460
30-34	0,997727	247073	0,997727	216781	0,997727	206615	0,997727	196487	0,997727	189282	0,997727	175480
35-39	0,996097	258266	0,996097	230568	0,996097	216288	0,996097	196672	0,996097	194745	0,996097	181044
40-44	0,992866	267378	0,992866	245549	0,992866	229669	0,992866	205340	0,992866	195285	0,992866	188124
45-49	0,988021	291263	0,988021	255423	0,988021	243797	0,988021	213907	0,988021	196485	0,988021	192801
50-54	0,981046	241706	0,981046	262291	0,981046	252363	0,981046	225299	0,981046	201433	0,981046	191569
55-59	0,969464	221828	0,969464	262319	0,969464	257319	0,969464	236311	0,969464	207339	0,969464	190452
60-64	0,969464	276106	0,969464	229884	0,969464	273698	0,969464	240020	0,969464	214279	0,969464	191581
65-69	0,951436	318700	0,951436	208487	0,951436	222864	0,951436	241844	0,951436	222100	0,951436	194870
70-74	0,920242	330011	0,920242	254675	0,920242	198362	0,920242	252454	0,920242	225685	0,920242	201382
75-79	0,867371	363154	0,867371	279038	0,867371	234363	0,867371	195129	0,920242	218925	0,920242	204861
80-84	0,764180	306635	0,764180	263412	0,764180	242029	0,764180	158331	0,687371	169249	0,687371	201464
85-89	0,597052	180176	0,597052	240709	0,597052	201294	0,597052	155342	0,764180	146802	0,764180	185435
90-94	0,376163	100071	0,376163	139904	0,376163	143716	0,376163	110427	0,597052	92461	0,597052	141706
95-99	0,029300	31848	0,029300	40466	0,029300	52627	0,029300	45208	0,029300	55375	0,029300	66879
100+	0	813	0	1103	0	1186	0	1584	0	1217	0	1617

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Prognóza muži 2010-2050 – III. varianta

VĚK	2010		2015		2020		2025		2030		2035		2040		2045		2050		2050	
	P _x	S ₂₀₁₀	P _x	S ₂₀₁₅	P _x	S ₂₀₂₀	P _x	S ₂₀₂₅	P _x	S ₂₀₃₀	P _x	S ₂₀₃₅	P _x	S ₂₀₄₀	P _x	S ₂₀₄₅	P _x	S ₂₀₅₀	P _x	S ₂₀₅₀
0-4	0,999235	296944	0,999235	270649	0,999235	262302	0,999235	252134	0,999235	237602	0,999235	224478	0,999235	215661	0,999235	209660	0,999235	208662	0,999235	208662
5-9	0,999504	249218	0,999504	296717	0,999504	270442	0,999504	262101	0,999504	251941	0,999504	237420	0,999504	224306	0,999504	215486	0,999504	209499	0,999504	209499
10-14	0,999234	233025	0,999234	249094	0,999234	296570	0,999234	270308	0,999234	261971	0,999234	251816	0,999234	237303	0,999234	224195	0,999234	215379	0,999234	215379
15-19	0,998755	298949	0,998755	232847	0,998755	248904	0,998755	296343	0,998755	270101	0,998755	261771	0,998755	251623	0,998755	237121	0,998755	224023	0,998755	224023
20-24	0,998776	356493	0,998776	298577	0,998776	232557	0,998776	248694	0,998776	296973	0,998776	269765	0,998776	261445	0,998776	251310	0,998776	236825	0,998776	236825
25-29	0,998527	386426	0,998527	355058	0,998527	298211	0,998527	232272	0,998527	248289	0,998527	295611	0,998527	269434	0,998527	261125	0,998527	251002	0,998527	251002
30-34	0,997727	461410	0,997727	385857	0,997727	354535	0,997727	297772	0,997727	231930	0,997727	247924	0,997727	295176	0,997727	269038	0,997727	260740	0,997727	260740
35-39	0,996097	456642	0,996097	480361	0,996097	384980	0,996097	353729	0,996097	297095	0,996097	231402	0,996097	247360	0,996097	294505	0,996097	268426	0,996097	268426
40-44	0,992866	361605	0,992866	454860	0,992866	458664	0,992866	383477	0,992866	352348	0,992866	295936	0,992866	230499	0,992866	246395	0,992866	233355	0,992866	233355
45-49	0,988021	354342	0,988021	359025	0,988021	451615	0,988021	455293	0,988021	380741	0,988021	349835	0,988021	293824	0,988021	228655	0,988021	244637	0,988021	244637
50-54	0,981046	336194	0,981046	350097	0,981046	354725	0,981046	446205	0,981046	449839	0,981046	376181	0,981046	345644	0,981046	290305	0,981046	226114	0,981046	226114
55-59	0,969464	367638	0,969464	329822	0,969464	343462	0,969464	348001	0,969464	437748	0,969464	441313	0,969464	369051	0,969464	339093	0,969464	284802	0,969464	284802
60-64	0,951436	352692	0,951436	356412	0,951436	319750	0,951436	332974	0,951436	337374	0,969464	424381	0,969464	427837	0,969464	357781	0,969464	328738	0,969464	328738
65-69	0,920242	249700	0,920242	335564	0,920242	339103	0,920242	304222	0,920242	316803	0,951436	320990	0,951436	411422	0,951436	414772	0,951436	346866	0,951436	346866
70-74	0,867371	163508	0,867371	229784	0,867371	308800	0,867371	312057	0,867371	279958	0,920242	291536	0,920242	305402	0,920242	391441	0,920242	394629	0,920242	394629
75-79	0,764180	122317	0,764180	141822	0,764180	199308	0,764180	267844	0,764180	270669	0,867371	242827	0,867371	268283	0,867371	281043	0,867371	360221	0,867371	360221
80-84	0,597052	79882	0,597052	93472	0,597052	106378	0,597052	152307	0,597052	204681	0,764180	206840	0,764180	210621	0,764180	232701	0,764180	243769	0,764180	243769
85-89	0,376163	34877	0,376163	47694	0,376163	56808	0,376163	64707	0,376163	90936	0,597052	122205	0,597052	158063	0,597052	160953	0,597052	177826	0,597052	177826
90-94	0,160516	6453	0,160516	13119	0,160516	17941	0,160516	20993	0,160516	24340	0,376163	34207	0,376163	72963	0,376163	94372	0,376163	96097	0,376163	96097
95-99	0,029300	1277	0,029300	1036	0,029300	2106	0,029300	2880	0,029300	3370	0,029300	3907	0,029300	12867	0,029300	27446	0,029300	35499	0,029300	35499
100+	0	207	0	37	0	30	0	62	0	84	0	99	0	114	0	377	0	804	0	804

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Prognóza muži 2050-2100 – III. varianta

VEK	2055	2055	2060	2060	2065	2070	2070	2075	2075	2080	2080	2085	2085	2090	2095	2095	2100	2100
	P_x	S_{x05}	P_x	S_{x60}	P_x	S_{x70}	P_x	S_{x75}	P_x	S_{x80}	P_x	S_{x85}	P_x	S_{x90}	P_x	S_{x95}	P_x	S_{x100}
0-4	0,999235	209564	0,999235	205536	0,999235	195655	0,999235	192483	0,999235	190057	0,999235	188610	0,999235	188100	0,999235	187997	0,999235	188008
5-9	0,999504	208692	0,999504	209404	0,999504	199417	0,999504	195505	0,999504	192336	0,999504	189912	0,999504	188466	0,999504	187956	0,999504	187854
10-14	0,999234	209395	0,999234	208589	0,999234	205277	0,999234	199318	0,999234	195408	0,999234	192241	0,999234	189818	0,999234	188372	0,999234	187863
15-19	0,998755	215214	0,998755	209235	0,998755	209139	0,998755	205120	0,998755	199166	0,998755	195259	0,998755	192094	0,998755	189672	0,998755	188228
20-24	0,998776	223744	0,998776	214946	0,998776	208170	0,998776	208879	0,998776	204864	0,998776	198918	0,998776	195015	0,998776	191854	0,998776	189436
25-29	0,998527	236536	0,998527	223470	0,998527	208719	0,998527	207915	0,998527	206823	0,998527	204613	0,998527	198674	0,998527	194777	0,998527	191619
30-34	0,997727	250632	0,997727	236187	0,997727	214366	0,997727	208411	0,997727	207609	0,997727	206316	0,997727	204312	0,997727	198382	0,997727	194490
35-39	0,996097	260147	0,996097	250062	0,996097	222634	0,996097	213879	0,996097	207937	0,996097	207137	0,996097	207842	0,996097	203848	0,996097	197931
40-44	0,992866	267378	0,992866	259132	0,992866	234731	0,992866	221765	0,992866	213044	0,992866	207126	0,992866	206328	0,992866	207031	0,992866	203052
45-49	0,988021	291263	0,988021	265471	0,988021	247310	0,988021	233056	0,988021	220183	0,988021	211524	0,988021	205648	0,988021	204856	0,988021	205554
50-54	0,981046	241706	0,981046	287774	0,981046	254201	0,981046	244347	0,981046	230284	0,981046	217545	0,981046	208991	0,981046	203185	0,981046	202402
55-59	0,969464	221828	0,969464	237125	0,969464	257319	0,969464	249383	0,969464	239716	0,969464	225900	0,969464	213422	0,969464	206300	0,969464	199334
60-64	0,969464	276106	0,969464	215054	0,969464	273698	0,969464	249462	0,969464	241768	0,969464	232396	0,969464	219002	0,969464	206905	0,969464	198769
65-69	0,951436	318700	0,951436	267674	0,951436	228664	0,951436	265340	0,951436	241844	0,951436	234365	0,951436	225299	0,951436	212314	0,951436	200587
70-74	0,920242	330011	0,920242	303222	0,920242	234363	0,920242	198362	0,920242	186829	0,920242	184745	0,920242	223073	0,920242	216193	0,920242	207812
75-79	0,867371	363154	0,867371	303690	0,867371	242029	0,867371	215670	0,867371	173676	0,867371	189171	0,867371	225225	0,867371	205281	0,867371	198950
80-84	0,764180	312445	0,764180	314990	0,764180	263412	0,764180	209929	0,764180	187066	0,764180	150642	0,764180	164081	0,764180	195354	0,764180	178055
85-89	0,597052	186283	0,597052	238764	0,597052	240709	0,597052	153825	0,597052	160424	0,597052	142952	0,597052	115117	0,597052	125387	0,597052	149285
90-94	0,376163	106171	0,376163	111221	0,376163	143716	0,376163	142555	0,376163	160424	0,376163	142952	0,376163	115117	0,376163	125387	0,376163	149285
95-99	0,029300	36148	0,029300	38938	0,029300	53624	0,029300	85806	0,029300	91841	0,029300	95781	0,029300	85350	0,029300	86731	0,029300	74863
100+	0	1040	0	1059	0	1226	0	1571	0	2514	0	2691	0	2806	0	2501	0	2014

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Příloha E

Změna výpočtu redukováného vyměřovacího základu

Hrubá mzda (v Kč)	Redukovaný vyměřovací základ důchodu (v Kč)	
	V roce 2012	V roce 2015
10.000	10.000	10.000
11.060	11.060	11.060
15.000	12.084	12.163
20.000	13.384	13.563
25.000	14.684	14.963
30.000	15.984	16.262
32.779	16.707	16.707
40.000	18.584	17.862
50.000	21.184	19.462
60.000	23.784	21.062
70.000	26.384	22.662
80.000	28.984	24.262
90.000	31.584	25.862
100.000	34.184	27.462
110.000	34.327	28.306
120.000	34.327	29.106
130.000	34.327	29.906
140.000	34.327	30.706
150.000	34.327	31.506
160.000	34.327	32.306
170.000	34.327	33.106
180.000	34.327	33.906
185.261	34.327	34.327
190.000	34.327	34.706
200.000	34.327	35.506
210.000	34.327	36.306
220.000	34.327	37.106
230.000	34.327	37.906

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Abstrakt

NAROVCOVÁ, G. *Komparace českého a německého důchodového systému*. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 96 s., 2012

Klíčová slova: důchodový systém, důchodová reforma, penzijní fondy, demografická prognóza

Práce se zabývá komparací základních principů důchodového systému v České republice (dále jen ČR) a ve Spolkové republice Německo (dále jen SRN). Stručně shrnuje historický vývoj těchto systémů, popisuje jejich stávající podobu a uvádí plánované reformní změny českého důchodového systému, které by měly vstoupit v platnost od roku 2013. Práce se zabývá možnou aplikací základních principů stávajícího důchodového systému SRN na podmínky ČR, která se opírá o demografickou prognózu obyvatelstva ČR. Tato implementace by ale vedla k deficitu státního důchodového účtu, proto ji nelze doporučit. Práce dále porovnává výkonnost penzijních fondů ČR a SRN. Různé legislativní požadavky na penzijní fondy jsou příčinou odlišné výkonnosti těchto fondů. V SRN je roční výnosnost zřetelně vyšší než v ČR. Součástí důchodové reformy v ČR je úprava legislativy související s penzijními fondy, která by měla zapříčinit nárůst výnosnosti fondů. Závěrečná část práce zhodnocuje provedenou analýzu a předkládá vlastní názor na dílčí reformní změny. Z analýzy vyplývá, že hlavní změna, kterou je vytvoření nového pilíře důchodového systému, bude výhodná především pro osoby s nadprůměrnými měsíčními příjmy. Nový pilíř ale nevyřeší hlavní problém stávajícího důchodového systému v ČR, deficit státního důchodového účtu. Doporučené řešení souvisí s přijetím opatření vedoucích ke zvýšení počtu plátců systému, tedy se zvýšením porodnosti a se snížením míry nezaměstnanosti. Souvisejícím ekonomickým cílem je růst ekonomiky ČR.

Abstract

NAROVCOVÁ, G. *Comparison of Czech and German pension system*. Diploma thesis. Plzeň: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Plzeň, 96 pages, 2012

Key words: pension system, pension reform, pension funds, demographic forecasts

This thesis is dealing with comparison of the basic principles of the pension system in the Czech Republic and Germany. It concisely summarizes historical development of these systems, describes their current condition and mentions the planned reform changes of the Czech pension system which should come into force in 2013. This thesis concerns possible application of the basic principles of the German pension system in conditions of the Czech Republic. This application is performed on basis of the demographic forecasts of Czech population. But this implementation would lead to deficiency of the political pension account. Therefore it is not possible to recommend it. The thesis further compares efficiency of pension funds in the Czech Republic and Germany. The reason for the different efficiency of pension funds is different legislative requirements on these funds. If we compare annual rate of profit in Germany and the Czech Republic, the German profit is significantly higher. The pension reform in the Czech Republic also includes modification of legislation which is related to pension funds. The modification should cause growth of their profit. The final part of this thesis judges the performed analysis and introduces my own opinion on the component reform changes. The result of this analysis is that the major change, which is creation of the new column of the pension system, will be profitable especially for people whose monthly salary is higher than average. But the new column does not solve the major problem of the current pension system in the Czech Republic. The problem is deficiency of the pension account. There is solution of this issues recommended in this thesis. The solution includes the acceptance of measures which would lead to increase in number of payers. That basically means increase in birth rate and decrease in unemployment.